

**Miljø- og Ligestillingsministeriets 7. rapport om
implementering af
Århuskonventionen
2025**

Indholdsfortegnelse

Artikel 3: Almindelige bestemmelser	3
Artikel 4: Adgang til miljøoplysninger... ..	12
Artikel 5: Indsamling og formidling af miljøoplysninger... ..	24
Artikel 6: Offentlig deltagelse i afgørelser vedrørende konkrete aktiviteter	41
Artikel 7: Offentlig deltagelse i planer, programmer og politikker vedrørende miljøet... ..	49
Artikel 8: Offentlig deltagelse ved udarbejdelse af ministerielle bestemmelser og/eller generelt anvendelige, juridisk bindende, normative instrumenter... ..	53
Artikel 9: Adgang til klage og domstolsprøvelse	54
Artikel 6: Udsættelse i miljøet af GMO'er	63
Opfølgning på eventuelle beslutninger truffet ved seneste partsmøde om manglende overholdelse af konventionen... ..	65

Romertal i rapporten refererer til opdelingen i et rapportformat, som er udarbejdet af UNECE Aarhuskonventionen, og som anvendes i den rapport, der oversættes og oversendes til UNECE.

III.-V.

Artikel 3 Almindelige bestemmelser

Hvorledes er konventionens art. 3, stk. 2, 3, 4, 7, 8 og 9 gennemført i Danmark?

Art. 3, stk. 2. Hver part bestræber sig på at sikre, at offentlige myndigheder og deres ansatte yder offentligheden assistance til og vejledning i at søge adgang til oplysninger, at deltage i beslutningsprocesser og at klage eller søge domstolsprøvelse på miljøområdet.

Det er et grundlæggende princip i dansk forvaltningsproces, at den enkelte borger i videst muligt omfang skal kunne henvende sig til en relevant forvaltningsmyndighed om en sag. Herefter skal forvaltningsmyndigheden sørge for, at borgeren får den retsstilling, som er forudsat i den lovgivning, der regulerer det pågældende forvaltningsområde.

Der findes i dansk ret to generelle love vedrørende myndigheders sagsbehandling og spørgsmålet om adgang til aktindsigt: forvaltningsloven (lovbekendtgørelse nr. 433 af 22. april 2014 med senere ændringer) og offentlighedsloven (lovbekendtgørelse nr. 145 af 24. februar 2020 med senere ændringer). Herudover suppleres denne generelle regulering specielt for miljøområdet af miljøoplysningsloven (lovbekendtgørelse nr. 980 af 16. august 2017 om aktindsigt i miljøoplysninger).

Forvaltningsloven indeholder navnlig en række generelle forvaltningsprocessuelle regler, der tillægger parter forskellige rettigheder og beføjelser i forbindelse med forvaltningens behandling af en afgørelsessag. Loven er i det væsentligste en kodificering af den retstilstand, der forud for lovens gennemførelse var gældende for forvaltningsmyndighederne, dvs. der er tale om en lovfæstelse af de uskrevne forvaltningsretlige grundsætninger, der er udviklet på baggrund af retspraksis, den juridiske teori og praksis fra Folketingets Ombudsmand.

Offentlighedsloven indeholder de almindelige regler for adgang til aktindsigt i dokumenter, der er indgået til eller oprettet af en myndighed m.v. som led i administrativ sagsbehandling i forbindelse med dens virksomhed. Loven gælder for enhver, der forlanger at blive gjort bekendt med bestemte dokumenter eller med dokumenter i nærmere angivne sager. Lovens regler om aktindsigt regulerer alene spørgsmålet om, i hvilket omfang forvaltningen er forpligtet til at give adgang til aktindsigt. Vedkommende myndighed m.v. skal overveje, om der kan gives aktindsigt i videre omfang, end hvad der følger af loven, medmindre det vil være i strid med anden lovgivning, herunder regler om tavshedspligt m.v. Den 1. januar 2014 trådte den gældende offentlighedslov i kraft (lov nr. 606 af 12. juni 2013), som herefter vil blive omtalt som den gældende offentlighedslov. Den gældende offentlighedslovs forhold til adgang til miljøoplysninger vil kort blive omtalt under afsnittet om art. 4.

Miljøoplysningsloven bygger på og supplerer en række bestemmelser i forvaltningsloven og offentlighedsloven for så vidt angår adgangen til miljøoplysninger, jf. bemærkningerne til art. 4. Der er tale om en udvidelse af adgangen til aktindsigt i miljøoplysninger til også at omfatte oplysninger hos ”organer, der har offentligt ansvar for eller udøver offentlige funktioner eller tjenesteydelser i relation til miljøet, og som er underlagt offentlig kontrol”. Endvidere giver miljøoplysningsloven som udgangspunkt adgang til oplysninger i den form, hvori de foreligger hos myndigheden, herunder i elektronisk form. Herudover er undtagelsesmulighederne i relation til aktindsigt i miljøoplysninger på visse punkter mere begrænset end efter de øvrige aktindsigtsregler. Endelig fastsætter loven en absolut frist for afslutning af sager om aktindsigt i miljøoplysninger. Med vedtagelse af loven med efterfølgende ændringer er det sikret, at Danmark har implementeret Århuskonventionens regler om aktindsigt i miljøoplysninger.

Et grundlæggende element i dansk forvaltningsret er princippet om god forvaltningsskik, der rækker videre end, hvad der følger af lovgivningen, og som er en fællesbetegnelse for overvejende etisk baserede principper om myndighedernes adfærd over for borgerne, f.eks. at myndighederne skal optræde høfligt og hensynsfuldt. Dette princip benyttes navnlig af ombudsmanden som et videregående bedømmelsesgrundlag for myndighedernes sagsbehandling.

Forvaltningslovens § 7 fastsætter, at en forvaltningsmyndighed i fornødent omfang skal yde vejledning og bistand til personer, der retter henvendelse om spørgsmål inden for myndighedens sagsområde, samt at hvis en forvaltningsmyndighed modtager en skriftlig henvendelse, som ikke vedrører dens sagsområde, skal henvendelsen så vidt muligt videresendes til rette myndighed. Vejledningspligten efter forvaltningsloven gælder alene i tilknytning til sager, hvori der er eller vil blive truffet afgørelse. Det følger dog bl.a. af princippet om god forvaltningsskik, at der også skal ydes vejledning uden for forvaltningslovens anvendelsesområde, herunder i forbindelse med udøvelsen af faktisk forvaltningsvirksomhed.

Forvaltningslovens § 25 fastslår, at enhver afgørelse, der meddeles skriftligt, og som kan påklages til anden forvaltningsmyndighed, skal være ledsaget af en klagevejledning. Klagevejledningen skal gives skriftligt i forbindelse med meddelelsen af den trufne afgørelse og skal angive, hvilken myndighed der er klageinstans, fremgangsmåden ved indgivelse af klage samt oplysning om eventuel klagefrist. Endvidere fastsættes i lovens § 26, at afgørelser, der kun kan indbringes for domstolene under iagttagelse af en lovbestemt frist for sagens anlæg, skal være ledsaget af oplysning herom.

Forvaltningslovens § 25 pålægger ikke myndighederne en pligt til at give vejledning om muligheden for at indbringe afgørelsen for domstolene, Folketingets Ombudsmand, tilsynsmyndighederne m.v. Det følger imidlertid af den almindelige vejledningspligt, der gælder for alle forvaltningsmyndigheder – og som følger af forvaltningslovens § 7 og principperne om god forvaltningsskik – at myndighederne, når der skønnes at være behov herfor, skal oplyse borgerne om muligheden for at indbringe afgørelsen for domstolene, Folketingets Ombudsmand m.v.

I forhold til klager over aktindsigtsafgørelser følger det af den gældende offentlighedslovs § 38, at et afslag på aktindsigt, der er truffet af en kommune, en region eller et kommunalt fællesskab, skal være ledsaget af en vejledning om muligheden for at indbringe sagen for den kommunale og regionale tilsynsmyndighed, hvis der ikke er nogen administrativ klageinstans.

Herudover pålægger miljøoplysningslovens § 4 d, stk. 2, myndigheden en vejledningspligt i sager om aktindsigt i miljøoplysninger, der vedrører miljøfaktorer, således at der på anmodning skal oplyses, hvis oplysningerne er til rådighed, hvor disse kan findes, om målingsmetoder, herunder fremgangsmåder for analyser, prøveudtagninger og forbehandling af prøver, der er anvendt ved tilvejebringelse af oplysningerne eller henvise til en anvendt standardprocedure.

I miljøoplysningslovens § 4, stk. 4, er fastsat en begrundelsespligt og pligt til klagevejledning i sager om aktindsigt i miljøoplysninger.

Forvaltningsmyndigheder er endvidere underlagt en bredt formuleret åbenheds- og informationsforpligtelse, idet det følger af den gældende offentlighedslovs § 17, at

forvaltningsmyndighederne på deres hjemmesider skal give borgerne information om deres virksomhed.

Art. 3, stk. 3. Hver part fremmer uddannelse og offentlig opmærksomhed på miljøområdet, især om, hvordan man kan få adgang til oplysninger, deltage i beslutningsprocesser og få adgang til klage og domstolsprøvelse på miljøområdet.

Miljø- og Ligestillingsministeriet arbejder løbende med at sikre borgerne adgang til oplysninger om miljøforhold på en lang række områder: miljøoplysninger er offentligt tilgængelige via ministeriets hjemmesider, fx databaser, rapporter om miljøets tilstand, pjecer, artikler osv. Samtidig udsendes der trykt materiale, når det er hensigtsmæssigt for at nå de relevante målgrupper af et givent miljøbudskab. Ministeriet åbner endvidere mulighed for at deltage i beslutningsprocessen ved, at lovforslag, forslag til bekendtgørelser, vejledninger og planer og programmer sendes i høring til en bred kreds af interessenter, samt at forslagene gøres tilgængelige på internettet. Derudover findes der et centralt informationscenter, der omtales nærmere i forbindelse med art. 5, stk. 2. Miljø- og Ligestillingsministeriet fremmer desuden en strategi om dialog med interessenter, fx når der udarbejdes nye politikker og strategier på et fagområde, men også i den løbende bilaterale dialog med interessenterne.

Miljøstyrelsen orienterer på sin hjemmeside www.mst.dk (borger, miljørettigheder) særskilt om de miljørettigheder, der er afledt af Århuskonventionen.

Med hensyn til fremme af miljø i undervisningssammenhæng bidrager Miljø- og Ligestillingsministeriet aktivt til EMU-portal, der er en hjemmeside med tilbud til undervisningssektoren (folkeskoler, gymnasier etc.), hvor de kan få ideer til miljøemner i undervisningen mm.

Der er konkret blevet gennemført og igangsat følgende tiltag og lanceringer for at fremme den offentlige opmærksomhed på miljøområdet:

Miljøtilstand.dk

Miljøstyrelsen lancerede i 2019 hjemmesiden miljøtilstand.nu, som i efteråret 2023 blev omdøbt til miljøtilstand.dk. Hjemmesiden er en digital rapportering af miljøets tilstand i Danmark. Brugeren præsenteres for 50 miljøindikatorer, der løbende opdateres med de nyeste målinger og analyser. Hjemmesiden erstattede de tidligere miljøtilstandsrapporter, der blev udgivet hvert 4. år.

Arter.dk

Portalen Arter.dk blev lanceret i maj 2021. Portalen er udviklet i et samarbejde mellem Miljøstyrelsen, nu Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø og Statens Naturhistoriske Museum. Arter samler alle offentlige og private artsdata, f.eks. data fra naturovervågningsprogrammet NOVANA, forskningsdata fra universiteterne, artsdata fra andre portaler såsom Inaturalist og private artsdata fra naturhistoriske foreninger. Desuden kan borgere selv registrere fund direkte i Arter via både website og app. Arter har siden lanceringen fået over 32.000 brugere og fremviser over 52 mio. danske artsfund (tal fra november 2024).

Kampagner om invasive arter

Der er i perioden 2017-2024 udviklet forskellige informationsmaterialer og -kampagner om invasive arter i Danmark:

- Kampagne om invasive haveplanter, sammen med haveselskabet,

- Identifikationsmateriale for invasive egern, snegle, krabber og krebs,
- Plakater med invasive planter, dyr og akvatiske organismer,
- Kogebog med invasive arter “If You Can’t Beat Them – Eat Them”,
- 6 Informationsfoldere om hhv. mink, mårhund, vaskebjørn, asiatisk gedehams, kæledyr, og generel info om invasive arter,
- 4 Bekæmpelsesfoldere om hhv. kæmpebjørneklo, gyldenris, rynket rose og Japan-pileurt,
- 5 Postkort med invasive padder og krybdyr

I forbindelse med ovennævnte kampagner og materialer har Miljøstyrelsen deltaget i flere ud-af-huset arrangementer, herunder CPH Garden, Jagtmessen, Reptil messen, Big Bang og Naturmødet.

Gymnasieelevers overvågning af invasive arter i havmiljøet ved hjælp af eDNA

Projektets mål er, at gymnasieklasser indsamler vandprøver i vandløb, søer og ved kyster, hvorefter eleverne hjælper med at analysere prøverne for eDNA i et laboratorium under vejledning fra Statens Naturhistoriske Museum. Projektet bidrager dels med data til overvågningen og kortlægningen af invasive arter, og dels som formidling til gymnasieelever.

ERFA-dage for kommuner og statslige lodsejere

Formålet med ERFA-møderne er at informere om regelgrundlaget for bekæmpelse af invasive arter og at undervise i praktiske metoder til bekæmpelse af invasive planter. Møderne giver samtidig deltagerne en værdifuld mulighed for at udveksle erfaringer og lære af hinandens indsatser.

Læringsmateriale om invasive arter

Læringsmaterialet om invasive arter indeholder bl.a. en gennemgang af reglerne, deres effekt på biodiversitet og de etiske aspekter forbundet med bekæmpelse. Materialet henvender sig til grundskolernes 7.-10. klassetrin og består af en elevbog, aktivitetshæfte og lærervejledning.

Lancering af hjemmeside om resultater fra Det Nordiske Tekstilsamarbejde

Hjemmesideportalen The Nordic Textile Collaboration - Miljøstyrelsen, præsenterer den nyeste viden om barrierer og løsninger for den cirkulære omstilling af tekstilproduktion og -forbrug i Norden baseret på erfaringer delt og udviklet i regi af Det Nordiske Tekstilsamarbejde – et 3-årigt projekt (2022-2024) finansieret af Nordisk Ministerråd og koordineret af Miljøstyrelsen. Projektet bestod bl.a. af initiativet Active Textile Society, hvor nordiske borgere gennemførte en seks-måneders udfordring, hvor de op søgte cirkulære løsninger som alternativ til nykøb. Hjemmesiden giver adgang til en række kommunikationsmaterialer, herunder rapporter udgivet i regi af projektet samt infografikker, videoer og plakater, der opsamler projektets erfaringer og resultater, og som kan bruges til at understøtte undervisning og kommunikationskampagner om tekstiler fra et miljømæssigt perspektiv. Hjemmesiden indeholder også tricks og tutorials til simple reparationer, omsyninger og styling m.v. som borgere kan bruge i deres dagligdag. Indholdet til hjemmesiden er udviklet i samarbejde med projektets deltagere, dvs. miljømyndigheder, virksomheder, borgere, brancheorganisationer og vidensinstitutioner i de fire nordiske lande: Danmark, Finland, Norge og Sverige.

Informationsindsats til den danske tatoveringsbranche om nye regler for tatoveringsblæk under REACH

Indsatsen blev afviklet ultimo 2021, og skulle gøre den danske tatovørbranche opmærksom på at mere end 4000 problematiske kemiske stoffer i blæk til tatoveringer og permanent make-up, ville blive forbudt fra januar 2022, og at nye mærkningsregler derudover ville træde i kraft. Informationsindsatsen skulle være med til at sikre, at professionelle brugere af tatoveringsfarver blev opmærksomme på de kommende regler og på, hvordan de fremover selv kan være med til at sikre at deres egne tatoveringsfarver overholder reglerne. Indsatsen omfattede udvikling af materialer til mst.dk, herunder en lille film, samt en række fysiske og on-line informationsmøder for branchen.

Informationsindsats til danske netbutikker om regler for mærkning ved salg af farlige kemiske blandinger

Indsatsen blev afviklet ultimo 2022, som følge af undersøgelser, der påpegede høj grad af non-compliance blandt danske netbutikker. Indsatsen resulterede i udvikling af materialer til mst.dk, herunder et værktøj, som netbutikkerne kan bruge til at generere den påkrævede faremærkning. Materialet blev distribueret via sociale medier og blev omtalt med mere end 96 presse/PR omtaler i danske medier.

Informationsindsats til danske detailhandlere om PFAS

Indsatsen blev afviklet ultimo 2023, og formålet var at forberede virksomhederne bedst muligt på at kunne afklare, hvorvidt der anvendes PFAS i deres produkter, så de på sigt bliver i stand til at begrænse eller helt eliminere tilstedeværelsen af PFAS i de produkter, de markedsfører. Indsatsen havde særligt fokus på materiale målrettet til tekstil- og byggevarebranchen. Indsatsen resulterede i udvikling af informationsmateriale, herunder en lille film til mst.dk. Materialet blev distribueret via Miljøstyrelsens sociale medier samt via partnerskaber med brancheforeninger, detailmedier og rådgivningsvirksomheder.

Informationsindsats til danske virksomheder om nye regler som følge af CLP-revisionen.

Indsatsen blev afviklet ultimo 2024 og havde til formål at informere danske virksomheder om nye regler for klassificering, mærkning og emballering under CLP-forordningen. De nye regler er resultatet af en større revision af CLP-forordningen og kan være svære at få et overblik over. Der blev derfor udviklet materiale til mst.dk, som skulle give dette overblik. Derudover blev vores værktøj til mærkning på netbutikker opdateret, og der blev afholdt tre webinarer med i alt ca. 200 deltagere fra industrien omkring de nye regler.

”Kemikalier bør ikke være på mode” – informationskampagne til unge om kemikalier i tøj

I 2022 gennemførte Miljøstyrelsens en kampagne, der skulle klæde det unge menneske på til at kunne navigere rundt i, hvordan de både kan mindske klima- og miljøaftrykket gennem deres tøjvalg og samtidig mindske kemikaliernes skadelige effekter på deres egen krop.

4 borgerrettede videoer med råd til forbrugerne

I efteråret 2022 udbyggede Miljøstyrelsen sin borgerinformation på mst.dk med en række videoer om forskellige borger relevante emner. Videoerne omhandler PFAS i tøj, beskyttelse, når du ’gør det selv’, færre kemikalier på børneværelset, parfume i kosmetiske produkter. Alle videoer er tilgængelige på mst.dk.

Målrettede SoMe kampagner med råd til borgerne

I efteråret 2022 gennemførte Miljøstyrelsen en række målrettede kampagnestød på SoMe

platformen 'Hverdagskemi'. Målet var at fremme en mere miljørigtig kemikalieadfærd. Aktiviteterne handlede bl.a. om PFAS, hormonforstyrrende stoffer, m.v.

"Grænser for kemi" – informationskampagne til småbørnsforældre om sikker e-handel

I efteråret 2023 satte Miljøstyrelsen fokus på kemi i bl.a. legetøj, når forældre handler på nettet til børn. Fokus var specielt på webshops uden for EU, der ikke skal leve op til EU's sikkerhedskrav.

"Du behøver ikke forstå det for at handle på det" - en borgerrettet PFAS-indsats

I januar 2024 gennemførte Miljøstyrelsen en informationsindsats, der informerede om PFAS, herunder blev der givet gode råd til, hvordan man kan undgå PFAS i imprægneringsmidler, outdoor-tøj- og tekstiler samt kosmetik.

"Bor du sammen med en kemiudleder?" - kampagne til børnefamilier om kemikalier i indeklimaet

I september 2024 gennemførte Miljøstyrelsen en kampagne, der skal gøre børnefamilier opmærksomme på de mere "skjulte" udledere af kemikalier i hjemmet, der påvirker indeklimaet – og herunder også en række råd til at sænke kemikaliebelastningen.

"Ingen ønsker sig PFAS" – en borgerrettet PFAS-kampagne

I november 2024 lancerede Miljøstyrelsen en kampagne, som oplyste danskerne om PFAS og rustede dem til at vælge PFAS-fri produkter i hverdagen. Kampagnen byggede videre på en tidligere platform, men med et bredere scope og andre samarbejdspartnere.

Udvikling af appen 'Tjek kemien'

I samarbejde med Forbrugerrådet Tænk og 21 europæiske partnere har Miljøstyrelsen i 2020 udviklet en app til smartphone. 'Tjek Kemien'-appen skal hjælpe forbrugerne til at få viden om kandidatlistestoffer i forbrugsartikler (produkter og varer).

Danmarks Naturkanon

I 2018 blev Danmarks Naturkanon lanceret. Formålet var en særlig formidlingsindsats over for danskerne om Danmarks natur, samt at inspirere alle til at opsøge flere natur- og friluftsoplevelser i deres hverdag og fritid. Naturkanonen satte spot på 15 naturområder i Danmark, der er en helt særlig oplevelse at besøge. Da de 15 steder skulle udvælges, havde alle i Danmark mulighed for at forslå et eller flere af deres favoritsteder. Det blev til cirka 1.700 forslag fordelt på over 500 steder rundt om i Danmark. På Styrelsen for Grøn Arealomlægnings hjemmeside findes information om stederne, og hvorfor de er valgt.

Kampagne mod at smide cigaretskodder

I 2024 lancerede Miljøstyrelsen kampagnen "Uden filter" mod cigaretskodder. Målgruppen er rygere i alle aldre, og kampagnens budskab er, at cigaretskodder er plastaffald, der forurener miljøet. Kampagnen inkluderer både digitale videoer og landsdækkende reklamer for at få flere til at smide skodden korrekt i skraldespanden.

Webportal om brændefyring

I 2016 lancerede Miljøstyrelsen en [webportal om brændefyring](#). Portalen indeholder bl.a. en ny vejledning til kommuner om luftforurening fra brændeovne og andre fyringsanlæg til brændefyring, og information om, hvilke handlemuligheder borgerne har i forbindelse med gener af brænderøg. For eksempel information om hvordan man kan henvende sig til kommunen med en klage, og hvordan et klageforløb og vurdering af generne typisk foregår.

Derudover indeholder webportalen information om helbredseffekter af brænderøg, tekniske muligheder for at mindske nabogener af brænderøg og information om regler på området.

Naturvejlederforeningen

Miljøstyrelsen og Friluftsrådet administrerer i fællesskab Naturvejlederforeningen med ca. 400 naturvejledere, der formidler fremme af natur- og miljøforståelse. Naturvejlederne gennemfører hvert år ca. 30.000 arrangementer med tilsammen over 1. mio. deltagere. Naturvejledere inspireres gennem temadage og efteruddannelse.

Klimapasningsportal

Der er udviklet en tværministeriel klimatilpasningsportal, der i dag er placeret i Miljøstyrelsen. Portalen, der henvender sig til både myndigheder, virksomheder og borgere, præsenterer viden om klimaændringer og eksempler på klimatilpasning. Det vil være muligt at se grafisk præsenterede klimadata, interaktive beslutningsstøttesystemer og værktøjer på portalen.

Naturstyrelsen offentliggør forvaltningsplaner, plejeplaner og naturprojekter på deres hjemmeside: <https://naturstyrelsen.dk/publikationer/>.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø arbejder løbende med at sikre borgerne adgang til oplysninger om miljøforhold. Der udarbejdes bl.a. årligt en vejledning om gødsknings- og harmoniregler for jordbruget, der er tilgængelig på Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø's hjemmeside sammen med diverse andre vejledninger om støtteordninger til fordel for miljø, klima og biodiversitet, økologisk jordbrugsproduktion og tips til natur- og vildtvenligt landbrug.

I EU har man i længere tid diskuteret, hvordan en række nye genredigeringsteknikker skal reguleres, herunder i forhold til den gældende EU-lovgivning om genetisk modificerede organismer (GMO). Landbrugs- og Fiskeristyrelsen (daværende Landbrugsstyrelsen) har nedsat en arbejdsgruppe med et bredt udsnit af danske interessenter og har der drøftet problematikken for så vidt angår planteområdet. I den forbindelse fremlagde styrelsen en række diskussionspapirer om forskellige aspekter vedrørende teknikkerne og deres regulering. Styrelsen har endvidere orienteret om emnet på diverse seminarer, for eksempel de årligt tilbagevendende DanSeed-symposier.

Endvidere er der for EU-statsborgere direkte adgang til miljøoplysninger vedrørende medicin anvendt til dyr i Danmark via NemLog-in eller EU's eID-ordning. I Fødevarestyrelsens database "VetStat" (vetstat.fvst.dk) er der efter login adgang til oplysninger om brug af medicin i mængde aktivt stof eller doser på dyrearts-, aldersgruppe- og ordinationsgruppeniveau samt for husdyr også oplysninger om lokationen for medicinforbruget.

Ankestyrelsen, som også behandler sager om retten til aktindsigt efter miljøoplysningsloven som tilsynsmyndighed, har en database med offentliggjorte udtalelser på tilsynsområdet. Databasen indeholder tilsynsudtalelser tilbage fra 2007.

Alle udkast til lovgivningsinstrumenter sendes i overensstemmelse med sædvanlig praksis i Danmark i høring hos en bred kreds af interessenter, således at disse får mulighed for at deltage i beslutningsprocessen. Herudover offentliggøres materialet samtidig på den danske offentliggørelsesportal www.hoeringsportalen.dk, hvorved alle i princippet får mulighed for at få kendskab til forslagene og dermed mulighed for at deltage i beslutningsprocessen.

Miljø- og Fødevareklagenævnet og Planklagenævnet, som begge behandler klagesager, herunder om aktindsigt i miljøoplysninger, offentliggør som udgangspunkt alle afgørelser i klagesager på nævnenes hjemmesider i anonymiseret form, herunder afgørelser i klagesager vedrørende aktindsigt i miljøoplysninger. Nævnene anvender desuden aktivt deres hjemmesider til generel information om retten til aktindsigt og om praksis, herunder uddybende information, når nævnene observerer, at der er særlige problemer på et givet område.

Med den gældende offentlighedslovs § 18 følger, at der på internettet skal føres en portal, der indeholder love, administrative forskrifter og lovforslag og Folketingets Ombudsmands udtalelser om aktindsigt.

Alle danske statslige institutioner har siden 1998 gjort deres udgivelser tilgængelige i elektronisk format.

Det følger endvidere af den gældende offentlighedslovs § 12, at der med visse undtagelser er adgang til indsigt i eksisterende databeskrivelser (en beskrivelse af oplysningerne i en konkret database, som anvendes i forbindelse med konkret sagsbehandling eller offentliggjort analyser, beregninger m.v.) ligesom forvaltningsmyndigheder som udgangspunkt fremover skal sikre, at sådanne beskrivelser udarbejdes i forbindelse med etablering af nye databaser.

Art. 3, stk. 4. Hver part sørger for passende anerkendelse af og støtte til foreninger, organisationer og grupper, hvis formål er at fremme miljøbeskyttelse og sikrer, at dets nationale retssystem er i overensstemmelse med denne forpligtelse.

Grundlovens § 78 sikrer foreningsfriheden i Danmark, hvorefter borgerne har ret til uden forudgående tilladelse at danne foreninger i ethvert lovligt øjemed.

Derudover er miljøorganisationer i en række miljø- og landbrugslove sikret en klageadgang og er optaget som faste høringsparter. Organisationerne bliver endvidere i vidt omfang inviteret til at deltage i relevante udvalg og arbejdsgrupper.

Se eksempler på, hvorledes miljøorganisationer er anerkendt som klageberettigede i miljølovgivningen under besvarelsen vedrørende art. 9.

Art. 3, stk. 7. Hver part fremmer anvendelsen af principperne i denne konvention i internationale beslutningsprocesser på miljøområdet og i internationale organisationer i sager med hensyn til spørgsmål, der vedrører miljøet.

I forbindelse med Århuskonventionens gennemførelse i 1998-2000 blev de øvrige ministerier kontaktet og deres lovgivning gennemgået og tilpasset, for derved også at implementere konventionen i sektorlovgivningen.

Der er praksis for at involvere ikke-statslige organisationer i den nationale beslutningsproces, hvor den danske position i internationale sager og EU-sager fastlægges. I EU-sager er der fast praksis for at sende rammenotater med danske positioner i høring i specialudvalg, hvor en bred kreds af interessenter er repræsenteret. For så vidt angår internationale sager involveres berørte parter efter et konkret skøn. Fastlæggelse af den danske position sker primært på jævnlige møder i Miljøspecialudvalget. Deltagelse i Miljøspecialudvalget er åben for organisationer, der interesserer sig for miljøspørgsmål, og der er pt. ca. 85 organisationer og myndigheder, der er medlem af udvalget. Fastlæggelse af dansk holdning i en sag kan også ske ved skriftlig høring af Miljøspecialudvalget.

Angående offentlig deltagelse i internationale beslutningsprocesser på miljøområdet er der praksis for at inkludere medlemmer af ikke statslige organisationer i de statslige delegationer. I hovedparten af større internationale forhandlingsmøder er medlemmer af ikke statslige organisationer en del af den danske delegation.

Den nationale proces mellem regeringen og medlemmer af ikke statslige organisationer foregår også mellem de internationale møder på ad hoc basis og i varierende fora.

Som EU-medlemsstat er Danmark del af den promovering af Århuskonventionen, EU-Fællesskabet ved Kommissionen og det til enhver tid siddende Formandskab anlægger i andre internationale fora.

Art. 3, stk. 8. Hver part sikrer, at personer, der udnytter deres rettigheder i overensstemmelse med reglerne i denne konvention ikke straffes, forfølges eller chikaneres på nogen som helst måde på grund af deres engagement. Denne bestemmelse påvirker ikke nationale domstoles ret til at idømme rimelige sagsomkostninger i retssager.

Den danske grundlov grundfæster blandt andet borgerens adgang til ytringsfrihed (§ 77), foreningsfrihed (§ 78) samt muligheden for at få prøvet forvaltningsmyndighedernes afgørelser ved domstolene (§ 63).

Herudover yder Den Europæiske Menneskerettighedskonvention en beskyttelse af borgernes grundlæggende rettigheder og friheder. Endelig eksisterer der på ulovbestemt grundlag forvaltningsretlige retsgrundsætninger og principper som f.eks. lighedsgrundsætningen og grundsætningen om saglig forvaltning (magtfordrejningsgrundsætningen). Den danske lovgivning angiver positivt, i hvilke tilfælde en borger kan retsforfølges. Den danske lovgivning indeholder ikke mulighed for at foretage en sådan forfølgelse m.v., som er nævnt i konventionens art. 3, stk. 8.

Art. 3, stk. 9. Inden for anvendelsesområdet af relevante bestemmelser i denne konvention har offentligheden adgang til oplysninger, mulighed for at deltage i beslutningsprocesser og adgang til klage og domstolsprøvelse på miljøområdet, uden at der sker diskrimination på grund af statsborgerskab, nationalitet eller bopæl og, i tilfælde af en juridisk person, uden diskrimination på grund af det sted, hvor den har sit registrerede hovedsæde eller et reelt sæde for dens aktiviteter.

Det fastslås i miljøoplysningslovens § 2, stk. 1, at *enhver* har de rettigheder, der følger af loven. Miljøoplysningslovens § 2, stk. 1, sikrer således, at der i forbindelse med adgangen til miljøoplysninger ikke diskrimineres på grund af statsborgerskab, nationalitet m.v.

Mere generelt gælder den uskrevede forvaltningsretlige lighedsgrundsætning, hvorefter væsentligt lige forhold skal behandles lige i retlig henseende. En forskelsbehandling skal være saglig relevant i forhold til den afgørelse, som skal træffes, og dermed i forhold den retlige sammenhæng, hvori afgørelsen træffes.

I EU's Charter om Grundlæggende Rettigheder følger det af art. 20, at alle mennesker er lige for loven. Af art. 21 fremgår det, at enhver forskelsbehandling er forbudt. Derudover fremgår det af Den Europæiske Menneskerettigheds Konventions art. 14, at de i konventionen anerkendte rettigheder og friheder sikres uden forskelsbehandling.

Følgende regulering er blandt andet med til at gennemføre de generelle krav i konventionens art. 3, stk. 2, 3, 4, 7, 8 og 9:

- Grundloven: lov nr. 169 af 5. juni 1953 Danmarks Riges Grundlov
- Straffeloven: lovbekendtgørelse nr. 1145 af 5. november 2024 med senere ændringer
- 1985-offentlighedsloven: lov nr. 572 af 19. december 1985 om offentlighed i forvaltningen, som senest ændret ved lov nr. 433 af 4. juni 2009
- Offentlighedsloven: lovbekendtgørelse nr. 145 af 24. februar 2020 om offentlighed i forvaltningen med senere ændringer
- Forvaltningsloven: lovbekendtgørelse nr. 433 af 22. april 2014 med senere ændringer
- Miljøoplysningsloven: lovbekendtgørelse nr. 980 af 16. august 2017 om aktindsigt i miljøoplysninger
- Lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. lov nr. 1715 af 27. december 2016 med senere ændringer
- Lov om Planklagenævnet, jf. lov nr. 1658 af 20. december 2016 om Planklagenævnet med senere ændringer

VI. Hjemmesider relevante for implementeringen af artikel 3

<https://hoeringsportalen.dk/>, <https://mst.dk/>, <https://naturstyrelsen.dk/>, <https://mim.dk/>,
<https://naevneneshus.dk/naevnsoversigt/planklagenaevnet/>,
<https://naevneneshus.dk/naevnsoversigt/miljoe-og-foedevareklagenaevnet/>,
<https://www.holddanmarkrent.dk/>, <https://www.emu.dk/>, <https://www.kefm.dk/> <https://mgtp.dk/>,
<https://sgav.dk/>, <https://lfst.dk/>, <https://ast.dk/tilsynet/udtalelser/udtalelsesdatabase>,
<https://www.offentlighedsportalen.dk/>

Danske regler findes på www.retsinformation.dk

VII. – VIII.

Artikel 4 Adgang til miljøoplysninger

Ved lov nr. 292 af 27. april 1994 om aktindsigt i miljøoplysninger (miljøoplysningsloven) blev Rådets direktiv 90/313/EØF om fri adgang til miljøoplysninger gennemført i dansk ret. I 2000 blev miljøoplysningsloven ændret ved § 1 i lov nr. 447 af 31. maj 2000, hvorved bestemmelser om aktindsigt i miljøoplysninger i Århuskonventionen blev gennemført i dansk ret.

I 2003 gennemførte EU Århuskonventionens regler om aktindsigt i miljøoplysninger og aktiv formidling af miljøoplysninger i EU-retten ved direktiv 2003/4/EF af 28. januar 2003 (Europa-Parlamentets og rådets direktiv om offentlig adgang til miljøoplysninger (herefter EU-direktivet)). De nødvendige tilpasninger af dansk lovgivning som følge af direktivet, blev gennemført ved lov nr. 310 af 2. maj 2005 om ændring af lov om aktindsigt i miljøoplysninger.

Direktivets og konventionens væsentligste bestemmelser er allerede gældende i dansk ret i medfør af offentlighedsloven og forvaltningsloven, der også omfatter miljøoplysninger.

Kun hvor der er forskel, fastsætter miljøoplysningsloven ændringer til den almindelige ordning efter offentlighedsloven og forvaltningsloven. Det betyder, at offentlighedslovens og forvaltningslovens almindelige betingelser for og undtagelser fra retten til aktindsigt også gælder for miljøoplysninger, medmindre der er fastsat andre regler i miljøoplysningsloven.

Definitionen af offentlige myndigheder:

Offentlige myndigheder i henhold til offentlighedslovens § 1, samt organer, herunder fysiske og juridiske personer, der har offentligt ansvar for eller udøver offentlige funktioner eller tjenesteydelser i relation til miljøet, og som er underlagt offentlig kontrol, er omfattet af forpligtelserne til at meddele aktindsigt i miljøoplysninger, jf. § 1 i miljøoplysningsloven.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har bl.a. i afgørelse af 30. juni 2015 i sag NMK-810-00127 (dengang Natur- og Miljøklagenævnet) og afgørelse af 29. august 2017 i sag NMK-810-00166 taget stilling til afgrænsningen af ”organer” omfattet af miljøoplysningslovens § 1. I sidstnævnte sag fastslog nævnet bl.a., at bestemmelsen skal fortolkes i overensstemmelse med miljøoplysningsdirektivets artikel 2, nr. 2. Afgørelserne kan ses på <https://mfkn.naevneneshus.dk/>.

Definitionen af miljøoplysninger

Miljøoplysninger er defineret i § 3 i miljøoplysningsloven:

Ved miljøoplysninger forstås alle oplysninger, som er i myndighedens besiddelse, eller som opbevares for den, som foreligger i skriftlig form, i billed- eller lydform eller i elektronisk eller en hvilken som helst anden form, uanset hvornår oplysningerne er tilvejebragt, og som vedrører

- 1) tilstanden i miljøelementer som f.eks. luft og atmosfære, vand, jord, landskaber og naturområder, herunder vådområder, kyst- og havområder, biologisk mangfoldighed og dennes bestanddele, herunder genetisk modificerede organismer og vekselvirkningen mellem disse elementer,

- 2) faktorer som f.eks. stoffer, energi, støj, stråling eller affald, herunder radioaktivt affald, emissioner, udledninger og andre udslip i miljøet, der påvirker eller kan påvirke de miljøelementer, som er nævnt i nr. 1,

- 3) foranstaltninger, herunder administrative foranstaltninger såsom politikker, lovgivning, planer, programmer, miljøaftaler og aktiviteter, der påvirker eller kan påvirke de enkelte miljøelementer, som er nævnt i nr. 1 og 2, og faktorer samt foranstaltninger og aktiviteter, der har til formål at beskytte disse miljøelementer,

- 4) rapporter om gennemførelse af miljølovgivningen,

- 5) rentabilitetsberegninger og andre økonomiske analyser og forudsætninger, som er anvendt i forbindelse med de foranstaltninger og aktiviteter, som er nævnt i nr. 3, og

- 6) menneskers sundheds- og sikkerhedstilstand, herunder hvor det er relevant forurening af fødekæden, menneskers levevilkår, kulturminde og bygningsværker, i det omfang de påvirkes af de enkelte miljøelementers tilstand, som nævnt i nr. 1, eller via disse elementer af de i nr. 2 og 3 nævnte forhold.

Den danske udgave af miljøoplysningsdirektivet blev berigtiget i 2022. I den forbindelse blev ordlyden ”kan påvirke” i direktivets artikel 2, nr. 1, litra b og c, korrigeret til ”sandsynligvis vil påvirke”.

Uanset den sproglige afvigelse i miljøoplysningsloven skal direktivets definition lægges til grund ved brug af miljøoplysningsloven.

I Miljø- og Fødevareklagenævnets praksis er der anlagt en vid fortolkning af miljøoplysningsbegrebet. Nævnets fortolkning af begrebet følger EU-Domstolens praksis vedrørende miljøoplysningsdirektivet, eksempelvis sag C-321/96 *Mecklenburg*, og udtalelser fra Folketingets Ombudsmand, herunder bl.a. FOB 2018-4 og FOB 2011 14-5.

Offentlighedslovens betydning for adgang til miljøoplysninger

Miljøoplysningsloven henviser til bestemmelser i den gamle offentlighedslov (1985-offentlighedsloven), som blev ophævet den 1. januar 2014. Der er derfor indsat bestemmelser i såvel miljøoplysningslovens § 6, stk. 2, som den gældende offentlighedslovs § 42, stk. 4, som sikrer, at henvisningerne til offentlighedsloven i miljøoplysningsloven skal forstås som henvisninger til 1985-offentlighedsloven, der således opretholdes for så vidt angår sager, der behandles efter miljøoplysningsloven.

I det omfang den gældende offentlighedslov og de nye regler om aktindsigt i forvaltningsloven giver den aktindsigtssøgende en bedre adgang til aktindsigt end miljøoplysningsloven, skal disse regler anvendes. Dette skyldes, dels den almindelige grundsætning om, at aktindsigtssager skal afgøres efter det retsgrundlag, som er mest gunstigt for ansøger, dels at det ikke har været hensigten med miljøoplysningsloven at indskrænke de almindelige regler om aktindsigt (se dog nedenfor om sagsbehandlingsreglerne).

Dette udgangspunkt medfører, at de indholdsmæssige udvidelser i offentlighedsloven gælder, mens indskrænkningerne ikke gælder. Ministerbetjeningsreglen i § 24 i den gældende offentlighedslov finder eksempelvis ikke anvendelse på aktindsigt i miljøoplysninger. Omvendt indebærer den gældende offentlighedslov, at det fremover er muligt at anmode om aktindsigt i miljøoplysninger hos KL og Danske Regioner efter offentlighedslovens § 3, uanset at disse organisationer ikke er omfattet af miljøoplysningsloven.

I praksis vil det oftest være mest hensigtsmæssigt, at sagsbehandlingen starter i miljøoplysningsloven, da denne oftest vil give anmoderen den bedste retsstilling. Herefter bør det overvejes, om der skulle være yderligere aktindsigt efter 2013-offentlighedsloven.

Hvorledes er konventionens art. 4 implementeret i dansk ret?

Art. 4, stk. 1. Hver part sikrer, med forbehold af efterfølgende stykker i denne artikel, at offentlige myndigheder, når de anmodes om miljøoplysninger, gør offentligheden bekendt med sådanne oplysninger inden for rammerne af national lovgivning, herunder, når der anmodes herom og med forbehold af litra b) nedenfor, i form af kopier af den konkrete dokumentation, der indeholder eller omfatter sådanne oplysninger:

- a) uden at den, der anmoder om oplysningerne, skal begrunde sin anmodning*
- b) i den anmodede form, medmindre:*
 - i) myndigheden har rimelige grunde til at give adgang i en anden form end den, der er anmodet om, i hvilket tilfælde myndigheden skal begrunde, hvorfor adgang gives i den pågældende form eller*
 - ii) de anmodede oplysninger allerede er offentligt tilgængelige i en anden form.*

Gennemførslen i dansk ret:

Ikke krav om begrundet anmodning

Der er ikke i den danske lovgivning fastsat noget krav om begrundelse for en anmodning om miljøoplysninger, jf. § 2, stk. 1, i miljøoplysningsloven.

I den anmodede form og indhold

Efter miljøoplysningslovens § 4, stk. 2, skal myndighederne som udgangspunkt udlevere miljøoplysninger i den form eller format, som den informationssøgende ønsker, herunder i elektronisk form, medmindre oplysningerne allerede er tilgængelige i en anden form, som er let tilgængelig for den pågældende, eller det er rimeligt at stille dem til rådighed i en anden form eller format.

Art. 4, stk. 2. De miljøoplysninger, der er omfattet af stk. 1 ovenfor skal stilles til rådighed snarest muligt og senest en måned efter, at anmodningen er fremsat, medmindre oplysningernes omfang og komplekse karakter kan begrunde en forlængelse af denne periode på op til to måneder efter anmodningen. Den, der har fremsat anmodningen, skal informeres om enhver forlængelse og om grundene hertil.

§ 4, stk. 3, i miljøopplysningsloven fastsætter, at sager om aktindsigt under hensyntagen til en eventuel tidsfrist, som anføres af den, der har fremsat anmodningen, skal afgøres hurtigst muligt og senest 1 måned efter modtagelsen af anmodningen eller, hvis sagens omfang og komplekse karakter er af en sådan art, at fristen på 1 måned ikke kan overholdes, senest 2 måneder efter modtagelsen. I sager, hvor der gives et afslag på at stille oplysninger til rådighed i den ønskede form eller format, skal afgøres senest en måned efter modtagelsen af anmodningen.

Afhængigt af om en anmodning om aktindsigt i miljøoplysninger behandles efter miljøopplysningsloven eller den gældende offentlighedslov, gælder for myndighederne en frist på enten 10 dage eller 7 arbejdsdage. Hvis fristen ikke overholdes, skal myndigheden underrette den, der har begæret om aktindsigt om grunden hertil og om, hvornår anmodningen kan forventes færdigbehandlet. I praksis er der stillet ganske strenge krav til udførligheden af denne information ved sene svar på aktindsigt i bl.a. FOB 2011 14-2.

Art. 4, stk. 3. En anmodning om adgang til miljøoplysninger kan afslås såfremt

- a) Den offentlige myndighed, som anmodningen er rettet til, ikke ligger inde med de miljøoplysninger, der er anmodet om**
- b) Anmodningen er åbenlyst urimelig eller for generelt formuleret**
- c) Anmodningen vedrører materiale under udarbejdelse eller offentlige myndigheders interne meddelelser, hvis en sådan undtagelse findes i national ret eller sædvanemæssig praksis, dog under hensyntagen til offentlighedens interesser i at blive gjort bekendt med oplysningerne.**

Ifølge både 1985-offentlighedsloven, som der henvises til i miljøopplysningsloven og den gældende offentlighedslov, kan enhver med en række undtagelser forlange at blive gjort bekendt med dokumenter, der er indgået til eller oprettet af en forvaltningsmyndighed som led i sagsbehandling i forbindelse med dens virksomhed. Loven giver således kun ret til aktindsigt i dokumenter m.v., som forvaltningsmyndigheden har modtaget eller oprettet.

For så vidt angår litra b, bemærkes, at der i dansk ret gælder et krav om, at den aktindsigtssøgende identificerer de dokumenter eller sager, som den pågældende ønsker at blive gjort bekendt med, jf. den gældende offentlighedslovs § 9, stk. 1, og forvaltningslovens § 9, stk. 1, 2. pkt. Med § 9, stk. 1, i den gældende offentlighedslov er det hidtil gældende subjektive identifikationskrav blevet ophævet og erstattet af et krav om, at en aktindsigtsanmodning skal angive det tema, sagen eller dokumentet vedrører. Anmodninger om aktindsigt i miljøoplysninger bør derfor i praksis behandles efter det lempeligere identifikationskrav i den gældende offentlighedslovs § 9, stk. 1. Det bemærkes, at den vejledningspligt, der følger af forvaltningslovens § 7 støttet af miljøopplysningslovens krav om aktiv formidling, i praksis antages at forpligte myndighederne til i vidt omfang at bistå en person, der søger om aktindsigt, med at opfylde det nævnte identifikationskrav.

For så vidt angår litra c se besvarelsen nedenfor.

Art. 4, stk. 4. En anmodning om adgang til miljøoplysninger kan afslås, hvis offentliggørelse vil kunne have en ugunstig indvirkning på:

- a) den fortrolige karakter af myndighedernes forhandlinger, hvor en sådan fortrolighed har hjemmel i national ret*
- b) internationale forbindelser, nationalt forsvar og den offentlige sikkerhed*
- c) retssagers behandling ved domstolene, en persons mulighed for at opnå en retfærdig domstolsbehandling eller offentlige myndigheders efterforskning af straffe- og disciplinærsager*
- d) den fortrolige karakter af forretnings- og fabriks hemmeligheder, hvis en sådan fortrolighed er retligt beskyttet med henblik på at beskytte en legitim økonomisk interesse. Inden for disse rammer skal oplysninger om emissioner, der er relevante for beskyttelsen af miljøet gøres tilgængelige*
- e) immaterielle rettigheder*
- f) den fortrolige karakter af personlige data og/eller dokumenter der vedrører fysiske personer, hvis den pågældende person ikke har accepteret offentliggørelse af de pågældende oplysninger og, hvis en sådan fortrolighed har hjemmel i national ret*
- g) en tredjemand, der har givet de ønskede oplysninger uden at være, eller kunne blive gjort, juridisk forpligtet hertil, og som ikke accepterer offentliggørelse af oplysningerne eller*
- h) det miljø, oplysningerne vedrører, såsom ynglesteder for sjældne arter.*

De ovenfor nævnte grunde til afslag på anmodning om oplysninger skal fortolkes restriktivt under hensyntagen til den offentlige interesse i at oplysningerne offentliggøres, og under hensyntagen til om oplysningerne vedrører emissioner til miljøet.

Afvejningsreglen:

Miljøoplysningslovens § 2, stk. 3, indarbejder direktivets og konventionens afvejningsregel i lovgivningen:

”**Stk. 3.** I sager om aktindsigt i miljøoplysninger, der er omfattet af bestemmelserne i §§ 2, 7, 10 og § 12, stk. 1, og § 13, stk. 1, i lov om offentlighed i forvaltningen eller i § 12, stk. 1, § 14, stk. 1, og § 15, stk. 1, i forvaltningsloven skal vedkommende myndighed foretage en konkret afvejning af offentlighedens interesser, der varetages ved udlevering af miljøoplysningerne, over for de interesser, der varetages ved at afslå udlevering. Bestemmelserne i §§ 2, 7, 10, 12, stk. 1, og § 13, stk. 1, i lov om offentlighed i forvaltningen eller i § 12, stk. 1, § 14, stk. 1, og § 15, stk. 1, i forvaltningsloven skal anvendes restriktivt under hensyntagen til samfundets interesse i, at oplysningerne offentliggøres i det konkrete tilfælde. Bestemmelserne i 1. og 2. pkt. gælder ikke for sager omfattet af § 2, stk. 1, 1. pkt. i lov om offentlighed i forvaltningen, som behandles af politiet og anklagemyndigheden.”

Herudover foretages der efter de danske regler en konkret afvejning i den enkelte sag, idet myndighederne efter den gældende offentlighedslovs § 14 og 1985-offentlighedslovens § 4, stk. 1, 2. pkt. er forpligtet til – i forhold til materiale, der efter offentlighedslovens undtagelsesbestemmelser kan undtages fra aktindsigt – at vurdere, om der bør meddeles

aktindsigt efter princippet om meroffentlighed, og i den forbindelse afveje hensynet til offentlighed over for de hensyn, der ligger bag den pågældende undtagelsesbestemmelse. Folketingets Ombudsmand har om meroffentlighed bl.a. udtalt, at en myndighed, hvis oplysningerne i et dokument ikke er fortrolige, i almindelighed bør imødekomme en begæring om aktindsigt, selv om myndigheden ikke er forpligtet til det (FOB, 1992, s. 206 ff.). Myndighederne skal således vurdere, om der i den konkrete sag foreligger et af de i loven opregnede beskyttelseshensyn til visse offentlige eller private interesser. Princippet om meroffentlighed kan dermed siges at understøtte den pligt til i videst muligt omfang at undlade at afskære adgangen til aktindsigt, som følger af konventionen.

Hvad angår de konkrete undtagelsessituationer bemærkes, at der i langt størstedelen af situationerne er fuldstændig overensstemmelse imellem konventionen og de danske regler. 1985- offentlighedsloven, som der henvises til i miljøoplysningsloven, går dog på enkelte områder videre end det, der umiddelbart kan forenes med konventionen, hvorfor det i miljøoplysningslovens § 2 er fastsat, at visse bestemmelser i offentlighedsloven ikke gælder for miljøoplysninger. Dertil kommer, at undtagelsesbestemmelserne i praksis fortolkes og anvendes således, at der sikres overensstemmelse med Århuskonventionen og miljøoplysningsdirektivet.

Undtagelserne for aktindsigt i miljøoplysninger fremgår af miljøoplysningslovens § 2.

Undtagelsen i 1985-offentlighedslovens § 10, nr. 5 (tilsvarende § 27, nr. 5, i den gældende offentlighedslov), hvorefter oplysninger, der indsamles som led i offentlig statistik og videnskabelige undersøgelser, ikke er undergivet aktindsigt, har navnlig til formål at gøre det muligt for offentligt ansatte videnskabsmænd i lighed med private at tilsikre private og andre offentlige institutioner diskretion ved indsamling af materiale til brug for videnskabelige undersøgelser eller statistik.

Da konventionen ikke generelt giver mulighed for at undtage sådanne statistiske eller videnskabelige oplysninger fra aktindsigt, kan undtagelsen ikke benyttes i forhold til miljøoplysninger, jf. miljøoplysningslovens § 2, stk. 4.

Oplysninger, der indgår i offentlig statistik eller videnskabelige undersøgelser, kan dog undtages fra aktindsigt, i det omfang det følger af andre af 1985-offentlighedslovens undtagelsesregler, der er i overensstemmelse med konventionen, herunder 1985-offentlighedslovens regler om internt materiale (materiale under udarbejdelse/interne meddelelser, art. 4, stk. 3, litra c), det offentliges økonomiske interesser (forretningshemmeligheder, art. 4, stk. 4, litra d), personers eller virksomheders forretningsforhold m.v. (forretningshemmeligheder/immaterielle rettigheder, art. 4, stk. 4, litra d og e), privates personlige, herunder økonomiske forhold (persondata, art. 4, stk. 4, litra f) m.v.

Efter konventionen kan oplysninger til brug for offentlig statistik og videnskabelige undersøgelser undtages fra aktindsigt, såfremt oplysningerne stammer fra tredjemand, der ikke var eller kunne gøres forpligtet til at udlevere oplysningen. Denne mulighed er ikke fuldt ud udnyttet i de danske regler, dog fastsættes i § 4 c i miljøoplysningsloven, at myndigheden i disse situationer skal informere den, oplysningerne indhentes fra, om at vedkommende ikke er eller kan forpligtes til at udlevere oplysninger til sådan brug, og om adgangen til at tilkendegive, at vedkommende ikke ønsker oplysningerne offentliggjort. § 4 c skal sikre, at de omhandlede miljøoplysninger, der uden pligt hertil, er givet i forbindelse med indsamling af oplysninger til offentlig statistik eller videnskabelige undersøgelser, kan undtages fra

aktindsigten, hvis den pågældende fysiske eller juridiske person anmoder om, at oplysningerne ikke videregives. Den pågældende har dog ikke noget retskrav herpå. Der gælder alene en udtaleret for den, der anmodes om oplysningerne. En tilkendegivelse om, at oplysningerne ikke bør offentliggøres, indgår i myndighedens afvejning af, om oplysningerne kan udleveres. Oplysninger, der pligtmæssigt gives til en myndighed til brug for offentlig statistik eller videnskabelige undersøgelser, er ikke omfattet af § 4 c, men af de almindelige regler om undtagelse om aktindsigt.

Retten til aktindsigt omfatter ikke tekniske indretninger eller fremgangsmåder eller drifts- eller forretningsforhold eller lignende, for så vidt det er af væsentlig økonomisk betydning for den person eller virksomhed oplysningen angår, at anmodningen om aktindsigt ikke imødekommes, jf.

1985-offentlighedslovens § 12, stk. 1, nr. 2 (tilsvarende § 30, nr. 2, i den gældende offentlighedslov).

Bestemmelsen er kun anvendelig, hvis indrømmelse af aktindsigt efter et konkret skøn må antages at indebære en nærliggende risiko for, at der påføres den pågældende person eller virksomhed skade, navnlig et økonomisk tab af væsentlig betydning. Denne regel har sit modstykke i konventionens art. 4, stk. 4, litra d, hvor det generelle udgangspunkt er, at oplysninger kan undtages med henvisning til den fortrolige karakter af forretningshemmeligheder.

Konventionens art. 4, stk. 4, litra d, har imidlertid en særlig regel for emissionsoplysninger, idet fortsættelsen af ovennævnte regel lyder: Inden for disse rammer skal oplysninger om emissioner, der er relevante for beskyttelsen af miljøet, gøres tilgængelige. Reglen præciserer, at undtagelsen vedr. forretningshemmeligheder ikke kan anvendes, for så vidt angår oplysninger om emissioner, der er relevante for beskyttelsen af miljøet. Sådanne oplysninger skal altid udleveres inden for de rammer, der i øvrigt etableres med art. 4.

Oplysninger om virksomheders emissioner kan efter omstændighederne være omfattet af reglerne i 1985-offentlighedslovens § 12, stk. 1, nr. 2. Her er det slået fast i Ombudsmandens praksis (f.eks. FOB 1983, s. 175), at oplysninger om udledninger til omgivelserne alene kan undtages, når det konkret er dokumenteret, at udleveringen af oplysningerne vil medføre væsentlig økonomisk skadevirkning for virksomheden.

Forholdet mellem tilbageholdelse af forretningshemmeligheder m.v., jf. 1985-offentlighedslovens § 12, stk. 1, nr. 2, og den særlige adgang til aktindsigt i emissionsoplysninger efter Århuskonventionen og miljøoplysningsdirektivet er nærmere reguleret i miljøoplysningslovens § 2, stk. 5, der fastslår at offentlighedslovens § 12, stk. 1, ikke gælder for miljøoplysninger, der har karakter af emissionsoplysninger, i det omfang afslaget vil stride mod art. 4, stk. 2, i Europa- Parlamentets og Rådets direktiv 2003/4/EF af 28. januar 2003 om offentlig adgang til miljøoplysninger og om ophævelse af Rådets direktiv 90/313/EØF. Af direktivets art. 4, stk. 2, fremgår det netop, at en række undtagelsesbestemmelser ikke kan finde anvendelse, når der anmodes om indsigt i emissionsoplysninger.

Begrebet emission er ikke nærmere defineret i konventionen, men vurderes at omfatte ikke blot faste, flydende eller luftformige udledninger, men tillige støj og vibrationer. Med emissionsoplysninger menes således udledninger af enhver art til vand, jord, luft og undergrund. Det er heller ikke nærmere beskrevet i konventionen, hvad der skal til, for at

oplysningen er relevant for beskyttelsen af miljøet. Det må antages, at der skal være tale om oplysninger om emissioner med en vis skadevirkning for miljøet. Der er bl.a. afsagt to EU-domme, C- 442/14 og C-6763/13 P, hvori det fremgår af, at begrebet emissionsoplysninger ikke kun dækker oplysninger om aktuelle faktiske emissioner, men også reelle og forudsigelige emissioner fra et produkt eller stof til miljøet i forbindelse med normal eller realistisk brug. Det anføres dog, at begrebet ikke kan omfatte emissioner, der udelukkende er hypotetiske. Derudover fastslås det, at begrebet »emissioner til miljøet« hverken skal adskilles fra begreberne »udledninger« og »udslip« eller begrænses til kun at omhandle de emissioner, der er omfattet af direktiv 2010/75, bortset fra udslip af produkter eller stoffer til miljøet, som hidrører fra andre kilder end industrianlæg.

Oplysninger om emissioner, der er relevante for beskyttelsen af miljøet, kan alene undtages, når man er inden for området af 1985-offentlighedslovens § 12, stk. 1, nr. 2, og konventionens og direktivets regler giver mulighed for at undtage oplysningerne.

Konventionens art. 4, stk. 4, litra e, vedrører hensynet til beskyttelsen af immaterielle rettigheder. Dette begreb er bredt angivet i konventionen, og omfatter både immaterielle rettigheder, der er retligt beskyttede via reglerne om patenter, ophavsrettigheder, designrettigheder m.v. og ukendte produktionsmetoder, som ville kunne opnå immaterialretlig beskyttelse, men hvor producenten ikke har ansøgt herom. Kun hvis den immaterielle rettighed er omfattet af § 12, stk. 1, nr. 2, i offentlighedsloven og retten tillige er omfattet af konventionens art. 4, stk. 4, litra e, (og direktivets) kan den undtages fra aktindsigt.

1985-offentlighedslovens § 13, stk. 1, indeholder mulighed for efter et konkret skøn at begrænse retten til aktindsigt af hensyn til det offentlige kontrol-, regulerings- og planlægningsvirksomhed (nr. 4), det offentlige økonomiske interesser (nr. 5) og private og offentlige interesser, hvor hemmeligholdelse efter forholdets særlige karakter er påkrævet (nr. 6). Det følger herudover af 1985-offentlighedslovens § 13, stk. 2, at såfremt de hensyn, der er nævnt i bl.a. § 13, stk. 1, nr. 4-6, kun gør sig gældende for en del af et dokument, skal den, der har fremsat anmodning om aktindsigt, gøres bekendt med dokumentets øvrige indhold. Tilsvarende regler findes i den gældende offentlighedslovs § 33, nr. 2, 3 og 5, og § 34.

Miljøoplysningslovens § 2, stk. 6, indeholder en fortolkningsregel, hvorefter oplysninger alene kan undtages efter 1985-offentlighedslovens § 13, stk. 1, nr. 4-6, i det omfang dette ikke vil stride imod de undtagelsesbestemmelser der fremgår af art. 4, stk. 2, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2003/4/EF af 28. januar 2003 om offentlig adgang til miljøoplysninger og om ophævelse af Rådets direktiv 90/313/EØF (og dermed de tilsvarende bestemmelser i konventionens art. 4).

Det er således ikke muligt efter 1985-offentlighedslovens § 13, stk. 1, nr. 4, at begrænse adgangen til aktindsigt i miljøoplysninger alene med henvisning til, at det vil være skadeligt for det offentlige kontrol-, regulerings- eller planlægningsvirksomhed. Det vil være en forudsætning for hemmeligholdelse, at det kan forenes med en af undtagelsessituationerne i direktivets art. 4, stk. 2 (konventionens art. 4), herunder at det f.eks. sker af hensyn til den fortrolige karakter af myndighedernes forhandlinger (konventionens art. 4, stk. 4, litra a), den foreløbige karakter af dokumentet (konventionens art. 4, stk. 3, litra c) m.v.

En begrænsning i aktindsigten med henvisning til det offentlige økonomiske interesser efter 1985-offentlighedslovens § 13, stk. 1, nr. 5, er kun mulig, når hemmeligholdelse er båret af

grunde, der er forenelige med direktivet (og konventionen), herunder f.eks. det offentliges forretningshemmeligheder (konventionens art. 4, stk. 4 litra d) eller hensynet til den fortrolige karakter af myndighedernes forhandlinger (konventionens art. 4, stk. 4, litra a).

1985-offentlighedslovens § 13, stk. 1, nr. 6, (tilsvarende regel findes i den gældende offentlighedslovs § 33, nr. 5) fastsætter, at retten til aktindsigt kan begrænses i det omfang, det er nødvendigt til beskyttelse af væsentlige hensyn til private og offentlige interesser, hvor hemmeligholdelse efter forholdets særlige karakter er påkrævet.

Det er alene muligt at undtage miljøoplysninger efter 1985-offentlighedslovens § 13, stk. 1, nr. 6, når situationen kan forenes med en af undtagelsessituationerne i konventionens (og direktivets) art. 4. Udover de hensyn, der er omfattet af konventionen art. 4, stk. 4, litra g om materiale forelagt af tredjemand, og litra h om materiale, hvis offentliggørelse snarere vil bevirke, at det miljø, som materialet vedrører, vil lide skade, kan beskyttelse af oplysninger af hensyn til forskningsmæssige interesser varetages med hjemmel i bestemmelsen, når der er tale om materiale under udarbejdelse (konventionens art. 4, stk. 3, litra c).

Art. 4, stk. 5. Hvis en offentlig myndighed ikke ligger inde med de oplysninger, der anmodes om, skal myndigheden hurtigst muligt orientere den, der har anmodet om oplysningerne, om hvilken offentlig myndighed den pågældende kan rette henvendelse til for at få adgang til oplysningerne, eller videresende anmodningen til denne myndighed og orientere den, der har anmodet om oplysningerne herom.

Bestemmelsen er implementeret i § 4, stk. 5 i miljøopplysningsloven, der fastsætter, at såfremt en begæring om oplysninger ikke er fremsat over for rette myndighed eller organ, skal den, der fremsatte anmodningen, hurtigst muligt orienteres om, hvem der er rette myndighed, eller anmodningen skal videresendes til myndigheden, og den, der fremsatte anmodningen, orienteres herom.

Art. 4, stk. 6. Hver part sikrer, såfremt de oplysninger, der undtages i henhold til stk. 3, litra c) og 4 ovenfor, kan udskilles uden at skade fortroligheden af disse oplysninger, at de offentlige myndigheder giver adgang til den øvrige del af de miljøoplysninger, der er anmodet om.

1985-offentlighedslovens § 11, stk. 1, fastsætter en pligt til – i overensstemmelse med lovens almindelige regler – at meddele aktindsigt i oplysninger om faktiske omstændigheder, der er af væsentlig betydning for sagsforholdet fra dokumenter, der er undtaget fra aktindsigt efter lovens § 7 eller § 10, nr. 1-4:

Det drejer sig om følgende dokumenter:

- 1) dokumenter, der udarbejdes af en myndighed til eget brug,
- 2) brevveksling mellem forskellige enheder inden for samme myndighed,
- 3) brevveksling mellem en kommunalbestyrelse og dennes udvalg, afdelinger og andre organer eller mellem disse organer indbyrdes,
- 4) statsrådsprotokoller, referater af møder mellem ministre og dokumenter, der udarbejdes af en myndighed til brug for sådanne møder,
- 5) brevveksling mellem ministerier om lovgivning, herunder bevillingslove,
- 6) dokumenter, der udveksles i forbindelse med, at en myndighed udfører sekretariatsopgaver for en anden myndighed og
- 7) myndigheders brevveksling med sagkyndige til brug i retssager eller ved overvejelse af, om retssag bør føres.

Med den gældende offentlighedslovs § 29 er der blevet indført en pligt for myndigheden til at ekstrahere oplysninger om interne faglige vurderinger i endelig form, i det omfang oplysningerne indgår i en sag om et fremsat lovforslag eller en offentliggjort redegørelse, handlingsplan eller lignende. Det gælder dog ikke oplysninger om interne faglige vurderinger, som findes i dokumenter, der er udarbejdet til brug for bl.a. ministerrådgivning. Denne bestemmelse gælder også for miljøoplysninger, i det omfang det vil føre til en videre adgang til aktindsigt end efter miljøoplysningsloven. Se i øvrigt ovenfor under art. 4 om forholdet mellem miljøoplysningsloven og den gældende offentlighedslov.

Efter 1985-offentlighedslovens § 12, stk. 2, skal den, der har søgt om aktindsigt, gøres bekendt med et dokumentets øvrige indhold, såfremt kun en del af dokumentet indeholder oplysninger om:

- 1) enkeltpersoners private, herunder økonomiske, forhold,
- 2) tekniske indretninger eller fremgangsmåder eller om drifts- eller forretningsforhold eller lignende, for så vidt det er af væsentlig økonomisk betydning for den person eller virksomhed, oplysningen angår, at begæringen ikke imødekommes.

Efter 1985-offentlighedslovens § 13, stk. 2, skal den der har søgt om aktindsigt, gøres bekendt med et dokumentets øvrige indhold, såfremt følgende hensyn kun gør sig gældende for en del af dokumentet:

- 1) Statens sikkerhed eller rigets forsvar,
- 2) rigets udenrigspolitiske eller udenrigsøkonomiske interesser, herunder forholdet til fremmede magter eller mellemfolkelige institutioner,
- 3) forebyggelse, opklaring og forfølgning af lovovertrædelser, straffuldbyrdelse og lignende samt beskyttelse af sigtede, vidner eller andre i sager om strafferetlig eller disciplinær forfølgning,
- 4) gennemførelse af offentlig kontrol, regulerings- eller planlægningsvirksomhed eller af påtænkte foranstaltninger i henhold til skatte- og afgiftslovgivningen,
- 5) det offentliges økonomiske interesser, herunder udførelsen af det offentliges forretningsvirksomhed, eller
- 6) private og offentlige interesser, hvor hemmeligholdelse efter forholdets særlige karakter er påkrævet.

Art. 4, stk. 7. Et afslag på en anmodning skal meddeles skriftligt, hvis anmodningen var skriftlig, eller hvis den, der anmodede om oplysninger, ønsker det. Et afslag skal begrundes, og der skal gives vejledning om adgangen til at få afslaget prøvet i overensstemmelse med artikel 9. Et afslag skal meddeles så hurtigt som muligt og senest inden en måned, medmindre oplysningernes komplekse karakter kan begrunde en forlængelse på op til to måneder fra anmodningen. Den, der har fremsat anmodningen, informeres om enhver forlængelse og om grundene hertil.

Miljøoplysningslovens § 4, stk. 3, fastslår, at sager om aktindsigt under hensyntagen til en eventuel tidsfrist, som anføres af den, der har fremsat anmodningen, skal afgøres hurtigst mulig og senest en måned efter modtagelsen af anmodningen eller, hvis sagens komplekse karakter og omfang er af en sådan art, at fristen på 1 måned ikke kan overholdes, senest 2 måneder efter modtagelsen. Det følger af miljøoplysningslovens § 4, stk. 4, at afslag i sager om aktindsigt skal begrundes og være ledsaget af en klagevejledning. Afslag meddeles skriftligt, hvis anmodningen er fremsat skriftligt, eller hvis den, der fremsatte anmodningen, ønsker det.

Miljøoplysningslovens § 4, stk. 4, fastsætter endvidere, at afslag, der begrundes med, at materialet er under udarbejdelse, skal oplyse navnet på den myndighed, der udarbejder materialet, samt hvornår materialet forventes at foreligge i endelig form.

Som udgangspunkt iagttages tillige de sædvanlige frister i offentlighedslovens § 36, hvorefter den pågældende myndighed snarest skal afgøre, om en aktindsigtsanmodning kan imødekommes, og hvorefter aktindsigtssagen skal være færdigbehandlet inden for 7 arbejdsdage, medmindre dette på grund af f.eks. sagens omfang eller kompleksitet ikke er muligt.

Art. 4, stk. 8. Hver part kan tillade, at dens offentlige myndigheder opkræver et gebyr for at give adgang til oplysninger, men gebyrets størrelse må ikke overskride et rimeligt beløb. Offentlige myndigheder, der har til hensigt at opkræve et sådant gebyr, skal stille til rådighed for den, der anmoder om oplysninger, en liste over de gebyrer, der kan opkræves, og med angivelse af betingelserne for opkrævning eller undladelse heraf og af, hvornår adgang til oplysninger er betinget af forskudsvis betaling af et sådant gebyr.

Miljøoplysningsloven fastsætter i § 5, stk. 1, at betaling for afskrifter eller kopier af miljøoplysninger i skriftlige dokumenter opkræves efter de af justitsministeren fastsatte regler i henhold til lov om offentlighed i forvaltningen, for så vidt angår sagens parter dog efter de regler, der er fastsat i medfør af forvaltningsloven.

Miljøoplysningslovens § 5, stk. 3, fastsætter, at ikke kan kræves betaling for adgang til registre eller oversigter over offentlige myndigheder eller miljøoplysninger, som myndigheder eller informationskontorer er i besiddelse af.

Miljøoplysningsloven indeholder alene hjemmel til at opkræve gebyrer for udlevering af afskrifter og kopier af oplysninger og giver således heller ikke hjemmel til at opkræve gebyr for adgangen til registre over myndigheder eller miljøoplysninger, uanset om det sker ved gennemsyn på stedet eller ved elektronisk adgang til registrene. Bestemmelsen kan dog få selvstændig betydning, såfremt der efter anden lovgivning kan fastsættes gebyr for adgang til registre over offentlige myndigheder eller miljøoplysninger.

Efter bekendtgørelse nr. 1586 af 19. december 2013 om betaling for udlevering af dokumenter m.v. efter lov om offentlighed i forvaltningen, jf. eden gældende offentlighedslov, kan der opkræves 10 kr. for den først kopierede side og derefter 1 kr. pr. kopi. Efter bekendtgørelse nr. 647 af 18. september 1986 om betaling for afskrifter og fotokopier, der udleveres i henhold til offentlighedsloven, som er udstedt i medfør af 1985-offentlighedsloven og som er opretholdt i forhold til miljøoplysningsloven, kan myndigheden opkræve 10 kr. for første side og 1 kr. for hver påbegyndt følgende side.

Bekendtgørelse nr. 646 af 18. september 1986 om betaling for afskrifter og fotokopier, der udleveres i henhold til forvaltningsloven fastsætter, at der ikke opkræves betaling for det første eksemplar af en afskrift eller fotokopi af et dokument, der i henhold til § 9 i forvaltningsloven udleveres til en part i den pågældende sag. Myndigheden kan opkræve betaling for yderligere eksemplarer af afskrifter og fotokopier af en sags dokumenter: 10 kr. for den første side, og derefter 1 kr. pr. kopi.

Betaling for miljøoplysninger, der ikke udleveres på papir, opkræves efter de af vedkommende minister fastsatte regler i medfør af miljøoplysningslovens § 5, stk. 2.

I bekendtgørelse nr. 939 af 10. oktober 2005 om betaling for aktindsigt i miljøoplysninger, der ikke udleveres på papir, inden for Transport- og Energiministeriets område, fremgår det, at betaling for aktindsigt i miljøoplysninger, der opbevares i elektroniske databaser og udleveres på papir, opkræves efter de regler, der er fastsat i henhold til 1985-offentlighedsloven, jf. ovenfor, og forvaltningsloven for sagens parter. For aktindsigt i miljøoplysninger, der opbevares i elektroniske databaser m.v. og ikke udleveres på papir, kan der opkræves de faktiske omkostninger ved tilvejebringelse af kopien, herunder driftsomkostninger, på grundlag af offentliggjorte takster efter § 4.

I bekendtgørelse nr. 1431 af 13. december 2006 om betaling for aktindsigt i miljøoplysninger, der ikke udleveres på papir inden for Miljøministeriets område, står der i § 3, stk. 1, anført følgende: "Som betaling for aktindsigt i miljøoplysninger, der opbevares i elektroniske databaser, lydbånd, film eller andet medie, hvorfra oplysningerne ikke udleveres på papir, kan myndigheden eller organet opkræve de faktiske omkostninger ved tilvejebringelse af kopien herunder driftsomkostninger på grundlag af offentliggjorte takster efter § 4."

Efter miljøopplysningslovens § 5 a, kan enhver hos retten forlange udskrift af domme, kendelser og andre retsafgørelser i civile retssager om forhold omfattet af Århuskonventionen.

Retsafgiftslovens § 35 fastsætter retsafgiften til 150 kr. for udskrifter, der udfærdiges af retten. Dette gælder også for udskrifter af domme m.v. i medfør af bestemmelsen i miljøopplysningslovens § 5 a.

IX. Yderligere information om anvendelsen af artikel 4 i praksis

Der findes ingen statistik over anvendelse af bestemmelserne i Danmark.

X. Hjemmesider relevante for implementeringen af artikel 4

<https://naevneneshus.dk/naevnsoversigt/planklagenaevnet/>,
<https://naevneneshus.dk/naevnsoversigt/miljoe-og-foedevareklagenaevnet/>, <https://mim.dk/>,
<https://mst.dk/>, <https://www.ombudsmanden.dk/>, <https://lfst.dk/>,
<https://ast.dk/tilsynet/udtalelser/udtalelsesdatabase>, <https://www.offentlighedsportalen.dk>

På www.retsinformation.dk kan følgende regulering, der er relevante for implementeringen af kravene om adgang til miljøoplysninger findes:

- Bekendtgørelse nr. 939 af 10. oktober 2005 om betaling for aktindsigt i miljøoplysninger, der ikke udleveres på papir inden for Transport- og Energiministeriets område
- Bekendtgørelse nr. 1431 af 12. december 2006 om betaling for aktindsigt i miljøoplysninger, der ikke udleveres på papir inden for Miljøministeriets område
- Bekendtgørelse nr. 646 af 18. september 1986 om betaling for afskrifter og fotokopier, der udleveres i henhold til forvaltningsloven
- Bekendtgørelse nr. 1586 af 19. december 2013 om betaling for udlevering af dokumenter m.v. efter lov om offentlighed i forvaltningen
- Retsafgiftsloven: Lov nr. 425 af 16. marts 2021 om retsafgifter med senere ændringer
- Forvaltningsloven: Lovbekendtgørelse nr. 433 af 22. april 2014 med senere ændringer

- Miljøoplysningsloven: Lovbekendtgørelse nr. 980 af 16. august 2017 om aktindsigt i miljøoplysninger
- 1985-offentlighedsloven: Lov nr. 572 af 19. december 1985 om offentlighed i forvaltningen som senest ændret ved lov nr. 433 af 4. juni 2009
- Offentlighedsloven: Lovbekendtgørelse nr. 145 af 24. februar 2020 om offentlighed i forvaltningen med senere ændringer

XI.-XIII Artikel 5 Indsamling og formidling af miljøoplysninger

Hvorledes er konventionens art. 5 gennemført i Danmark?

Konventionens art. 5 vedrører en "aktiv oplysningspligt" for myndighederne.

Heri ligger bl.a., at myndighederne skal ligge inde med relevante og ajourførte oplysninger, at de skal være orienteret om en række aktiviteter og formidle oplysninger om farer etc. Videre ligger der en forpligtelse til generelt at oplyse borgerne om adgangen til oplysningerne og træffe foranstaltninger, der letter denne adgang. Der er i konventionen en generel opfordring til at arbejde i retning af, at miljøoplysninger findes i elektroniske databaser, og landene forpligtes til at udgive miljøtilstandsrapporter, samt til at formidle oplysninger om lovgivning, planer/programmer og politikker, statusrapporter, internationale traktater, konventioner, aftaler m.v. på miljøområdet.

Konventionens regler på dette område svarer til de almindelige danske offentligretlige regler og principper om, at myndighederne skal sikre sagernes oplysning, systematisere oplysninger (journalisering, arkivering m.v.) og give generel vejledning i, hvorledes oplysningerne kan stilles til rådighed for befolkningen. Der følger en journaliseringspligt efter den gældende offentlighedslovs § 15.

En række særregler i de respektive sektorlove på miljøområdet sikrer endvidere, at myndighederne ligger inde med tilstrækkelige oplysninger om forurenende aktiviteter. Også reglerne for risikobetonede aktiviteter og reglerne om beredskab har betydning.

Endvidere foregår der i praksis en omfattende formidling af miljøoplysninger m.v., herunder udarbejdelse af miljøtilstandsrapporter, jf. miljøoplysningslovens § 5 c, udsendelse af andre rapporter, offentliggørelse af lovtekster og offentliggørelse af planer m.v. Dette sker både i elektronisk form og via traditionelle medier. I henhold til gødskningslovens § 52 er jordbrugerens gødningsregnskaber fra januar 2008-2015 blevet offentliggjort på internettet. Aktuelt håndteres forespørgsler på data via aktindsigter.

Art. 5, stk. 1, litra a. Hver part sikrer, at offentlige myndigheder ligger inde med og løbende ajourfører miljøoplysninger, der er relevante for deres funktioner:

De danske myndigheder har pligt til at tilvejebringe et fyldestgørende faktisk og retligt grundlag for sagerne, inden der træffes afgørelse (officialmaksimen), ligesom myndighederne har pligt til at journalisere sagsdokumenterne.

Miljøoplysningslovens § 4 d, stk. 1, fastsætter endvidere at myndigheder og organer omfattet af miljøoplysningsloven så vidt muligt skal sikre, at alle oplysninger, der indsamles af eller for dem, er ajourførte, nøjagtige og sammenlignelige.

Det fastsættes endvidere i miljøoplysningslovens § 5 b, stk. 1, at myndighederne og organerne skal ordne de miljøoplysninger, som er relevante for deres funktioner, og som de er i besiddelse af, eller som opbevares for dem, på en sådan måde, at de aktivt og systematisk kan formidles, herunder navnlig elektronisk, til offentligheden.

Miljøbeskyttelseslovens § 83, stk. 2, giver hjemmel til, at ministeren kan fastsætte regler om, at kommunalbestyrelser og regionsråd skal være i besiddelse af miljøoplysninger om kommunal og regional virksomhed, uanset om varetagelsen af sådanne opgaver er helt eller delvis udlagt til private virksomheder m.v. Formålet er at sikre offentlighedens fortsatte adgang til alle relevante miljøoplysninger hos kommuner og regioner, uanset udlægning af kommunal virksomhed til private virksomheder m.v., i overensstemmelse med reglerne i konventionen. Reglen skal muliggøre, at offentligheden fortsat kan få miljøoplysningerne via en anmodning om aktindsigt efter miljøoplysningsloven hos den relevante kommunale myndighed. Reglerne herom er fastsat i bekendtgørelse nr. 1279 af 12. december 2005 om kommunalbestyrelsers og regionsråds pligt til at være i besiddelse af miljøoplysninger ved udlægning af kommunal og regional virksomhed til private.

Art. 5, stk. 1, litra b. Hver part sikrer, at der etableres obligatoriske funktioner således, at offentlige myndigheder er behørigt orienteret om foreslåede og eksisterende aktiviteter, der kan indvirke væsentligt på miljøet.

Med hensyn til de foreslåede aktiviteter betyder officialmaksimen, at myndigheden skal sikre, at sagen oplyses i tilstrækkeligt omfang til, at afgørelse kan træffes.

Derudover sikrer en række administrative regler, at der foreligger en lang række miljøoplysninger som grundlag for en ansøgning. Dette gælder f.eks. reglerne om miljøgodkendelse af listevirksomheder, jf. miljøbeskyttelseslovens kap. 5 og godkendelsesbekendtgørelsen, reglerne om miljøgodkendelse af husdyrbrug, jf. husdyrbruglovens kap. 3, husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens §§ 6-8, jf. bilag 1 og 2 og deponeringsbekendtgørelsens § 4, jf. bilag 1 samt for særlige anmeldepligtige brancher, jf. branchebekendtgørelse for maskinværksteder. I forhold til indvinding af råstoffer sikrer råstofloven, at meddelelse af tilladelse kun må ske efter tilladelse fra offentlige myndigheder, jf. lovens § 7 og § 20 for så vidt angår henholdsvis tilladelse til indvinding på land og tilladelse til indvinding på søterritoriet.

Miljøvurderingsloven implementerer både miljøvurderingsdirektivet og VVM- direktivet og er hovedloven på området. Dertil kommer miljøvurderingsbekendtgørelsen, som udmønter særlige ansøgningsprocedurer for projekter omfattet af miljøvurderingslovens bilag 2, statslige myndighedskompetencer og anvendelsen af one stop shop.

Ved lov nr. 658 af 8. juni 2016 om ændring af lov om offentlige veje m.v., jernbaneloven og forskellige andre love og lov nr. 434 af 16. marts 2021 om lov om ændring af lov om offentlige veje m.v. og jernbaneloven er VVM-direktivet implementeret i vejloven og jernbaneloven for så vidt angår statslige vej- og jernbaneprojekter. For så vidt angår visse havneprojekter er VVM-direktivet tilsvarende implementeret i bekendtgørelse nr. 517 af 24. marts 2021 om vurdering af virkning på miljøet (VVM) af projekter vedrørende erhvervshavne og Københavns Havn samt om administration af internationale naturbeskyttelsesområder og beskyttelse af visse arter for så vidt angår anlæg og udvidelse af havne. VVM-direktivet er desuden implementeret i en række love og bekendtgørelser for så vidt angår konkrete anlægsprojekter, herunder f.eks. bekendtgørelse nr. 1105 af 28. september 2017 om vurdering af virkningerne på miljøet (VVM), konsekvensvurdering vedrørende Natura 2000-områder og beskyttelse af visse dyre-

og plantearter i forbindelse med ændringer eller udvidelser af anlægsprojektet om anlæg af en ny Storstrømsbro og nedrivning af den eksisterende Storstrømsbro, som ændret ved bekendtgørelse nr. 475 af 8. maj 2024, bekendtgørelse nr. 1106 af 28. september 2017 om vurdering af virkningerne på miljøet (VVM), konsekvensvurdering vedrørende Natura-2000-områder og beskyttelse af visse dyre- og plantearter i forbindelse med ændringer eller udvidelser af anlægsprojektet om en fast forbindelse over Femern Bælt med tilhørende landanlæg i Danmark, som ændret ved bekendtgørelse nr. 473 af 8. maj 2024, og bekendtgørelse nr. 357 af 2. april 2020 om vurdering af virkningerne på miljøet (VVM) og beskyttelse af visse dyre- og plantearter i forbindelse med ændringer eller udvidelser af anlægsprojektet om letbanen på Ring 3, som ændret ved bekendtgørelse nr. 474 af 8. maj 2024.

Naturbeskyttelsesloven indeholder i § 3, en generel beskyttelse af en række naturtyper. Beskyttelsen består i et forbud mod ændringer i tilstanden. For at sikre, at myndighederne også får kendskab til andre aktiviteter, der ikke kræver forudgående tilladelse eller lignende, men som vurderes at være projekter i Habitatdirektivets forstand og som væsentligt vil kunne påvirke et internationalt naturbeskyttelsesområde, er der i naturbeskyttelseslovens § 19 b indført en anmeldelsesordning. Herefter skal en række aktiviteter, der er opført i medfør af et bilag til loven, anmeldes til myndighederne med henblik på en forudgående vurdering af, om de kan sættes i værk. På tilsvarende måde er der i skovlovens § 17 fastsat en pligt til at anmelde en række aktiviteter, der kan påvirke et internationalt naturbeskyttelsesområde, selv om disse aktiviteter ikke forudsætter forudgående tilladelse.

Med hensyn til orientering om eksisterende aktiviteter, findes der i den danske lovgivning flere regler:

Miljøbeskyttelseslovens § 34 bestemmer bl.a., at der ved godkendelse skal fastsættes vilkår for listevirksomhedens placering og drift, herunder vilkår om den kontrol, som virksomheden selv skal foretage (egenkontrol). Reglen gælder også for de af konventionens aktiviteter, der er omfattet af miljøbeskyttelseslovens kap. 9 om tilsyn, dvs. virksomheden har pligt til at indberette visse miljøoplysninger til myndighederne.

Ifølge miljøbeskyttelseslovens §§ 65, 66 og 72 skal der føres tilsyn med, at loven samt de regler og vilkår, der er fastsat med hjemmel i loven overholdes og desuden sikres det, at myndigheden kan indhente de nødvendige oplysninger, som har betydning for vurderingen af forureningen og for eventuelle afhjælpende eller forebyggende foranstaltninger. Dette sikrer myndigheden en række oplysninger vedrørende virksomhedens eksisterende aktiviteter.

Miljøbeskyttelseslovens § 35 b, indeholder hjemmel til at fastsætte regler for virksomheder til opfyldelse af internationale forpligtelser til at afgive miljøoplysninger, hvilket er udmøntet i PRTR-bekendtgørelsen.

Herudover indeholder loven hjemmel til at fastsætte regler om bl.a. myndigheders, borgeres, grundejeres, virksomheders, ejeres, køberes, sælgeres og eksportørers pligt til at foretage anmeldelse af, dokumentere og afgive oplysninger om affald. Denne hjemmel er udmøntet i affaldsbekendtgørelsen, bekendtgørelse om Affaldsdatasystemet, affaldsaktørbekendtgørelsen og affaldsregisterbekendtgørelsen. Bekendtgørelse om Affaldsdatasystemet indeholder regler om et register over data om affald (Affaldsdatasystemet).

Vandforsyningsloven og havmiljøloven (udledningsbekendtgørelse nr. 1433 af 21. november 2017) indeholder stort set tilsvarende regler om fastsættelse af vilkår og tilsyn i forhold til de bilagsaktiviteter, der reguleres af lovene.

Også husdyrbrugloven indeholder regler om fastsættelse af vilkår og tilsyn, tilsvarende miljøbeskyttelsesloven, jf. husdyrbruglovens kap. 3 og 5.

I råstoflovens § 29 er der hjemmel til at fastsætte regler om, at den, der foretager råstofindvinding, skal give nærmere oplysninger om indvindingen. Hjemlen er udmøntet i bekendtgørelse nr. 788 af 28. juni 2014 om ansøgning og indberetning om råstofindvinding på landjorden og om regionsrådet kompetence til at fastsætte vilkår for anmeldte rettigheder. Ifølge bekendtgørelsen skal den, der foretager råstofindvinding en gang årligt indberette om bl.a. arten og mængden af de råstoffer, der indvindes i hver råstofgrav. Tilsvarende regler findes i råstofbekendtgørelsen. Der er her tale om kvartalsvis indberetning.

I elforsyningsloven, varmemforsyningsloven, gasforsyningsloven, Lov om Energinet, VE-loven, undergrundsloven og kontinentalsokkelloven har myndighederne i forbindelse med behandling af ansøgninger om tilladelser, tilsyn med overholdelse af lovgivning og bevillinger m.v. adgang til at indhente nødvendige oplysninger. Der kan i tilladelser og godkendelser stilles vilkår om diverse indberetning.

Det følger af § 9 i genteknologiloven, at GMO'er ikke må udsættes uden tilladelse.

Hjemlen er udmøntet i udsætningsbekendtgørelsen, der i detaljer beskriver, at myndighederne skal give tilladelse til udsætning og markedsføring af GMO'er, førend sådanne aktiviteter kan finde sted. Der kan kun opnås tilladelse, hvis myndighederne vurderer, at en udsætning ikke udgør en sundheds – eller miljømæssig risiko.

Det følger endvidere af § 15 i genteknologiloven, at den der ansøger om godkendelse, skal give alle oplysninger og foretage eller lade foretage undersøgelser til sagen på godkendelsesmyndighedernes bestemmelse. Ifølge lovens § 9 a hører ministeren berørte myndigheder og organisationer i spørgsmål om godkendelse af genetisk modificerede organismer til udsætning.

På landbrugsområdet gælder det samme for gødskningsloven, da der her er pligt til at udarbejde og indberette et gødningsregnskab, jf. lovens § 42.

Art. 5, stk. 1, litra c. Hver part sikrer, at i tilfælde af en overhængende trussel mod menneskelig sundhed eller miljøet, uanset om den skyldes menneskelige aktiviteter eller naturlige årsager, meddeles alle oplysninger, der kan gøre offentligheden i stand til at træffe forholdsregler, der kan forebygge eller begrænse følger af truslen, straks og uden ophold til den del af offentligheden, der risikerer at blive berørt af truslen.

Efter beredskabslovens § 1, stk. 1, er redningsberedskabets opgave at forebygge, begrænse og afhjælpe skader på personer, ejendom og miljøet ved ulykker og katastrofer, herunder terror- og krigshandlinger, eller overhængende fare herfor.

Den samlede indsats ved større skader koordineres efter beredskabslovens § 17 af politidirektøren. I forbindelse med indsættelse af redningsberedskabet er det politiet, der skal sørge for bl.a. varsling, afspærring, evakuering og andre nødvendige foranstaltninger, herunder relevant information til offentligheden. Enhver skal overholde afspærringer og efterkomme politiets eller redningsberedskabets opfordring til at forlade et afspærret område eller vejene hertil.

Ifølge beredskabslovens § 24 skal myndighederne ved planlægning sikre, at samfundets funktioner i tilfælde af ulykker og katastrofer kan opretholdes og videreføres.

Efter beredskabslovens § 24, stk. 1, skal de enkelte ministre hver inden for deres område planlægge for opretholdelse og videreførelse af samfundets funktioner i tilfælde af ulykker og katastrofer, herunder udarbejde beredskabsplaner. De enkelte ministre skal således inden for hver deres område varetage beredskabsplanlægningen m.v. herunder sikre, at lovgivningen inden for de respektive ministerområder indeholder de fornødne bestemmelser til regulering af beredskabsmæssige forhold m.v., herunder i relation til nukleare ulykker og katastrofer.

Offentlige myndigheder og offentlige og private virksomheder og institutioner kan efter beredskabslovens § 28 pålægges at yde bistand ved planlægningen og udførelsen af opgaver inden for beredskabet. Endvidere kan enhver efter lovens § 45 pålægges at meddele oplysninger, der er nødvendige for planlægningen af beredskabet.

En række særligt risikobetonede virksomheder skal efter risikobekendtgørelsen udarbejde sikkerhedsdokumentation med henblik på at forebygge større uheld. I tilfælde af større uheld skal der foretages anmeldelse til de relevante myndigheder, og oplysninger om risikoaktiviteter og hensigtsmæssig adfærd i tilfælde af uheld skal være permanent tilgængelig for offentligheden på internettet. I tilfælde af uheld ligger ansvaret for indsatsen på en lang række myndigheder.

Miljømyndighederne vejleder virksomhederne inden for miljøbeskyttelseslovens område og behandler forhold vedrørende risiko for forurening af det eksterne miljø ved uheld. Risikobetonede virksomheder omfattet af risikobekendtgørelsen er godkendelsespligtige.

Arbejdstilsynet vejleder inden for arbejdsmiljøområdet. Arbejdstilsynets opgaver er at fremme, at der er et sikkert og sundt arbejdsmiljø på danske arbejdspladser. Arbejdstilsynet regulerer forhold vedrørende fx arbejdets udførelse, arbejdssteders indretning, tekniske hjælpemidler, stoffer og materialer. På Arbejdstilsynets hjemmeside (www.at.dk) er det muligt at hente information om Arbejdstilsynets opgaver m.v.

Brandmyndighederne (det statslige og kommunale redningsberedskab) vejleder inden for deres område og behandler spørgsmål vedrørende brand.

Politiet udarbejder en specifik beredskabsplan for politiets indsats i forhold til uheld på kolonne 3- virksomheder. I forhold til kolonne 2-virksomheder skal politiet overveje behovet for en specifik beredskabsplan for politiets indsats. Herudover skal politiet i forhold til kolonne 3-virksomheder informere offentligheden. Politiet skal i den forbindelse beskrive sikkerhedsforanstaltninger og hensigtsmæssig adfærd i forbindelse med et uheld. I forhold til kolonne 2-virksomheder skal politiet vurdere behovet for at foretage information af offentligheden.

Myndighederne skal gensidigt underrette hinanden om forhold, der har betydning for en anden myndighed.

Miljøbeskyttelsesloven § 21 indeholder endvidere en pligt for ejere og brugere af en fast ejendom til straks at underrette tilsynsmyndigheden, hvis de forårsager eller konstaterer forurening af ejendommens jord eller undergrund. Reglen i miljøbeskyttelseslovens § 71, stk. 1 indebærer, at den, der er ansvarlig for anlæg m.v., der kan give anledning til forurening, straks

skal underrette tilsynsmyndigheden om driftsforstyrrelser eller uheld, der kan medføre væsentlig forurening eller fare herfor.

Tilsvarende underretningspligt for anlæg i form af ”husdyrbrug” gælder efter husdyrbrugsloven § 52.

Af miljøskadelovens § 20 fremgår, at den ansvarlige kan påbydes at give de oplysninger og foretage de undersøgelser m.v., som har betydning for vurderingen af, hvordan følgerne af en miljøskade eller en overhængende fare for miljøskade afhjælpes eller forebygges. Den ansvarlige kan herunder påbydes at foretage prøveudtagning, analyser og måling af stoffer m.v. og andre undersøgelser. Det fremgår desuden af miljøskadelovens § 28, at den ansvarlige har pligt til at underrette myndighederne om alle relevante aspekter af situationen, hvis en allerede indtrådt miljøskade forværres eller en overhængende fare for en miljøskade forøges eller udvikler sig til en miljøskade.

I bekendtgørelse nr. 874 af 27. juni 2016 om indberetning i henhold til lov om beskyttelse af havmiljøet er der fastsat regler om, at skibsføreren og chefen for havanlægget straks skal indberette til de relevante myndigheder hvis der sker udtømmning eller der er fare for udtømmning fra skibet, eksempelvis hvis der sker et væsentligt spild af olie eller skadelige, havforurenende flydende stoffer.

Af genteknologiloven fremgår det, at den ansvarlige for en miljøskade eller overhængende fare herfor, straks skal underrette myndighederne om alle relevante aspekter ved situationen. Derudover har den, der har opnået en godkendelse til udsætning eller markedsføring af GMO'er, pligt til at underrette tilsynsmyndighederne og Sundhedsstyrelsen om alle driftsforstyrrelser eller uheld, der kan medføre udledning eller overførsel af GMO'er, som kan være til skade for miljø, natur eller sundhed eller indebærer en fare herfor.

Der findes således en lang række regler, der fastsætter en pligt til indberetning til de relevante myndigheder, i tilfælde af ulykke eller katastrofe. Med hensyn til den ”aktive oplysningspligt”, som myndighederne efter bestemmelsen har, såfremt der sker en ulykke, til af sig selv at oplyse de berørte borgere om ulykken på en måde, så de kan tage passende forholdsregler, så antages der at gælde en ulovbestemt pligt for myndighederne til uden ophold at meddele den berørte del af offentligheden om faren i tilfælde af ulykke eller katastrofe, sådan at de kan indrette sig derefter.

Denne pligt fremgår endvidere af § 3, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 415 af 13. maj 2005 om aktiv formidling af miljøoplysninger. Det fremgår, at myndigheder og organer omfattet af miljøoplysningsloven, med forbehold for særlige forpligtelser i øvrigt efter lovgivningen, straks og uden ophold skal udsende alle relevante miljøoplysninger i tilfælde af overhængende trussel mod menneskers sundhed eller mod miljøet.

Det fremgår endvidere af samme bekendtgørelses § 3, stk. 2, at denne informationsforpligtelse kan indgå i beredskabsplanlægningen inden for den civile sektor, jf. nedenfor.

Efter beredskabslovens § 5, stk. 2, skal Beredskabsstyrelsen udarbejde en plan for koordination og samarbejde mellem de myndigheder, der har ansvar for opretholdelse og videreførelse af samfundets funktioner i tilfælde af en nuklear ulykke. Den nukleare beredskabsplan har til formål at skabe overblik over de involverede myndigheders opgaver og ansvar ved uheld i nukleare anlæg, således at varsling af befolkningen og eventuel afhjælpende indsats kan iværksættes hurtigst muligt.

Den nukleare beredskabsplan er en delplan til hovedplanen for den Nationale Operative Stab (NOST), som danner ramme for koordinationen mellem centrale myndigheder, der varetager beredskabsopgaver.

Plantelovens kapitel 2 indeholder bestemmelser der bemyndiger ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri til at fastsætte regulering af produktion af og handel med planter og til foranstaltninger mod planteskadegørere m.v. Ministerens bemyndigelse kan også benyttes til gennemførelse af bestemmelser fastsat af De Europæiske Fællesskaber.

Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri har udnyttet nævnte bemyndigelser bl.a. gennem bekendtgørelse nr. 1328 af 2. december 2024 om plantesundhed om anmeldeligt, og gennem tilsvarende anmeldelsesbestemmelser i en række bekendtgørelser om enkelte skadegørere eller grupper heraf.

Art. 5, stk. 2. Hver part sikrer, inden for rammerne af national lovgivning, at den måde hvorpå de offentlige myndigheder giver adgang til miljøoplysninger er gennemsigtig, og at miljøoplysninger i realiteten er let tilgængelige, blandt andet ved at:

- a) oplyse offentligheden tilstrækkeligt om karakteren og omfanget af de miljøoplysninger, de offentlige myndigheder ligger inde med, de grundlæggende betingelser under hvilke sådanne oplysninger stilles til rådighed og gøres tilgængelige og den måde, hvorpå sådanne kan fås***
- b) etablere og opretholde praktiske ordninger, såsom***
 - i) offentligt tilgængelige oversigter, registre eller kartoteker***
 - ii) krav til det offentlige personale om at yde offentligheden bistand til at søge adgang til miljøoplysninger efter denne konvention og***
 - iii) udpegning af relevante kontaktpunkter***
- c) give adgang til miljøoplysninger, der er indeholdt i oversigter, registre eller kartoteker, jf. litra b) i), uden opkrævning af gebyr***

Ad art. 5, stk. 2, litra a, oplyse offentligheden tilstrækkeligt om karakteren og omfanget af de miljøoplysninger, de offentlige myndigheder ligger inde med, de grundlæggende betingelser under hvilke sådanne oplysninger stilles til rådighed og gøres tilgængelige og den måde, hvorpå sådanne kan fås.

Via Miljøstyrelsens informationscenter (MIC) kan borgere, virksomheder og kommuner få svar på spørgsmål inden for Miljøstyrelsens ressortområde. Dette kan ske via e-mail, eller telefonisk tirsdag og torsdag mellem kl. 9.30–16. Brugere kan også få vejledning i brug af digitale løsninger, som eksempelvis indberetning af sprøjtejournaler, oprettelse af giftmeddelelser eller korrekt udfyldning af skema for udskiftning af brændeovne. MIC foretager ikke sagsbehandling, men etablerer kontakt til rette fagekspert i ministeriet, hvis det anses for det mest hensigtsmæssige.

Miljø- og Ligestillingsministeriet har samlet set udgivet mere end 3.500 rapporter og pjecer i elektronisk form. Ministeriets selvbetjeningsløsninger for virksomheder er integreret på portalen Virk.dk som den fællesoffentlige digitaliseringsstrategi 2011-2015 foreskriver.

Derudover bemærkes, at publikationen “*Vejledning til lov om aktindsigt i miljøoplysninger*” (nr. 10564 af 14. juni 2006) yder udførlig og brugervenlig vejledning vedrørende adgangen til aktindsigt i miljøoplysninger.

Efter den gældende offentlighedslovs § 17 skal alle forvaltningsmyndigheder informere om deres virksomhed på myndighedens hjemmeside, ligesom der efter lovens § 18 skal føres en portal med love, administrative forskrifter, lovforslag som fremsat, samt relevant praksis fra myndigheder, Folketingets Ombudsmand og domstolene vedrørende adgangen til aktindsigt.

Ad art. 5, stk. 2, litra b, etablere og opretholde praktiske ordninger, såsom

- i) offentligt tilgængelige oversigter, registre eller kartoteker***
- ii) krav til det offentlige personale om at yde offentligheden bistand til at søge adgang til miljøoplysninger efter denne konvention og***
- iii) udpegning af relevante kontaktpunkter***

Der findes generelle regler om journalisering og registrering af oplysninger bl.a. i den gældende offentlighedslov i § 15 om journaliseringspligt for forvaltningsmyndigheder.

Efter 1985-offentlighedslovens § 5, stk. 1, nr. 2, omfatter retten til aktindsigt indførsler i journaler, registre og andre fortegnelser vedrørende den pågældende sags dokumenter. Efter lovens § 5, stk. 2, er der også ret til aktindsigt i sådanne fortegnelser, selvom der gøres brug af elektronisk databehandling.

Det følger af den gældende offentlighedslovs § 15, stk. 3, at myndigheders journalsystemer skal være indrettet således, at visse dokument- og indholdsoplysninger kan angives i systemet. Det må i øvrigt antages, at journalsystemet bl.a. skal være indrettet på en sådan måde, at det er muligt på en hensigtsmæssig måde at identificere og adskille myndighedens sager, ligesom det skal være indrettet på en sådan måde, at det er egnet til at imødekomme henvendelser vedrørende aktindsigt efter offentlighedsloven. Derudover giver loven i et vist omfang ret til aktindsigt i databeskrivelser og ret til at få sammenstillet oplysninger i databaser med henblik på aktindsigt.

Miljøopplysningsloven fastsætter i § 5 b, at myndigheder og organer skal ordne deres miljøoplysninger, som er relevante for deres funktioner, og som de er i besiddelse af, eller som opbevares for dem, på en sådan måde, at de aktivt og systematisk kan formidles, herunder navnlig elektronisk, til offentligheden.

Med hensyn til offentligt tilgængelige oversigter m.m. indeholder Retsinformation (www.retsinformation.dk) alle danske regler, herunder også alle regler på miljøområdet. Endvidere er der informationscenter for natur og miljø som nævnt ovenfor.

Ad art. 5, stk. 2, litra c, give adgang til miljøoplysninger, der er indeholdt i oversigter, registre eller kartoteker, jf. litra b, nr. i, uden opkrævning af gebyr.

I miljøopplysningslovens § 2 fastslås, at enhver, under de betingelser og med de undtagelser, der følger af offentlighedsloven og forvaltningsloven, har ret til at blive gjort bekendt med miljøoplysninger.

Miljøopplysningslovens § 5, stk. 3, fastsætter, at der ikke kan kræves betaling for adgang til registre eller oversigter over offentlige myndigheder eller miljøoplysninger, som myndigheder eller informationskontorer er i besiddelse af.

Art. 5, stk. 3. Hver part sikrer, at miljøoplysninger i stigende grad findes i elektroniske databaser, som er let tilgængelige for offentligheden gennem offentlige telekommunikationsnet. Oplysninger, der er tilgængelige på denne måde, bør omfatte:

- a) *rapporter om miljøets tilstand, som nævnt i stk. 4 nedenfor*
 - b) *lovtekster om eller vedrørende miljøet*
 - c) *hvor det er hensigtsmæssigt, politikker, planer og programmer om eller vedrørende miljøet og miljøaftaler samt*
 - d) *andre oplysninger i det omfang det at have rådighed over oplysninger i denne form vil lette anvendelsen af national ret til implementering af denne konvention*
- forudsat, at sådanne oplysninger allerede er til rådighed i elektronisk form.*

I bekendtgørelse nr. 415 af 13. maj 2005 om aktiv formidling af miljøoplysninger fastsættes i § 1, stk. 2, at miljøoplysninger omfattet af § 5 b, stk. 1, i miljøoplysningsloven i stigende grad skal findes i elektroniske databaser, der er let tilgængelige for offentligheden gennem offentlige kommunikationsnetværk. I samme bekendtgørelse fastsættes endvidere, at myndigheder og organerne skal træffe alle rimelige foranstaltninger for at vedligeholde miljøoplysninger, som de er i besiddelse af, eller som opbevares for dem, i en form eller format, som er let at reproducere og let tilgængelig via elektronisk computerkommunikation eller andre elektroniske medier.

§ 5 b, stk. 2, i miljøoplysningsloven giver ministeren hjemmel til at fastsætte regler om, hvilke miljøoplysninger der skal formidles til offentligheden. Bemyndigelsen er udnyttet i bekendtgørelse nr. 415 af 13. maj 2005, hvor det i § 2 er fastsat, hvilke oplysninger der skal formidles til offentligheden.

I 2012 blev der i miljøbeskyttelsesloven indsat en bestemmelse om at ministeren kan fastsætte regler om offentliggørelse, herunder udelukkende digitalt, af de i miljøbeskyttelseslovens § 79 b, stk. 1, nævnte oplysninger. Oplysningerne kan vedrøre strafbare forhold på lovens område og kan være med navns nævnelse, jf. miljøbeskyttelseslovens § 79 c, stk. 2. Det indebærer at følgende oplysninger, omfattet af miljøbeskyttelseslovens § 79 b, kan offentliggøres: Anmeldelser, ansøgninger om tilladelse eller godkendelse, afgørelser, indberetninger m.v. til myndigheder, tilsynsvirksomhed, klager over afgørelser og kommunikation med myndigheder. Hjemlen i miljøbeskyttelsesloven er udmøntet ved godkendelsesbekendtgørelsen og ved miljøtilsynsbekendtgørelsen.

Lignende bestemmelser blev samtidigt indsat i husdyrbrugloven (§ 69 a), havmiljøloven (§ 42 a, stk. 5) og miljøskadeloven (§ 45 b).

Generelt bemærkes endvidere, at Miljø- og Ligestillingsministeriet har mange veludbyggede hjemmesider, hvor det er muligt at hente diverse miljøoplysninger – (også i form af databaser). Miljø- og Ligestillingsministeriet har udgivet mere end 3500 publikationer i elektronisk form. De kan hentes gratis i elektronisk form på ministeriets hjemmeside (mim.dk/publikationer).

Det blev ved regeringsbeslutning i 1996 besluttet, nye publikationer udgivet af ministerier og styrelser fra og med 1997 skal offentliggøres elektronisk parallelt med papirudgaven. Dette betyder, at alt nyt materiale altid kan findes på nettet. Formålet er at fremme tilgængeligheden og effektivisere distributionen af offentligt informationsmateriale.

Offentliggørelse af miljødata sker allerede – og vil ske i stigende omfang – i elektronisk form på Miljø- og Ligestillingsministeriets hjemmesider. Det drejer sig både om databaser og konkrete data, der i bearbejdet form fremlægges i elektroniske publikationer. Miljø- og Ligestillingsministeriet har siden 1998 gjort oplysninger om miljøfaglige databaser tilgængelige på ministeriets hjemmesider.

Myndigheder har i væsentligt omfang givet offentlig adgang til databaser med konkrete miljødata via Danmarks Miljøportal, som er et partnerskab mellem ministeriet, kommunerne og regionerne. Via Danmarks Arealinformation giver Miljøportalen pt. adgang til data om overfladevand, grundvand, natur og jord.

Der er endvidere adgang til en lang række miljødata på Miljøstyrelsens hjemmeside. Det drejer sig både om datapræsentationer, datasæt, databaser og konkrete data samt elektroniske publikationer. Områder hvor data præsenteres er kemikalier (fx kosmetik og stoffers sundheds- og miljømæssige effekter), pesticider (fx godkendte bekæmpelsesmidler), miljøteknologi (fx miljøindikatorer), erhverv (fx grønne regnskaber og miljøtilsyn), affald (affaldsstatistik og affaldsregulativer). Miljø- og Ligestillingsministeriet har gjort oplysninger og databaser tilgængelige siden 1998.

Foruden Miljø- og Ligestillingsministeriets hjemmesider formidles der oplysninger om miljødata på kommunernes hjemmesider, Danmarks Arealinformation, som administreres af Danmarks Miljøportal og Plandata.dk. Miljø- og Ligestillingsministeriet er via en dataaftale forpligtet til at stille en række miljødata til rådighed via Danmarks Miljøportal, og efter planloven skal Erhvervsstyrelsen sikre, at det via Plandata.dk er muligt at hente de planer, som kommunerne indberetter.

Miljøstyrelsen stiller miljødata til rådighed for visning på kort og download via WebGIS-løsninger (f.eks. MiljøGIS for Vandområdeplanerne -2021-2027, Biodiversitetskortet, arter.dk, Statslig grundvandskortlægning og mange flere). Link til en række WebGIS løsninger (såkaldte MiljøGIS-sites) der præsenterer miljødata, findes på ministeriets institutioners hjemmesider, under de enkelte faglige områder.

Endelig stilles en række bearbejdede registerdata vedrørende byudvikling og planlægning til rådighed i andre løsninger på internettet f.eks. via Statistikbanken (www.statistikbanken.dk/statbank5a/default.asp?w=1280).

For så vidt angår tilladelser til at udnytte energi fra vand og vind på havet, som Energistyrelsen giver efter beføjelse fra klima-, energi- og forsyningsministeren, offentliggøres disse på Energistyrelsens hjemmeside. Tilladelserne indeholder bl.a. vilkår om gennemførelse af et miljøovervågningsprogram. Rapporter fra disse miljøovervågningsprogrammer offentliggøres også på Energistyrelsens hjemmeside.

Inspire-loven, som trådte i kraft den 15. maj 2009, implementerer INSPIRE-direktivet i Danmark. Formålet med direktivet er, at sikre at medlemslandenes officielle, stedbestede data kan anvendes sammen på tværs af geografiske og administrative grænser. De officielle, danske data, der er omfattet af direktivet og loven, vil blive gjort tilgængelige via internettet. Ifølge lovens § 6 vil enhver kunne få adgang til metadata om data via Klimadatastyrelsens nationale metadatainddateringsløsning kaldet "Geodata-info.dk", i overensstemmelse med reglerne i miljøforsyningsloven.

På tværs af Danmark er et Agenda 21-netværk, som arbejder for at engagere og inddrage befolkningen i vigtige beslutninger om miljø.

Lovforslag, beslutningsforslag, spørgsmål til Folketinget (§ 20-spørgsmål), materiale til Miljøudvalget m.v. findes på Folketingets hjemmeside (www.ft.dk). Her findes også aktuelle

debatter, forespørgsler, ministerredegørelser m.m. På Høringsportalen findes alle de miljølove og regler, der er i høring. Derudover findes en særlig lovdatabase på internettet (www.retsinformation.dk) med samtlige love og bekendtgørelser, herunder også love og bekendtgørelser på miljøområdet.

Databasen er offentligt tilgængelig. Miljø- og Ligestillingsministeriets Informationscenter vejleder borger og virksomheder m.v. i brug af lovdatabasen.

Miljø- og Ligestillingsministeriet lægger i øvrigt handlingsplaner, strategier og programmer ud på internettet.

Herudover offentliggøres i et vidt omfang oversigter over de vedtagne politiske målsætninger på miljøområdet. Heri indgår - ud over det konkrete mål - bl.a. fristen for opfyldelse, konkret henvisning til vedtagelsen og beskrivelse af virkemidler.

Det fremgår af § 3, stk. 4, i affaldsaktørbekendtgørelsen at kommunalbestyrelsen skal offentliggøre kommunens vedtagne affaldsregulativer ved indrapportering til den nationale regulativdatabase, som er tilgængelig på www.nstar.ens.dk

Arbejdet med at publicere publikationer på miljøstyrelsens hjemmeside startede i løbet af 1997. På institutionernes hjemmesider findes oversigter over de publikationer, som hver enkelt institution har udgivet. Det drejer sig blandt andet om vejledninger, faglige rapporter, årsrapporter og nyhedsbreve.

På fødevareområdet findes lignende regler om offentliggørelse. I sameksistensbekendtgørelsen er det således i §§ 20 og 21 bestemt, at Landbrugsstyrelsen, nu Landbrugs- og Fiskeristyrelsen, på sin hjemmeside offentliggør oplysninger om placering m.v. af marker dyrket med genetisk modificerede afgrøder, ligesom kontrol- og analyseresultater offentliggøres. Ifølge § 3 i bekendtgørelse nr. 842 af 23. juni 2017 om bekæmpelse af bjørneklo, offentliggør kommunalbestyrelsen først forslag til og siden endeligt vedtagne indsatsplaner vedrørende bekæmpelse af kæmpebjørneklo. I henhold til gødskningslovens § 52 er jordbrugerens gødningsregnskaber fra januar 2008-2015 blevet offentliggjort på internettet. Aktuelt håndteres forespørgsler på data via aktindsigter.

Art. 5, stk. 4. Hver part udgiver og formidler med jævne mellemrum, der ikke overstiger 3-4 år, en national rapport over miljøets tilstand, som indeholder oplysninger om miljøkvaliteten og oplysninger om, på hvilke områder miljøet er under pres.

Miljøoplysningslovens § 5 c fastsætter, at Miljø- og Ligestillingsministeriet mindst hvert 4. år udgiver en eller flere rapporter under inddragelse af berørte landsdækkende miljø-, erhvervs-, arbejdsmarkeds- og forbrugerorganisationer, der redegør for miljøtilstanden i Danmark og for natur- og miljøpolitikken. En lignende bestemmelse fandtes tidligere i planlovens § 2, stk. 4. Bestemmelsen lovfæster art. 5, stk. 4 af Århuskonventionen.

Bestemmelsen går imidlertid videre, idet en redegørelse for natur- og miljøpolitikken ligeledes lovfæstes.

Bestemmelsen opfyldes gennem den rapportering og formidling af informationer om miljøtilstanden og miljøpolitikken i Danmark, som er sket siden 1993. Miljøtilstandsrapporten giver en status for miljøtilstanden i Danmark. Rapporten er udkommet hvert fjerde år siden 1993.. Rapporten dækker de centrale dele af miljøområdet, fx væsentlige spørgsmål vedrørende

bekæmpelse og forebyggelse af forurening, ressourceforbrug, natur, vand, energi og klima. De berørte landsdækkende miljø-, erhvervs-, arbejdsmarkeds- og forbrugerorganisationer inddrages i forbindelse med udarbejdelse af rapporten. Rapporten er siden 2019 blevet erstattet med hjemmesiden miljøtilstand.dk. Redegørelsen for politiske initiativer, der er iværksat eller besluttet for at forbedre naturen og miljøet er sket via en Natur- og Miljøpolitisk Redegørelse. Den seneste Natur- og Miljøpolitisk Redegørelse udkom i 2024 og er tilgængelig på Miljø- og Ligestillingsministeriets hjemmeside (mim.dk/publikationer/2024/natur-og-miljoepolitisk-redegoerelse).

Art. 5, stk. 5. Hver part træffer inden for rammerne af national lovgivning foranstaltninger med henblik på at formidle blandt andet:

- a) lovgivning og dokumenter om politikker, f.eks. dokumenter om strategier, politikker, programmer og handlingsplaner, der vedrører miljøet samt situationsrapporter om deres implementering, udarbejdet på forskellige administrative niveau***
- b) internationale traktater, konventioner og miljøaftaler og***
- c) andre væsentlige internationale miljødokumenter hvor det er hensigtsmæssigt.***

I den generelle lovdatabase Retsinformation (www.retsinformation.dk), kan alle love og bekendtgørelser mm. findes – herunder al miljølovgivning. Ministerierne udgiver mange publikationer vedrørende miljøet, herunder miljøtilstandsrapporter og miljøindikatorrapporter. Miljø- og Ligestillingsministeriet har desuden Informationscenter for natur og miljø, der informerer om miljø- og naturforhold i Danmark. Derudover udgiver Miljø- og Ligestillingsministeriet alle publikationer på internettet, så de er offentligt tilgængelige. Slutteligt udfører ministeriet generel oplysningsvirksomhed.

Der sker bl.a. formidling af de internationale kontrakter, konventioner og miljøaftaler samt andre væsentlige internationale miljødokumenter via Miljø- og Ligestillingsministeriets hjemmesider.

Herudover sker formidlingen i samarbejde med andre myndigheder, herunder Udenrigsministeriet.

Miljøoplysningslovens § 5 b, stk. 1, fastslår, at myndigheder og organer, der er omfattet af § 1, stk. 1 og 2, skal ordne de miljøoplysninger, som er relevante for deres funktioner, og som de er i besiddelse af, eller som opbevares for den, på en sådan måde, at de aktivt og systematisk kan formidles, herunder navnlig elektronisk, til offentligheden. Derudover giver § 5 b, stk. 2, hjemmel til, at ministeren kan fastsætte nærmere regler om formidling af miljøoplysninger, herunder hvilke miljøoplysninger, der skal formidles, om opdatering og om elektronisk formidling af miljøoplysninger. Hjemlen er udnyttet i bekendtgørelse nr. 415 af 13. maj 2005 om aktiv formidling af miljøoplysninger, hvor det i § 2 er fastsat, hvilke miljøoplysninger der skal formidles til offentligheden, jf. også ovenfor vedr. art. 5, stk. 3.

Herudover har Danmark implementeret vandrammedirektivet ved lov om vandplanlægning. Loven har til formål at fastlægge rammerne for beskyttelsen af overfladevand og grundvand samt for planlægning inden for de internationale naturbeskyttelsesområder.

Art. 5, stk. 6. Hver part skal tilskynde virksomheder, hvis aktiviteter har væsentlig indvirkning på miljøet, til jævnligt at informere offentligheden om indvirkningen af deres

aktiviteter og produkter på miljøet, hvor det er hensigtsmæssigt inden for rammerne af frivillig miljømærkning eller ordninger for miljørevision, eller ved hjælp af andre metoder.

På miljøbeskyttelseslovens område har der fra 1996 til 2015 været en informationspligt for visse særligt forurenende virksomheder om deres samlede miljøpåvirkning i overordnet form gennem årlige grønne regnskaber. I 2006 udstedte EU en forordning (PRTR-forordningen) om indberetning af udledninger af forurenende stoffer over visse tærskelværdier til en fælles europæisk database (E-PRTR). Danmark implementerede EU's PRTR-forordning gennem virksomhedernes grønne regnskaber, og indrapporterede første gang til E-PRTR for 2007. De grønne regnskaber blev i forbindelse med en modernisering af virksomheders miljørapportering afskaffet i 2015, og PRTR-forordningen blev derefter implementeret gennem PRTR-bekendtgørelse nr. 1172, der trådte i kraft d. 13. oktober 2015, hvilket også er omtalt nedenfor under art. 5, stk. 9.

Jordbrugere har i en årrække med baggrund i de skiftende vandmiljøplaner afleveret gødningsregnskaber. Disse er som ovenfor nævnt (under art 5, stk. 3) i perioden 2008-2015 blevet offentliggjort på internettet. Aktuelt håndteres forespørgsler på data via aktindsigter.

Virksomhederne kan gennem mærkning af produkter (for eksempel det europæiske miljømærke Blomsten og det nordiske miljømærke Svanemærket) tilkendegive, at der er tale om et produkt, der imødekommer bestemte miljøkvalitetskrav. Mærkerne er reguleret i miljømærkebekendtgørelsen.

Virksomhederne kan også registrere sig efter den frivillige fællesskabsordning for miljøledelse og miljørevision (EMAS). De udarbejder årligt en miljøredegørelse, som verificeres af en uafhængig 3. part og offentliggøres.

Art. 5, stk. 7. Hver part:

- a) offentliggør data og analyser af data, som den anser som relevante og væsentlige ved udformningen af større miljøpolitiske forslag***
- b) offentliggør eller på anden måde gør eksisterende materiale tilgængelig, der redegør for dens forbindelse med offentligheden i sager inden for denne konventions anvendelsesområde og***
- c) udsender i en passende form oplysninger om den måde, hvorpå den offentlige administration på alle niveauer udfører offentlige opgaver eller leverer offentlige tjenesteydelser vedrørende miljøet.***

Det følger af cirkulærer/vejledninger om udarbejdelse af lovforslag m.v., at der i forbindelse med fremlæggelse af lovforslag, handlingsplaner eller strategier på det miljøpolitiske område, skal foretages analyser af tiltagene i det fremlagte. Det gælder fx ved fremsættelse af lovforslag og andre regeringsforslag, hvor der foretages en strategisk miljøkonsekvensvurdering. Vurderingen offentliggøres samtidig med fremsættelse af forslaget.

Der vurderes ikke at eksistere vejledninger om forholdet mellem borgerne og myndighederne på konventionens områder, der ikke er offentligt tilgængelige.

På Miljø- og Ligestillingsministeriets og dens styrelses hjemmesider findes diagrammer for organisationen af de enkelte myndigheder og deres opgaveområder. På det decentrale niveau findes ligeledes hjemmesider for kommuner, hvor der kan findes oplysninger om opgavefordeling og organisation.

Art. 5, stk. 8. Hver part udvikler ordninger med henblik på at sikre, at der gives tilstrækkelige oplysninger om produkter til offentligheden for at gøre forbrugerne i stand til at træffe miljømæssige valg på et informeret grundlag.

På Miljøstyrelsens hjemmeside findes et fuldt katalog over godkendte bekæmpelsesmidler, inddelt efter produkttype, så det er nemt at orientere sig, når man søger oplysninger.

Endvidere giver Miljøstyrelsen på hjemmesiden taenkfoerdusproejter.dk gode råd om en sprøjtefri have, og hjælper haveejere, der ønsker at sprøjte i haven, med at vælge de mindst belastende sprøjtemidler.

Administrationen af miljømærkerne Blomsten og Svanen i Danmark varetages af Miljømærkning Danmark, hvis hjemmeside (www.ecolabel.dk) indeholder en række oplysninger om miljømærkerne, herunder om de kriterier produkterne skal opfylde for at blive mærket, og om hvilke produkter der har opnået at blive mærket.

På fødevarerområdet kan endvidere nævnes det røde Ø-mærke med teksten 'Statskontrolleret økologisk' (økologikontrolmærket), som fortæller, at det er de danske myndigheder, der har ført kontrol med den gård eller den virksomhed, der sidst har forarbejdet, pakket eller mærket et økologisk produkt. Ø-mærket med teksten 'Statskontrolleret økologisk' kan frivilligt sættes på økologiske fødevarer og visse økologiske nonfood produkter (fx økologisk hunde- og kattermad), når de er tilberedt under økologikontrol i Danmark.

Der er kontrol med alle led af den økologiske produktion og fremstilling. Betegnelsen økologisk og det røde Ø-mærke må kun anvendes på mælk, kød, æg, korn, grøntsager osv. fra jordbrug, der er autoriseret til økologisk produktion. Alle autoriserede jordbrug og forsyningsvirksomheder, der sælger økologiske produkter, får besøg af økologikontrollen mindst én gang om året. I Danmark er det Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV, tidligere Landbrugsstyrelsen) og Fødevarestyrelsen, der udsteder godkendelse til økologisk produktion og kontrollerer, at økologireglerne overholdes. Primærproducenterne og deres forsyningsvirksomheder kontrolleres af SGAV, medens fødevarer virksomhederne bliver kontrolleret af Fødevarestyrelsen. Der henvises til nedenstående links til de to styrelses hjemmesider for nærmere oplysning om økologireglerne og kontrollen med overholdelsen heraf.

Art. 5, stk. 9. Hver part tager skridt til i stigende grad at etablere, hvor det er hensigtsmæssigt og under hensyntagen til internationale processer, et sammenhængende, landsdækkende system for forureningslister eller -registre på en strukturelt, edb-styret og offentligt tilgængelig database, baseret på oplysninger indsamlet gennem standardiseret rapportering. Et sådant system kan indeholde oplysninger om tilførsel, udslip og overførsel af en række specificerede stoffer og produkter, herunder vand, energi og ressourceforbrug fra en række specificerede aktiviteter til miljøet, og til on-site og off-site behandling og deponering.

Bestemmelsen er udmøntet konkret i PRTR-protokollen (protokol om udledning og overførsel af forurenende stoffer). Protokollen blev underskrevet ved ministermødet i Kiev den 21. maj 2003. I alt 37 lande samt EU har underskrevet protokollen, herunder Danmark. Danmark ratificerede den

13. oktober 2008, og protokollen trådte i kraft 8. oktober 2009.

Miljø- og Ligestillingsministeriet har Digital Miljøadministration (DMA) som den primære platform for oplysninger om virksomheders miljøforhold. Platformen tilgås på <https://dma.mst.dk>. Miljøstyrelsen har derudover relanceret portalen Miljøoplysninger.dk, hvor der blandt andet findes oplysninger om virksomheders udledning af forurenende stoffer (PRTR-rapportering). Portalen tilgås på <https://dma.mst.dk/prtr/offentlig/forside>.

DMA giver borgere og virksomheder adgang til udvalgte miljøoplysninger om danske industrivirksomheder og husdyrbrug. Oplysningerne indberettes og offentliggøres af miljømyndighederne i forbindelse med miljøgodkendelser og miljøtilsyn m.v. Det kan for eksempel være, hvilke aktiviteter og anlæg en virksomhed har miljøgodkendelse til, hvem der fører tilsyn, hvornår sidste tilsyn blev foretaget, og om der er meddelt andhævelser. På Miljøstyrelsens hjemmeside orienteres om PRTR og der er også link til de europæiske PRTR-data (<https://mst.dk/erhverv/groen-produktion-og-affald/industri/prtr>)

Danmark udstedte i 2007 en egentlig PRTR-bekendtgørelse med henblik på at implementere protokollen i dansk ret.

XIV. Hjemmesider relevante for implementeringen af artikel 5 <https://www.ft.dk>, <http://www.mim.dk>, <https://fvm.dk>, <https://www.mst.dk>, <https://mgtp.dk>, www.gst.dk, <https://geodata-info.dk/>, www.geus.dk ; <https://www.miljomaerkning.dk>, www.fvst.dk, www.godthavemiljo.dk, <https://sgav.dk>, www.kl.dk, <https://www.miljoeportal.dk>, www.plandata.dk, www.brs.dk, www.dma.mst.dk/prtr/offentlig/forside, www.at.dk, www.virk.dk, <https://lfst.dk>, www.dma.mst.dk.

På www.retinformation.dk kan følgende regulering, der er relevant for den danske implementering af konventionens art. 5 om myndighedernes oplysningspligt findes:

- Arkivloven: Lovbekendtgørelse nr. 1201 af 28. september 2016 med senere ændringer
- Bekendtgørelse nr. 788 af 23. juni 2014 om ansøgning og indberetning om råstofindvinding på landjorden og om kommunalbestyrelsens kompetence til at fastsætte vilkår for anmeldte rettigheder
- Råstofbekendtgørelsen: Bekendtgørelse nr. 1680 af 17. december 2018 om efterforskning og indvinding af råstoffer fra søterritoriet og kontinentalsoklen
- Bekendtgørelse nr. 874 af 27. juni 2016 om indberetning i henhold til lov om beskyttelse af havmiljøet (lovbekendtgørelse nr. 147 af 19. februar 2024 med senere ændringer)
- Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen: Bekendtgørelse nr. 1089 af 16. oktober 2024 om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug
- Beredskabsloven: Lovbekendtgørelse nr. 314 af 3. april 2017 med senere ændringer
- Elforsyningsloven: Lovbekendtgørelse nr. 1248 af 24. oktober 2023 med senere ændringer
- Forvaltningsloven: lovbekendtgørelse nr. 433 af 22. april 2014 med senere ændringer
- Havmiljøloven: Lovbekendtgørelse nr. 147 af 19. februar 2024 om beskyttelse af havmiljøet med senere ændringer
- Husdyrbrugloven: Lovbekendtgørelse nr. 520 af 1. maj 2019 om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. med senere ændringer
- Kontinentalsokkeloven: Lovbekendtgørelse nr. 199 af 27. februar 2024 af lov om kontinentalsoklen og visse aktiviteter på søterritoriet Lov om Energinet: Lovbekendtgørelse nr. 271 af 9. marts 2023 med senere ændringer
- Systemansvarsbekendtgørelsen: Bekendtgørelse nr. 1358 af 24. november 2023 om systemansvarlig virksomhed og anvendelse af eltransmissionsnettet m.v.

- Affaldsaktørbekendtgørelsen: Bekendtgørelse nr. 539 af 28. maj 2024 om affaldsregulativer, -gebyrer og -aktører m.v.
- Bekendtgørelse nr. 812 af 21. juni 2024 om administration af internationale naturbeskyttelsesområder og beskyttelse af visse arter vedrørende projekter om etablering m.v. af elproduktionsanlæg og elforsyningsnet på havet
- Miljøbeskyttelsesloven: Lovbekendtgørelse nr. 1093 af 11. oktober 2024 om miljøbeskyttelse med senere ændringer
- Affaldsregisterbekendtgørelsen: Bekendtgørelse nr. 939 af 20. juni 2022 om Affaldsregistret og om godkendelse som indsamlingsvirksomhed
- Godkendelsesbekendtgørelsen: Bekendtgørelse nr. 1027 af 2. september 2024 om godkendelse af listevirksomhed
- PRTR-bekendtgørelsen: Bekendtgørelse nr. 1941 af 4. oktober 2021 om et register over udledning og overførsel af forurenende stoffer (PRTR)
- Bekendtgørelse nr. 1279 af 12. december 2005 om kommunalbestyrelses og regionsråds pligt til at være i besiddelse af miljøoplysninger ved udlægning af kommunal og regional virksomhed til private.
- Affaldsbekendtgørelsen: Bekendtgørelse nr. 1749 af 30. december 2024 om affald
- Vandforsyningsloven: Lovbekendtgørelse nr. 1149 af 28. oktober 2024 om vandforsyning m.v. med senere ændringer
- Miljøoplysningsloven: Lovbekendtgørelse nr. 980 af 16. august 2017 om aktindsigt i miljøoplysninger
- Bekendtgørelse nr. 415 af 13. maj 2005 om aktiv formidling af miljøoplysninger
- Gasforsyningsloven: Lovbekendtgørelse nr. 1100 af 16. august 2023 om gasforsyning med senere ændringer
- 1985-offentlighedsloven: lov nr. 572 af 19. december 1985 om offentlighed i forvaltningen som ændret ved lov nr. 433 af 4. juni 2009
- Offentlighedsloven: Lovbekendtgørelse nr. 145 af 24. februar 2020 om offentlighed i forvaltningen med senere ændringer
- Planloven: Lovbekendtgørelse nr. 572 af 29. maj 2024 om planlægning med senere ændringer
- Risikobekendtgørelsen: Bekendtgørelse nr. 372 af 25. april 2016 om kontrol med risikoen for større uheld med farlige stoffer
- Rørledningsloven: Lovbekendtgørelse nr. 200 af 27. februar 2024 af lov om etablering og benyttelse af en rørledning til transport af råolie og kondensat
- Råstofloven: Lovbekendtgørelse nr. 1230 af 20. november 2024 om råstoffer
- Miljøvurderingsloven: Lovbekendtgørelse nr. 4 af 3. januar 2023 om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM)
- Miljøvurderingsbekendtgørelsen: Bekendtgørelse nr. 1608 af 9. december 2024 om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter
- Vejloven: Lov nr. 435 af 24. april 2024 om offentlige veje m.v.
- Jernbaneloven: Lov nr. 1091 af 11. august 2023
- Bekendtgørelse nr. 517 af 24. marts 2021 om vurdering af virkning på miljøet (VVM) af projekter vedrørende erhvervshavne og Københavns Havn samt om administration af internationale naturbeskyttelsesområder og beskyttelse af visse arter for så vidt angår anlæg og udvidelse af havne
- Bekendtgørelse nr. 1105 af 28. september 2017 om vurdering af virkningerne på miljøet (VVM), konsekvensvurdering vedrørende Natura 2000-områder og beskyttelse af visse dyre- og plantearter i forbindelse med ændringer eller udvidelser af anlægsprojektet om anlæg af en

ny Storstrømsbro og nedrivning af den eksisterende Storstrømsbro, som ændret ved bekendtgørelse nr. 475 af 8. maj 2024.

- Bekendtgørelse nr. 1106 af 28. september 2017 om vurdering af virkningerne på miljøet (VVM), konsekvensvurdering vedrørende Natura 2000-områder og beskyttelse af visse dyre- og plantearter i forbindelse med ændringer og udvidelser af anlægsprojektet om en fast forbindelse over Femern Bælt med tilhørende landanlæg i Danmark, som ændret ved bekendtgørelse nr. 475 af 8. maj 2024.
- Bekendtgørelse nr. 357 af 2. april 2020 om vurdering af virkningerne på miljøet (VVM) og beskyttelse af visse dyre- og plantearter i forbindelse med ændringer eller udvidelser af anlægsprojektet om letbanen på Ring 3, som ændret ved bekendtgørelse nr. 475 af 8. maj 2024.
- Udledningsbekendtgørelsen: Bekendtgørelse nr. 571 af 23. maj 2023 om udledning i havet af stoffer og materialer fra offshore olie- og gasanlæg og om monitoring i havet omkring anlæggene
- Undergrundsloven: Lovbekendtgørelse nr. 1461 af 29. november 2023 af lov om anvendelse af Danmarks undergrund med senere ændringer
- Offshorehabitatbekendtgørelsen: Bekendtgørelse nr. 846 af 26. juni 2024 om administration af internationale naturbeskyttelsesområder og beskyttelse af visse arter ved videnskabelige undersøgelser, forundersøgelser, efterforskning og indvinding af kulbrinter, lagring i undergrunden, rørledninger, m.v. offshore
- Varmeforsyningsloven: Lovbekendtgørelse nr. 124 af 2. februar 2024 om varmforsyning med senere ændringer
- VE-loven: Lovbekendtgørelse nr. 1031 af 6. september 2024 om fremme af vedvarende energi med senere ændringer
- Sameksistens-loven: Lovbekendtgørelse nr. 28 af 4. januar 2017 om dyrkning m.v. af genetisk modificerede afgrøder
- Bekendtgørelse nr. 745 af 30. maj 2022 om dyrkning m.v. af genetisk modificerede afgrøder
- Driftsloven: Lovbekendtgørelse nr. 1041 af 10. juli 2023 om drift af landbrugsjorder (§ 12)
- Bekendtgørelse nr. 842 af 23. juni 2017 om bekæmpelse af kæmpebjørneklo
- Gødskningsloven: Lovbekendtgørelse nr. 1053 af 10. juli 2023 om jordbrugets anvendelse af gødning og om næringsstoffreducerende tiltag
- Miljøskadeloven: Lovbekendtgørelse nr. 923 af 18. juni 2024 om undersøgelse, forebyggelse og afhjælpning af miljøskader
- Miljøtilsynsbekendtgørelsen: Bekendtgørelse nr. 1536 af 09. december 2019 om miljøtilsyn
- Miljømærkebekendtgørelsen: Bekendtgørelse nr. 1277 af 6. juni 2021 om det europæiske og det nordiske miljømærke
- Vejledning nr. 10564 af 14. juni 2006 til lov om aktindsigt i miljøoplysninger

XV-XVII Artikel 6 Offentlig deltagelse i afgørelser vedrørende konkrete aktiviteter

Art. 6, stk. 1 Hver part:

- a) anvender bestemmelserne i denne artikel i forbindelse med afgørelser, om hvorvidt der skal gives tilladelse til forslag til aktiviteter, der er indeholdt i bilag I*
- b) anvender, i overensstemmelse med sin nationale ret også bestemmelserne i denne artikel i relation til afgørelser vedrørende foreslåede aktiviteter, som ikke er indeholdt i*

anneks I, men som kan have væsentlig indvirkning på miljøet. Med henblik herpå afgør parterne om en sådan foreslået aktivitet skal være undergivet disse bestemmelser og

c) kan, fra sag til sag, såfremt der er hjemmel hertil i national ret, beslutte ikke at anvende bestemmelserne i denne artikel til foreslåede aktiviteter, der tager sigte på nationalt forsvar, hvis den pågældende part vurderer, at en sådan anvendelse vil skade dette sigte.

Art. 6, stk. 2. Den berørte offentlighed informeres tidligt i en beslutningsproces på miljøområdet, på en passende, betimelig og effektiv måde, ved offentlig bekendtgørelse eller individuelt, afhængig af sagens omstændigheder, om blandt andet følgende:

- a) den foreslåede aktivitet og ansøgningen, hvorom der skal træffes afgørelse*
- b) karakteren af mulige afgørelser eller udkast til afgørelsen*
- c) den offentlige myndighed, der skal træffe afgørelsen*
- d) den forventede procedure, herunder følgende oplysninger, når og hvis de kan stilles til rådighed:*
 - i) datoen for proceduren ikrafttrædelse*
 - ii) offentlighedens muligheder for at deltage*
 - iii) tid og sted for alle forventede offentlige høringer*
 - iv) angivelse af den offentlige myndighed, hvorfra alle relevante oplysninger kan indhentes, eller hvor relevante oplysninger er blevet anbragt med henblik på, at offentligheden kan gennemse dem*
 - v) angivelse af den relevante offentlige myndighed eller ethvert andet officielt organ, hvortil kommentarer og spørgsmål kan rettes, samt tidsplan for afgivelse af kommentarer og spørgsmål*
 - vi) angivelse af foreliggende miljøoplysninger, som er relevante for den foreslåede aktivitet og*
- e) den kendsgerning, at aktiviteten er genstand for en national eller grænseoverskridende procedure til vurdering af virkningerne på miljøet.*

Art. 6, stk. 3. Offentlighedsprocedurerne skal omfatte rimelige tidsrammer for de forskellige faser, der tillader rimelig tid til at informere offentligheden i overensstemmelse med stk. 2, og til at offentligheden kan forberede sig på og opnå reel deltagelse under hele miljøbeslutningsprocessen.

Art. 6, stk. 4. Hver part sørger for, at offentligheden inddrages tidligt i processen, mens alle muligheder stadig er åbne og effektiv offentlig deltagelse kan finde sted.

Art. 6, stk. 5. Hver part bør, efter omstændighederne, tilskynde potentielle ansøgere til, før ansøgningen indgives, at identificere den berørte offentlighed, indlede diskussioner og at stille oplysninger til rådighed vedrørende formålet med ansøgningen.

Art. 6, stk. 6. Med forbehold af parternes rettigheder efter artikel 4, stk. 3 og 4 til at afslå adgang til visse oplysninger, stiller hver part krav om, at de kompetente offentlige myndigheder på forespørgsel, hvis dette kræves i national ret, giver den berørte offentlighed adgang til at gennemgå alle oplysninger, der er relevante for beslutningsprocedurer, omfattet af denne artikel, uden vederlag, og så snart oplysningerne foreligger. De relevante oplysninger skal med forbehold af artikel 4 i det mindste omfatte:

- a) en beskrivelse af stedet og den foreslåede aktivitets fysiske og tekniske karakteristika, herunder en vurdering af aktivitetens forventede restprodukter og udledninger*
- b) en beskrivelse af den foreslåede aktivitets væsentlige virkninger på miljøet*
- c) en beskrivelse af de forventede foranstaltninger til at forebygge og/eller begrænse virkningerne, herunder udledninger*
- d) et ikke teknisk resume af ovenstående*
- e) en beskrivelse af de væsentligste alternativer, som ansøgeren har undersøgt, og*

f) de væsentligste rapporter og anbefalinger, indgivet til den offentlige myndighed i overensstemmelse med national lovgivning på tidspunktet for informeringen af offentligheden, jf. stk. 2 ovenfor.

Art. 6, stk. 7. Procedurer for offentlig deltagelse skal give offentligheden mulighed for at fremkomme med enten skriftligt eller, efter omstændighederne, ved en offentlig høring med ansøgeren, enhver kommentar, oplysning, analyse eller mening, som den finder relevant for den foreslåede aktivitet.

Art. 6, stk. 8. Hver part sikrer, at resultatet af den offentlige deltagelse tages behørigt i betragtning ved den endelige afgørelse.

Art. 6, stk. 9. Hver part sikrer, at offentligheden, straks efter at den offentlige myndighed har truffet endelig afgørelse, informeres på passende vis. Hver part stiller afgørelsens tekst samt de væsentligste begrundelser for og overvejelser ved afgørelsen til rådighed for offentligheden.

Implementering af art. 6, stk. 2-9 for så vidt angår afgørelser vedrørende bilag I-aktiviteter, jf. art. 6, stk. 1, litra a

I forhold til projekter implementerer miljøvurderingsloven VVM-direktivets, Espookonventionens og dermed også Aarhuskonventionens bilag over projekttyper. Hertil kommer projekttyper, hvor der er sammenfald mellem VVM-direktivets og IE-direktivets projekttyper. For de projekttyper, som er omfattet af miljøvurderingsloven, vil det være oplysnings- og høringsprocesserne i denne lov, som anvendes i forbindelse med ansøgningen og en eventuel tilladelse til et konkret projekt.

For så vidt angår statslige vej- og jernbaneprojekter og havneprojekter, er disse omfattet af Transportministeriets lovgivning (vejloven, jernbaneloven og bekendtgørelse nr. 517 af 24. marts 2021), der indeholder en selvstændig implementering af VVM-direktivet for disse projekttyper. Endelig er der projektypen intensiv husdyravl, som selvstændigt implementeret i husdyrbrugslovgivningen og gødskningsloven. For ændring og udvidelse af konkrete anlægsprojekter, der er tilladt ved anlægslov, er VVM-direktivet ligeledes særskilt implementeret i bekendtgørelser til anlægslovene.

For en del af bilagsaktiviteterne, hvorefter der ikke er sammenfald mellem VVM-direktivet og IE (IPPC)-direktivet, reguleres disse af miljøbeskyttelseslovens kap. 5 om listevirksomheder, herunder især det særlige system med forudgående offentlighed, der er indført ved lov nr. 369 af 2. juni 1999 i forbindelse med implementering af IPPC-direktivet (de (i)-mærkede virksomheder i godkendelsesbekendtgørelsen). I 2000 blev der gennemført et par mindre justeringer af gældende ret, herunder især i forhold til offentlighedens inddragelse i forbindelse med revurderinger af visse typer af særligt forurenende virksomheder. I 2012 er reglerne justeret som følge af direktiv 2010/75/EF (IE-direktivet) med en regel om at tilsynsrapporter skal stilles til rådighed for offentligheden. Miljø- og ligestillingsministeriet har fra 2015 drevet hjemmesiden Digital Miljø Administration (DMA) hvor virksomheders tilsynsrapporter, håndhævelser samt miljøgodkendelser er offentligt tilgængelige. For så vidt angår IE-direktivets bilag I punkt 6.6 om intensiv fjerkræavl og svineavl, sker der en tilsvarende inddragelse af offentligheden ved høring af udkast til afgørelse om godkendelse og revurdering af husdyrbrug efter husdyrbruglovens §§ 55 og 56 og husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens kap. 2.

I 2011 blev der i en række love indført hjemmel til, at ministeren for visse områder kan fastsætte regler om at annoncering kan ske udelukkende digitalt. Ved digital annoncering forstås i denne sammenhæng, at myndigheden stiller oplysninger til rådighed for en ubestemt kreds af modtagere på sin hjemmeside. Myndigheden kan fremadrettet vælge udelukkende at

annoncere på sin hjemmeside eller fortsat annoncere i lokale aviser og dagblade eller begge dele. Det er dog fortsat et krav ved valget af annonceringsform, at myndigheden må sikre sig, at annonceringen er passende, betimelig og effektiv. Myndigheden skal således ved valget sikre sig, at alle borgere m.fl., der kan blive berørt, får rimelig mulighed for at gøre sig bekendt med de foreslåede aktiviteter og deres mulighed for at deltage i processen.

Bestemmelsen er indarbejdet i den danske lovgivning i følgende regler:

Anlæg på land:

Miljøvurderingsloven: Lovbekendtgørelse nr. 4 af 3. januar 2023 om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VTV) med senere ændringer, §§ 15, 16, 18 - 20, 24 - 28, 35-38

Miljøvurderingsbekendtgørelsen: Bekendtgørelse nr. 1608 af 09. december 2024 om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter, Kapitel 8: Høring og offentliggørelse m.v. af oplysninger, vedtagelser og afgørelser, §§ 12-14

Bekendtgørelse nr. 1116 af 13. september 2007 om lokalplanlægning i forbindelse med vejanlæg m.v. og om gebyr for kommunalbestyrelsens orientering om dispensationsansøgninger efter lov om planlægning, § 2

Godkendelsesbekendtgørelsen: Bekendtgørelse nr. 1027 af 2. september 2024 om godkendelse af listevirksomhed, § 17

Bekendtgørelse nr. 1061 af 21. august 2018 om klitfredning, § 7

Byggelinjebekendtgørelsen: Bekendtgørelse nr. 1066 af 21. august 2018 om bygge- og beskyttelseslinjer, §§ 6-7

Kystbeskyttelsesloven: Lovbekendtgørelse nr. 73 af 18. januar 2024 om kystbeskyttelse, § 5 og § 16 c

Husdyrbrugloven: Lovbekendtgørelse nr. 520 af 1. maj 2019 af lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. §§ 55 og 56

Vejloven: Lovbekendtgørelse nr. 435 af 24. april 2024 om offentlige veje m.v., §§ 17 a-17 c, §§ 17 g-17 m og § 17 p

Jernbaneloven: lovbekendtgørelse nr. 1091 af 11. august 2023, §§ 38 a – 38 c, §§ 38 g – 38 m og § 38 p

Bekendtgørelse nr. 469 af 8. maj 2024 om overvågning, samordnet procedure og offentliggørelse ved vurdering af virkning på miljøet (VVM) samt administration af internationale naturbeskyttelsesområder og beskyttelse af visse arter for så vidt angår statslige vej- og jernbaneprojekter, § 18 og § 19

Lov nr. 737 af 1. juni 2015 om anlæg af en ny Storstrømsbro og nedrivning af den eksisterende Storstrømsbro med senere ændringer, § 3

Bekendtgørelse nr. 1105 af 28. september 2017 om vurdering af virkningerne på miljøet (VVM), konsekvensvurdering vedrørende Natura 2000-områder og beskyttelse af visse dyre- og plantearter i forbindelse med ændringer eller udvidelser af anlægsprojektet om anlæg af en ny Storstrømsbro og nedrivning af den eksisterende Storstrømsbro, som ændret ved bekendtgørelse nr. 475 af 8. maj 2024, §§ 2–5, § 7, §§ 9-11, § 13 og § 19

Lovbekendtgørelse nr. 1314 om anlæg og drift af en fast forbindelse over Femern Bælt med tilhørende landanlæg i Danmark, § 8

Bekendtgørelse nr. 1106 af 28. september 2017 om vurdering af virkningerne på miljøet (VVM), konsekvensvurdering vedrørende Natura 2000-områder og beskyttelse af visse dyre- og plantearter i forbindelse med ændringer eller udvidelser af anlægsprojektet om en fast forbindelse over Femern Bælt med tilhørende landanlæg i Danmark, som ændret ved bekendtgørelse nr. 473 af 8. maj 2024, §§ 2-5. § 7, §§ 9-11, § 13 og § 19

Lovbekendtgørelse nr. 1044 af 17. september 2024 om letbane på Ring 3 med senere ændringer, § 3 b

Bekendtgørelse nr. 357 af 2. april 2020 om vurdering af virkningerne på miljøet (VVM) og beskyttelse af visse dyre- og plantearter i forbindelse med ændringer eller udvidelser af anlægsprojektet om letbanen på Ring 3, som ændret ved bekendtgørelse nr. 474 af 8. maj 2024, §§ 2-5, §§ 7-10, §§ 12-13 og § 16

Lov nr. 1424 af 17. december 2019 om anlæg af en ny jernbane over Vestfyn, § 3

Lov nr. 1552 af 27. december 2019 om anlæg af en Nordhavnstunnel, § 4

Anlæg på søterritoriet:

Bekendtgørelse nr. 517 af 24. marts 2021 om vurdering af virkning for miljøet (VVM) af projekter vedrørende erhvervshavne og Københavns Havn samt om administration af internationale naturbeskyttelsesområder og beskyttelse af visse arter for så vidt angår anlæg og udvidelse af havne, §§ 4-6, § 10 og §§ 19-23 og § 28

Lov nr. 1157 af 11. juni 2021 om anlæg af Lynetteholm, § 4

Kystbeskyttelsesloven: Lovbekendtgørelse nr. 73 af 18. januar 2024, § 16 b

Råstofindvinding på søterritoriet og kontinentalsoklen

Råstofsbekendtgørelsen: Bekendtgørelse nr. 1680 af 17. december 2018 om efterforskning og indvinding af råstoffer fra søterritoriet og kontinentalsoklen, §§ 63-64

Elproduktionsanlæg på havet:

VE-loven: Lovbekendtgørelse nr. 1031 af 6. september 2024 om fremme af vedvarende energi, §§ 27-29

Bestemmelserne suppleres af bekendtgørelse nr. 812 af 21. juni 2024 om administration af internationale naturbeskyttelsesområder og beskyttelse af visse arter vedrørende projekter om etablering m.v. af elproduktionsanlæg og elforsyningsnet på havet

Offshore virksomhed:

Undergrundsloven: Lovbekendtgørelse nr. 1461 af 29. november 2023 om anvendelse af Danmarks undergrund med senere ændringer, § 28 d

Implementering af art. 6, stk. 2-9, for så vidt angår andre aktiviteter, der kan have en væsentlig indvirkning på miljøet, jf. art. 6, stk. 1, litra b

For så vidt angår andre projekttyper, som er omfattet af miljøvurderingslovens bilag 2, der er en implementering af VVM-direktivets bilag II, er der fastsat regler for vurderingen af sådanne i miljøvurderingsloven, §§ 21-22, samt oplysninger, høring og offentliggørelse §§ 35-37, jf. ovenfor. For så vidt angår statslige vej- og jernbaneprojekter, havneprojekter og konkrete anlægsprojekter, der er tilladt ved anlægslov, er der fastsat særskilte regler herom i Transportministeriets sektorlovgivning, jf. ovenfor.

Med hensyn til grænseoverskridende indvirkninger af projekter med oprindelse i andre stater er det miljøministeren¹, som gennemfører de relevante høringer i Danmark efter miljøvurderingslovens § 38 samt Transportministeriets sektorlovgivning, jf. ovenfor.

Art. 6, stk. 10. Hver part sikrer, at bestemmelserne i denne artikels stk. 2-9 med de nødvendige ændringer og efter omstændighederne anvendes, når en offentlig myndighed tager driftsvilkårene for en aktivitet, jf. stk. 1 op til fornyet overvejelse eller ajourføring.

Regelmæssige revurderinger:

Århuskonventionens art. 6, stk. 10, vedrørende revurderinger er gennemført i miljøbeskyttelsesloven § 74 og § 79 og godkendelsesbekendtgørelsen §§ 50-51 samt husdyrbrugloven § 56 a, stk. 3 og husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen § 49.

Miljøbeskyttelseslovens § 74 og § 79 bemyndiger Miljøministeren til at fastsætte regler om annoncering af visse afgørelser om revurdering og om inddragelse af offentligheden. Bemyndigelser i § 74, stk. 2 og § 79 er udmøntet ved godkendelsesbekendtgørelsens §§ 50-51.

Husdyrbruglovens § 56 a, stk. 3 bemyndiger ressortministeren til at fastsætte regler om offentlighedens inddragelse i forbindelse med visse afgørelser i sager om revurdering. Bemyndigelsen i er udmøntet i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen § 49.

Ad hoc revurderinger

¹ Området er ressortoverført til Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø i 2024.

Efter miljøvurderingslovens § 28 kan den kompetente myndighed genoptage en afgørelse efter § 25 og kan om nødvendigt meddele forbud og påbud, herunder tilbagekalde en tilladelse eller fastsætte særlige vilkår i en eksisterende tilladelse, hvis en eller flere af følgende betingelser er opfyldt:

- 1) Der fremkommer nye oplysninger om projektets væsentlige skadelige indvirkning på miljøet.
- 2) Projektets væsentlige skadelige indvirkning kunne ikke forudses ved myndighedens afgørelse om tilladelsen.
- 3) Projektets skadelige indvirkning i øvrigt går ud over det, som blev lagt til grund ved myndighedens meddelelse af tilladelse.

Det afhænger af en konkret vurdering og dermed også anledningen til at genoptage afgørelsen, om der skal gennemføres en høring.

Tilsvarende kan ske i medfør af Transportministeriets sektorlovgivning, jf. ovenfor.

§ 79 i miljøbeskyttelsesloven, §§ 50 – 51 i godkendelsesbekendtgørelsen og § 40 husdyrbrugloven fastsætter bestemmelser om ad-hoc revurderinger af godkendelser.

Art. 6, stk. 11. Hver part sikrer, inden for rammerne af national ret og i det omfang, det er muligt og passende, at bestemmelserne i denne artikel finder anvendelse på afgørelser vedrørende tilladelse til at udsætte genetisk modificerede organismer i miljøet.

De danske regler om udsætning i miljøet af GMO'er findes i lov om miljø genteknologi, som er en implementering af EU Direktiv 2001/18/EF af 12. marts 2001 om udsætning i miljøet af genetisk modificerede organismer og om ophævelse af Rådets direktiv 90/220/EØF. Loven indeholder i § 9 a, stk. 1 og 3, følgende bestemmelser:

§ 9 a. Miljø- og Fødevareministeren hører berørte myndigheder og organisationer i spørgsmål om godkendelse af genetisk modificerede organismer til udsætning.

(...)

Stk. 3. Ministeren hører offentligheden, inden der træffes afgørelse efter § 9. Ministeren fastsætter nærmere regler om høring af offentligheden, herunder om, at høring kan ske udelukkende digitalt. (...)

Disse bestemmelser er udmøntet i bekendtgørelsen om godkendelse af udsætning i miljøet af genetisk modificerede organismer (udsætningsbekendtgørelsen). Af bekendtgørelsens kapitel 4 fremgår den nærmere procedure for høring og information af offentligheden i forbindelse med godkendelser til forsøgsudsætning og markedsføring af GMO'er, herunder:

- At høringer sker digitalt på Miljøstyrelsens hjemmeside.
- At Miljøstyrelsen opretter et register over godkendelser til forsøgsudsætning og markedsføring af GMO'er. Registret skal indeholde oplysninger om bl.a. ansøgers navn og adresse, beskrivelse af GMO'en, formålet med udsætningen og stedet for denne, resumé af risikovurderingen, miljø- og fødevareministerens vurdering af sagen samt vilkår for godkendelsen.

- At en række oplysninger som ændringer i en godkendelse og resultater af overvågning af markedsføringsgodkendte GMO'er gøres offentligt tilgængelige på Miljøstyrelsens hjemmeside.

Som følge af ministerens delegation af beføjelser på området til Landbrugsstyrelsen, tidligere NaturErhvervstyrelsen og nu Landbrugs- og Fiskeristyrelsen, vil det i praksis være Landbrugs- og Fiskeristyrelsen, der gennemfører de ovenstående høringer og offentliggørelser på sin hjemmeside.

I praksis foregår høringen ved, at dele af ansøgningen (den såkaldte SNIF ("Summary Notification Information Format") samt en oversigt over den samlede ansøgning) sendes i høring til ca. 50 parter, herunder miljø- og forbrugerorganisationer. Derudover annonceres det på Landbrugs- og Fiskeristyrelsens hjemmeside, at offentligheden har mulighed for at kommentere på nye ansøgninger om forsøgsudsætning eller markedsføring af GMO'er. Den samlede ansøgning – med undtagelse af fortrolige oplysninger – udleveres på begæring.

De høringssvar, som styrelsen modtager, indarbejdes i et notat til ministeren, som danner baggrund for ministerens beslutning. Notatet offentliggøres efterfølgende på Landbrugs- og Fiskeristyrelsens hjemmeside.

XVIII. Hjemmesider relevante for implementeringen af artikel 6

www.ft.dk; <https://sgav.dk>, <https://mgtp.dk>, www.kyst.dk, <https://ens.dk>, www.mst.dk

På www.retsinformation.dk kan følgende regulering, der er relevant for den danske implementering af konventionens art. 6 om offentlig deltagelse i afgørelser vedrørende konkrete aktiviteter, findes:

- Udsætningsbekendtgørelsen: Bekendtgørelse nr. 37 af 19. januar 2012 om godkendelse af udsætning i miljøet af genetisk modificerede organismer med senere ændringer.
- Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen: Bekendtgørelse nr. 1089 af 16. oktober 2024 om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug
- Godkendelsesbekendtgørelsen: Bekendtgørelse nr. 1027 af 2. september 2024 om godkendelse af listevirksomheder
- Husdyrbrugloven: Lovbekendtgørelse nr. 520 af 01. maj 2019 om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. med senere ændringer
- Genteknologiloven: Lovbekendtgørelse nr. 9 af 4. januar 2017 om miljø og genteknologi med senere ændringer
- Miljøbeskyttelsesloven: Lovbekendtgørelse nr. 1093 af 11. oktober 2024 om miljøbeskyttelse med senere ændringer.
- Naturbeskyttelsesloven: Lovbekendtgørelse nr. 927 af 28. juni 2024 om naturbeskyttelse med senere ændringer
- Miljøvurderingsloven: Lovbekendtgørelse nr. 4 af 3. januar 2023 om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM) med senere ændringer
- Planloven: Lovbekendtgørelse nr. 572 af 29. maj 2024 om planlægning med senere ændringer
- Miljøvurderingsbekendtgørelsen: Bekendtgørelse nr. 1608 af 9. december 2024 om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter
- Bekendtgørelse nr. 834 af 27. juni 2016 om vandløbsregulering og – restaurering m.v.

- Bekendtgørelse nr. 919 af 27. juni 2016 om regulativer for offentlige vandløb
- Undergrundsloven: Lovbekendtgørelse nr. 1461 af 29. november 2023 om anvendelse af Danmarks undergrund med senere ændringer
- Kontinentalsokkelloven: Lovbekendtgørelse nr. 199 af 27. februar 2024 om kontinentalsoklen og visse aktiviteter på søterritoriet
- Offshorehabitatbekendtgørelsen: Bekendtgørelse nr. 846 af 26. juni 2024 om administration af internationale naturbeskyttelsesområder og beskyttelse af visse arter ved videnskabelige undersøgelser, forundersøgelser, efterforskning og indvinding af kulbrinter, lagring i undergrunden, rørledninger, m.v. offshore
- VE-loven: Lovbekendtgørelse nr. 1031 af 6. september 2024 om fremme af vedvarende energi med senere ændringer
- Bekendtgørelse nr. 745 af 30. maj 2022 om dyrkning m.v. af genetisk modificerede afgrøder
- Bekendtgørelse nr. 517 af 24. marts 2021 om vurdering af virkning på miljøet (VVM) af projekter vedrørende erhvervshavne og Københavns Havn samt om administration af internationale naturbeskyttelsesområder og beskyttelse af visse arter for så vidt angår anlæg og udvidelse af havne
- Kystbeskyttelsesloven: Lovbekendtgørelse nr. 73 af 18. januar 2024 om kystbeskyttelse m.v.
- Lovbekendtgørelse nr. 1314 af 26. november 2024 om anlæg og drift af en fast forbindelse over Femern Bælt med tilhørende landanlæg i Danmark
- Lov nr. 737 af 1. juni 2015 om anlæg af en ny Storstrømsbro og nedrivning af den eksisterende Storstrømsbro med senere ændringer
- Lovbekendtgørelse nr. 1044 af 17. september 2024 om letbane på Ring 3 med senere ændringer
- Vejloven: Lovbekendtgørelse nr. 435 af 24. april 2024 om offentlige veje m.v.
- Jernbaneloven: Lovbekendtgørelse nr. 1091 af 11. august 2023
- Bekendtgørelse nr. 1106 af 28. september 2017 om vurdering af virkningerne på miljøet (VVM), konsekvensvurdering vedrørende Natura 2000-områder og beskyttelse af visse dyre- og plantearter i forbindelse med ændringer eller udvidelser af anlægsprojektet om en fast forbindelse over Femern Bælt med tilhørende landanlæg i Danmark, som ændret ved bekendtgørelse nr. 473 af 8. maj 2024
- Bekendtgørelse nr. 469 af 8. maj 2024 om overvågning, samordnet procedure og offentliggørelse ved vurdering af virkning på miljøet (VVM) samt om administration af internationale naturbeskyttelsesområder af visse arter for så vidt angår statslige vej- og jernbaneprojekter
- Bekendtgørelse nr. 1105 af 28. september 2017 om vurdering af virkningerne på miljøet (VVM), konsekvensvurdering vedrørende Natura 2000-områder og beskyttelse af visse dyre- og plantearter i forbindelse med ændringer eller udvidelser af anlægsprojektet om anlæg af en ny Storstrømsbro og nedrivning af den eksisterende Storstrømsbro, som ændret ved bekendtgørelse nr. 475 af 8. maj 2024.
- Bekendtgørelse nr. 357 af 2. april 2020 om vurdering af virkningerne på miljøet (VVM) og beskyttelse af visse dyre- og plantearter i forbindelse med ændringer eller udvidelser af anlægsprojektet om letbanen på Ring 3, som ændret ved bekendtgørelse nr. 474 af 8. maj 2024.
- Lov nr. 1424 af 17. december 2019 om anlæg af en ny jernbane over Vestfyn
- Lov nr. 1552 af 27. december 2019 om anlæg af en Nordhavnstunnel

XIX.

Artikel 7 Offentlig deltagelse i planer, programmer og politikker vedrørende miljøet.

Artikel 7

Hver part fastsætter passende praktiske og/eller andre foranstaltninger med henblik på offentlighedens deltagelse ved udarbejdelsen af planer og programmer, der vedrører miljøet på en gennemsigtig og retfærdig måde, efter at have stillet de nødvendige oplysninger til rådighed for offentligheden. Inden for rammerne heraf finder artikel 6, stk. 3, 4 og 8 anvendelse. Den relevante offentlige myndighed udpeger den del af offentligheden, der kan deltage i beslutningsprocessen, under hensyntagen til formålet med denne konvention. Hver part bestræber sig på i passende omfang at muliggøre offentlighedens deltagelse ved udarbejdelse af politikker vedrørende miljøet.

Offentlighedens deltagelse ved udarbejdelse af planer og programmer, der vedrører miljøet

Konventionens artikel 7 handler om borgernes mulighed for at øve indflydelse på myndighedernes mere generelle arbejdsopgaver. Det drejer sig om forskellige former for planlægningsvirksomhed og politikformulering. Udstrækningen af konventionens regler om offentlighedens deltagelse i myndighedernes planlægning med mere efter artikel 7 er vanskelig at fastlægge helt præcist, idet konventionen her opererer med begrebet "miljøområdet", uden at begrebet defineres i konventionen. Det er her nærliggende at søge vejledning i konventionens definition af miljøoplysninger, hvorved områder som landbrug, trafik, sundhed, beredskab m.v. efter omstændighederne kan være omfattet. Det blev i forbindelse med implementeringen af Århuskonventionen i lov om ændring af visse miljølove i 2000 vurderet, at bestemmelsen generelt efterleves i overensstemmelse med kravene i art. 7.

I 2004 er der gennemført en lov om miljøvurdering af planer og programmer. Loven er ophævet og indarbejdet i miljøvurderingsloven, hvorved miljøvurderingsdirektivet implementeres. Loven er med til at gennemføre Århuskonventionens art. 7. Loven implementerer planer og programmer som defineret i miljøvurderingsdirektivet, hvilket betyder, at det ikke er benævnelsen af dokumentet men dets indhold, som er bestemmende for, om det er omfattet af definitionen af plan/program.

Miljøvurderingsloven: Lovbekendtgørelse nr. 4 af 3. januar 2023 om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM), som ændret ved lov nr. 612 af 11. juni 2024, § 2 og §§ 32-34.

Miljøvurderingsbekendtgørelsens kapitel 8 om høringer og offentliggørelse m.v. af oplysninger, vedtagelser og afgørelser, indeholder bestemmelser om, hvordan offentliggørelsen skal foregå, jf. bekendtgørelsens § 12.

Plan- og miljølovgivningen indeholder derudover en række regler om planlægning og forudgående inddragelse af offentligheden i overensstemmelse med konventionens art. 7. Se lovreglerne neden for. Der foregår herudover en del planlægning m.v., der ikke udspringer direkte af lovregler. Her inddrages borgerne også i meget vid udstrækning i praksis.

I planlovgivningen er det med en lovændring fra 2017 fastsat, at kommunerne skal offentliggøre planforslag og endeligt vedtagne planer i det digitale planregister Plandata.dk. Desuden er der givet mulighed for differentierede og kortere høringsperioder. I alle tilfælde skal det sikres, at høringsperioden er passende og tillader rimelig tid til at informere offentligheden og til, at offentligheden kan forberede sig på og opnå reel deltagelse i processen.

Miljø- og ligestillingsministeriets egen planlægning sker altid med forudgående inddragelse af offentligheden.

I miljømålsloven er der fastsat regler for offentlighedens inddragelse i Natura 2000 planlægningen.

Miljøbeskyttelseslovens § 79, stk. 4, giver hjemmel til, at ministeren kan fastsætte regler om inddragelse af offentligheden i forbindelse med udarbejdelse af planer og programmer på lovens område.

Bemyndigelsen giver miljøministeren adgang til at fastsætte regler om offentlighedens inddragelse ved udarbejdelse af planer og programmer og ændringer heraf på lovens område, dvs. planer og programmer, der tilvejebringes efter loven eller efter bekendtgørelser, som er udstedt i medfør af loven eller i øvrigt. Bemyndigelsen forventes bl.a. udnyttet til at fastsætte regler om annoncering, udsendelse af plan- og programforslag i offentlig høring, fastsættelse af rimelige tidsrammer for offentlighedens deltagelse samt om efterfølgende informering af offentligheden om den vedtagne plan eller program. Bemyndigelsen supplerer andre specifikke bemyndigelser til at fastsætte regler om offentlighedens inddragelse på lovens område. Bemyndigelsen vil, inden for rammerne heraf, også kunne anvendes til at fastsætte krav til offentlighedens inddragelse ved udarbejdelse af evt. fremtidige nationale planer og programmer samt sikre at evt. senere EU-retlige krav om offentlighedens inddragelse ved udarbejdelse af planer og programmer vil kunne implementeres i dansk lovgivning. Bemyndigelsen er udnyttet i bekendtgørelse nr. 131 af 10. februar 2012 om offentlighedens inddragelse ved udarbejdelse af visse planer og programmer på miljøområdet, der indeholder regler om offentlighedens inddragelse i forbindelse med Miljøstyrelsens udarbejdelse af en national affaldshåndteringsplan og en national affaldsforebyggelsesplan.

Vandløbslovens § 14, § 26 og § 37, stk. 5, giver hjemmel til, at ministeren kan fastsætte regler om inddragelse af offentligheden i forbindelse med udarbejdelse og gennemførelse af henholdsvis vandløbsregulativer, vandløbsreguleringsprojekter og vandløbsrestaureringsprojekter.

Bemyndigelsen er udnyttet i bekendtgørelse nr. 919 af 27. juni 2016 om regulativer for offentlige vandløb, der fastsætter en offentlig høringsperiode på mindst 8 uger før vedtagelse af et vandløbsregulativ eller tillæg til et regulativ. Desuden er den udnyttet i bekendtgørelse nr. 834 af 27 juni 2016 om vandløbsrestaurering og – regulering m.v., der fastsætter en offentlig høringsperiode på mindst 4 uger for reguleringsprojekter og mindst 8 uger for restaureringsprojekter før endelig vedtagelse.

I henhold til driftsloven er blandt andet bjørneklobekendtgørelsen blevet udstedt. Ifølge denne bekendtgørelses § 3 foretager kommunalbestyrelsen offentlig høring af udkast til indsatsplaner.

Se særligt regulering vedrørende lovbestemte planer og programmer:

Planloven: lovbekendtgørelse nr. 572 af 29. maj 2024 om planlægning, Kapitel 6

Affaldsbekendtgørelsen: Bekendtgørelse nr. 1749 af 30. december 2024 om affald, §§ 16-18

Bekendtgørelse nr. 1500 af 14. december 2017 om håndtering af udvindingsaffald med senere ændringer, § 22

Jordforureningsloven: lovbekendtgørelse nr. 282 af 27. marts 2017 med senere ændringer, §§ 18-19

Bekendtgørelse nr. 1434 af 13. december 2006 om inddragelse af offentligheden ved regionsrådets udarbejdelse af oversigt over undersøgelses- og afværgeindsatsen i forhold til jord- og grundvandsforureninger, §§ 1-2

Spildevandsbekendtgørelsen: Bekendtgørelse nr. 532 af 27. maj 2024 om spildevandstilladelser m.v. efter miljøbeskyttelseslovens kapitel 3 og 4, §§ 7-8

Indsatsplanbekendtgørelsen: Bekendtgørelse nr. 1106 af 22. oktober 2024 om indsatsplaner, §§ 5-6

Lovbekendtgørelse nr. 126 af 26. januar 2017 om vandplanlægning, kapitel 9

Miljømålsloven: lovbekendtgørelse nr. 692 af 26. maj 2023 om miljømål m.v. for internationale naturbeskyttelsesområder, §§ 42 a-48

Havstrategiloven: lovbekendtgørelse nr. 123 af 1. februar 2024, kapitel 3

Naturbeskyttelsesloven: lovbekendtgørelse nr. 927 af 28. juni 2024 om naturbeskyttelse med senere ændringer, § 60 b

Bekendtgørelse nr. 1779 af 16. december 2015 om offentlighedens inddragelse ved store naturforvaltningsprojekter, §§ 2-5

Vandforsyningsloven: lovbekendtgørelse nr. 1149 af 28. oktober 2024 om vandforsyning m.v., kapitel 3

Bekendtgørelse nr. 831 af 27. juni 2016 om vandforsyningsplanlægning, § 4 og §§ 6-8

Råstofloven: lovbekendtgørelse nr. 1230 af 20. november 2024 om råstoffer, §§ 5-6 a

Elforsyningsloven: lovbekendtgørelse nr. 1248 af 24. oktober 2023, § 28

Bekæmpelsesmiddelbekendtgørelsen: bekendtgørelse nr. 1503 af 10. december 2024, kapitel 10

Lov nr. 614 af 11. juni 2024 om statsligt udpegede energiparker, §§ 4-8

XIX. Muligheder for offentlig deltagelse i politikker vedrørende miljøet

Miljø- og ligestillingsministeriet lægger vægt på inddragelse af offentligheden i forbindelse med fastlæggelsen af politikker, planer og programmer vedrørende miljøet. Ved fastlæggelsen af politikker og strategier benytter man sig i vid udstrækning af indledende idémøder og workshops, hvor offentligheden får mulighed for at komme til orde i beslutningsprocessen.

XXIII. Hjemmesider relevante for implementeringen af artikel 7

På www.retsinformation.dk kan følgende regulering, der er relevant for den danske implementering af konventionens art. 7 om offentlig deltagelse i planer, programmer og politikker vedrørende miljøet, findes:

- Miljøvurderingsloven: Lovbekendtgørelse nr. 4 af 3. januar 2023 om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM) med senere ændringer.
- Miljøvurderingsbekendtgørelsen: Bekendtgørelse nr. 1608 af 9. december 2024 om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM)
- Affaldsbekendtgørelsen: Bekendtgørelse nr. 1749 af 30. december 2024 om affald
- Jordforureningsloven: Lovbekendtgørelse nr. 282 af 27. marts 2017 om forurennet jord med senere ændringer
- Indsatsplanbekendtgørelsen: Bekendtgørelse nr. 1106 af 22. oktober 2024 om indsatsplaner
- Bekendtgørelse nr. 1779 af 16. december 2015 om offentlighedens inddragelse ved store naturforvaltningsprojekter
- Bekendtgørelse nr. 1434 af 13. december 2006 om inddragelse af offentligheden ved regionsrådets udarbejdelse af oversigt over undersøgelses- og afværgeindsatsen i forhold til jord- og grundvandsforureninger
- Elforsyningsloven: Lovbekendtgørelse nr. 1248 af 24. oktober 2023 om elforsyning med senere ændringer
- Miljømålsloven: Lovbekendtgørelse nr. 692 af 26. maj 2023 om miljømål m.v. for internationale naturbeskyttelsesområder
- Naturbeskyttelsesloven: Lovbekendtgørelse nr. 927 af 28. juni 2024 om naturbeskyttelse med senere ændringer
- Planloven: Lovbekendtgørelse nr. 572 af 29. maj 2024 om planlægning med senere ændringer
- Spildevandsbekendtgørelsen: Bekendtgørelse nr. 532 af 27. maj 2024 om spildevandstilladelser m.v. efter miljøbeskyttelseslovens kapitel 3 og 4
- Vandforsyningsloven: Lovbekendtgørelse nr. 1149 af 28. oktober 2024 om vandforsyning m.v. med senere ændringer
- Råstofloven: Lovbekendtgørelse nr. 1230 af 20. november 2024 om råstoffer
- Bekendtgørelse nr. 842 af 23. juni 2017 om bekæmpelse af kæmpebjørneklo
- Havstrategiloven: Lovbekendtgørelse nr. 123 af 1. februar 2024 om havstrategi
- Bekæmpelsesmiddelbekendtgørelsen: Bekendtgørelse nr. 1503 af 10. december 2024 om bekæmpelsesmidler
- Bekendtgørelse nr. 831 af 27. juni 2016 om vandforsyningsplanlægning
- Lov nr. 614 af 11. juni 2024 om statsligt udpegede energiparker.

XXVI Artikel 8

Offentlig deltagelse ved udarbejdelse af ministerielle bestemmelser og/eller generelt anvendelige, juridisk bindende, normative instrumenter.

Hver part stræber efter at fremme effektiv offentlig deltagelse på et passende tidspunkt – mens mulighederne stadig er åbne – under offentlige myndigheders udarbejdelse af ministerielle bestemmelser og andre generelt anvendelige juridisk bindende regler, der kan have en væsentlig indvirkning på miljøet. I dette øjemed bør der tages følgende skridt:

- a) tidsfrister, der er tilstrækkelige til effektiv offentlig deltagelse, bør fastsættes*
- b) udkast til regler bør offentliggøres eller på anden måde gøres offentligt tilgængelige*
- c) offentligheden bør gives mulighed for at fremkomme med kommentarer, enten direkte eller igennem repræsentative høringsorganer*

Resultatet af den offentlige deltagelse skal tages i betragtning i videst mulige omfang.

Helt generelt er det i Danmark det klare udgangspunkt, at udkast til administrative forskrifter bør sendes i høring hos relevante myndigheder, organisationer m.v. inden udstedelse. Der kan dog forekomme situationer, hvor en høring kan undlades, fordi der er behov for omgående udstedelse af reglerne. I sådanne tilfælde, hvor udstedelsen af forskriften ikke kan afvente en høringsproces, bør det dog overvejes at sende forskriften i høring alligevel, dels med henblik på at orientere om udstedelsen af den nye forskrift, dels for at indhente eventuelle bemærkninger til brug for overvejelser om efterfølgende revision af forskriften. Ligeledes kan der forekomme tilfælde, hvor en høring må anses for overflødig, f.eks. fordi der allerede er gennemført en fyldestgørende høring over alle relevante regler i forbindelse med høringen over hjemmelsloven. Høringsfristen må – ligesom det gælder for udkast til lovforslag – afpasses efter de nærmere omstændigheder. Fristen bør dog være så lang, at de hørte parter har mulighed for at udarbejde et fyldestgørende svar. Under normale omstændigheder vil en høringsfrist på 4 uger være passende.

Efter udløbet af høringsperioden gennemgår myndigheden de indkomne høringssvar. Det vil være op til den pågældende myndighed at vurdere, i hvilket omfang bemærkningerne i et høringssvar giver anledning til at ændre i udkastet til den administrative forskrift. I modsætning til, hvad der gælder for høringer over lovforslag, vil der som udgangspunkt ikke efter endt høring over administrative forskrifter blive udarbejdet et kommenteret høringsnotat. Det bemærkes i den forbindelse, at et høringsnotat over et lovforslag kan være relevant for den efterfølgende behandling af lovforslaget i Folketinget, mens noget tilsvarende ikke gør sig gældende ved udstedelsen af administrative forskrifter.

Når udkast til bekendtgørelse sendes i offentlig høring, offentliggøres de på Høringsportalen. Foruden udkastet til bekendtgørelse offentliggøres høringsbrevet og høringslisten. Offentlige høringssvar gøres ligeledes tilgængelige på Høringsportalen.

Miljøvurderingslovens plan- og programbegreb implementerer miljøvurderingsdirektivets plan- og programbegreb, hvilket efter EU-Domstolens praksis også omfatter generelle retsakter som love, bekendtgørelser og administrative forskrifter. Høringen over disse forskrifter efter miljøvurderingsloven foretages parallelt med de øvrige høringer.

Miljøvurderingsloven: Lovbekendtgørelse nr. 4 af 3. januar 2023 om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM) med senere ændringer, § 2 om lovens anvendelsesområde og kapitel 13 om høring af offentligheden og myndigheder og offentliggørelse i forbindelse med miljøvurdering m.v. af planer og programmer.

Miljøvurderingsbekendtgørelsen: Bekendtgørelse nr. 1608 af 9. december 2024 om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter § 12 om offentliggørelse af oplysninger m.v.

XXVII. Hjemmesider relevante for implementeringen af artikel 8

<http://hoeringsportalen.dk/> De respektive myndigheders hjemmesider.

XXVIII – XXX Artikel 9 Adgang til klage og domstolsprøvelse

Hvorledes er konventionens art. 9 gennemført i Danmark?

Artikel 9, stk. 1. Hver part sikrer, inden for rammerne af dens nationale lovgivning, at enhver, som mener, at hans eller hendes anmodning om adgang til oplysninger efter artikel 4 ikke er besvaret, urigtigt afslået, enten helt eller delvist, utilstrækkeligt besvaret eller på anden måde ikke behandlet i overensstemmelse med bestemmelserne i denne artikel, har adgang til at få sagen prøvet enten ved en domstol eller ved et andet uafhængigt og upartisk organ, etableret ved lov.

I tilfælde hvor en part giver adgang til sådan prøvelse ved en domstol, sikrer denne, at en sådan person også, uden eller mod beskedent vederlag, har adgang til en hurtig og ved lov etableret procedure, hvorved en offentlig myndighed revurderer sagen eller et uafhængigt og upartisk organ, der ikke er en domstol, prøver sagen.

Endelige afgørelser efter dette stk. 1 er bindende for den offentlige myndighed, der ligger inde med oplysningerne. Der skal gives skriftlig begrundelse, i hvert fald i de tilfælde, hvor adgang til oplysninger er blevet afslået efter denne bestemmelse.

Domstolsprøvelse

Det følger af de almindelige processuelle regler, at enhver, der har en individuel, retlig interesse kan anlægge retssag. Grundlovens § 63 bestemmer, at domstolene er berettigede til at påkende ethvert spørgsmål om øvrighedsmyndighedens grænser.

Administrativ prøvelse vedr. aktindsigtsspørgsmål samt kære af rettens afgørelser efter miljøoplysningsloven

Efter § 4, stk. 6, i miljøoplysningsloven, kan en afgørelse om aktindsigt påklages til den myndighed, der er klageinstans i forhold til den sag, som anmodningen om aktindsigt vedrører. Afslag på anmodning om aktindsigt, der er meddelt af et organ eller af forsyningsvirksomheder omfattet af loven, kan påklages til Miljø- og Fødevarerklagenævnet, der er en funktionelt uafhængig klageinstans, jf. § 4 a i miljøoplysningsloven.

Efter miljøoplysningslovens § 4 b skal klagen indgives skriftligt til den myndighed, det organ eller den forsyningsvirksomhed, der har truffet afgørelsen. Myndigheden, organet eller forsyningsvirksomheden skal, hvis den vil fastholde afgørelsen, snarest og som udgangspunkt ikke senere end 3 uger efter modtagelsen af klagen videresende klagen til klageinstansen. Klagen skal ved videresendelsen være ledsaget af den påklagede afgørelse, de dokumenter, der er indgået i sagens bedømmelse og en udtalelse fra myndigheden med myndighedens bemærkninger til sagen og de anførte klagepunkter

Klageadgangen suppleres af de ulovbestemte forvaltningsretlige principper, herunder princippet om, at borgerne efter omstændighederne har retskrav på, at myndigheden genoptager en sag og realitetsbehandler den på ny. Der er endvidere adgang til at indbringe sager for Folketingets Ombudsmand og rette henvendelse til Ankestyrelsen, som varetager det almindelige tilsyn med kommuner og regioner med Indenrigs- og Sundhedsministeriet som overordnet tilsynsmyndighed. Det almindelige kommunale og regionale tilsyn viger, hvis der er en særlig klage- eller tilsynsmyndighed, der kan tage stilling til den pågældende sag.

Efter miljøoplysningslovens § 5 a, stk. 2, gælder bl.a. retsplejelovens § 41 e i forhold til rettens afgørelser efter miljøoplysningslovens § 5 a, stk. 1. Dette indebærer, at de nævnte afgørelser kan påkæres efter reglerne i retsplejelovens kapitel 37.

Dertil kommer, at Folketingets Ombudsmand bl.a. har en rolle ved prøvelse af aktindsigtssager.

Vedr. skriftlighedskravet og bindende afgørelser se under art. 9, stk. 4.

Art. 9, stk. 2. Hver part sikrer, inden for rammerne af dens nationale lovgivning, at medlemmer af den berørte offentlighed

a) som har tilstrækkelig interesse, eller, alternativt,

b) hvis en parts administrative regler stiller krav herom, som hævder, at en rettighed er krænk

et, har adgang til ved en domstol og/eller et andet ved lov etableret uafhængigt og upartisk organ at få prøvet den materielle og processuelle lovlighed af enhver afgørelse, handling eller undladelse, der er omfattet af bestemmelserne i artikel 6 og, hvor der er hjemmel i national ret og, med forbehold for stk. 3 nedenfor, af andre relevante bestemmelser i denne konvention.

Hvad der udgør tilstrækkelig interesse eller en krænkelse af en rettighed fastsættes i overensstemmelse med kravene i national ret og i overensstemmelse med det mål at give den berørte offentlighed vid adgang til klage og domstolsprøvelse inden for rammerne af denne konvention. Med henblik herpå skal den interesse, som en hvilken som helst ikke-statslig organisation, der opfylder de krav, der er fastsat i artikel 2, stk. 5, måtte have, anses for at være tilstrækkelig i relation til formålet med litra a) ovenfor. Sådanne organisationer skal også anses for at have rettigheder, der kan krænk

es, med henblik på formålet med litra b) ovenfor.

Bestemmelserne i dette stk. 2 udelukker ikke muligheden for foreløbig prøvelse ved en administrativ myndighed og påvirker ikke krav om udtømning af administrative klagemuligheder forinden sagen påklages eller indbringes for domstolen, hvor et sådant krav måtte eksistere efter national ret.

Der er ved implementering af Århuskonventionen i langt overvejende grad gennemført en udvidet adgang til administrativ rekurs ved Miljø- og Fødevareklagenævnet og Planklagenævnet, se nedenfor. I et vist omfang er der en videregående adgang til klage i forhold til konventionens mindstekrav, idet de danske regler tillige omfatter andre typer af afgørelser og dermed også andre love, end de der vedrører konventionens bilagsaktiviteter.

Der er indført en klageadgang for landsdækkende foreninger og organisationer, der har beskyttelse af natur og miljø som hovedformål. Der stilles samtidig krav om, at foreningen har vedtægter eller lignende, der dokumenterer formålet, og at foreningen er landsdækkende og har en vis seriøsitet og fasthed i organiseringen.

Der er endvidere indført særlige regler om klageadgang for landsdækkende og lokale foreninger og organisationer, der repræsenterer væsentlige rekreative interesser.

Lokale foreninger og organisationer, der har beskyttelse af miljø og natur som hovedformål, har klageret for visse afgørelser, som de har ønsket underretning om, efter f.eks. miljøbeskyttelsesloven og husdyrbrugloven. Se eksempelvis miljøbeskyttelseslovens § 100:

§ 100. Lokale foreninger og organisationer, der har beskyttelse af natur og miljø som hovedformål, kan påklage afgørelser, som foreningen eller organisationen har ønsket underretning om, jf. § 76, stk. 1. Lokale foreninger og organisationer, der efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, kan påklage afgørelser, som foreningen eller organisationen har ønsket underretning om, jf. § 76, stk. 1, når afgørelsen berører sådanne interesser og klagen har til formål at varetage natur- og miljøbeskyttelse.

Stk. 2. Landsdækkende foreninger og organisationer, der efter deres vedtægter har beskyttelse af natur og miljø som hovedformål, kan påklage afgørelser efter bestemmelserne i kapitel 3-5 og 9 a.

Stk. 3. Landsdækkende foreninger og organisationer, der efter deres vedtægter har til formål at varetage væsentlige rekreative interesser, kan påklage afgørelser efter bestemmelserne i kapitel 3-5 og 9 a, når afgørelsen berører sådanne interesser, og klagen har til formål at varetage natur- og miljøbeskyttelse.

Stk. 4. Lokale afdelinger af landsdækkende foreninger eller organisationer er ikke omfattet af bestemmelsen i stk. 1-3.

Stk. 5. Miljø- og Fødevareklagenævnet kan til efterprøvelse af klageberettigelsen forlange, at foreningen eller organisationen fremsender vedtægterne.

Både organisationer, der beskytter miljøet, men også sådanne, som eksempelvis bruger naturen, er tillagt en udvidet klageret. Også på dette punkt giver de danske regler således en videregående klageadgang i forhold til konventionens mindstekrav.

Endelig har lokale foreninger, der har en væsentlig interesse i en afgørelse, i visse tilfælde klageret (f.eks. i afgørelser efter naturbeskyttelsesloven og råstofloven).

Tilsvarende klageregler gælder for afgørelser om fredede fortidsminder og beskyttede sten- og jord diger (museumsloven). Museumsloven indeholder en opregning af klageberettigede i forhold til de nævnte afgørelser.

Bygningsfredningsloven fastsætter, at afgørelser, der er truffet i henhold til delegationsbekendtgørelsen kan påklages til kulturministeren. Den fastsætter ikke hvem, der er klageberettiget i forhold til afgørelser efter loven. Enhver, der har en væsentlig, individuel retlig interesse i sagens udfald, må derfor anses for klageberettiget til Kulturministeriet i f.eks. bygningsfredningssager.

Administrativ klageadgang er på nogle områder afskåret, hvilket indebærer, at efterprøvelse af den materielle og processuelle lovgivning af afgørelser, handlinger eller undladelser på disse områder alene kan ske ved domstolene. Dette er navnlig i forbindelse med miljøvurdering og tilladelse af statslige vej- og jernbaneprojekter, havneprojekter samt anlægsprojekter, der gennemføres ved anlægslove.

Gennemførelse af art. 9, stk. 2 m.v. i den danske lovgivning:

Miljøvurderingsloven: lovbekendtgørelse nr. 4 af 3. januar 2023 med senere ændringer, kapitel 18

Miljøbeskyttelsesloven: lovbekendtgørelse nr. 1093 af 11. oktober 2024 med senere ændringer, § 37, § 91 og § 100

Husdyrbrugloven: lovbekendtgørelse nr. 520 af 01. maj 2019 med senere ændringer, § 76 og §§ 86-87

Havmiljøloven: Lovbekendtgørelse nr. 147 af 19. februar 2024 med senere ændringer §§ 51-52
Havstrategiloven: lovbekendtgørelse nr. 123 af 1. februar 2024, §§ 19-22

Kystbeskyttelsesloven: lovbekendtgørelse nr. 73 af 18. januar 2024, kapitel 4

Planloven: Lovbekendtgørelse nr. 572 af 29. maj 2024 om planlægning med senere ændringer, §§ 58-59

Miljømålsloven: lovbekendtgørelse nr. 692 af 26. maj 2023 om miljømål m.v. for internationale naturbeskyttelsesområder, § 53 og § 55

Lov om vandplanlægning, lov nr. 126 af 26. januar 2017, §§ 36-37

Undergrundsloven: Lovbekendtgørelse nr. 1461 af 29. november 2023 om anvendelse af Danmarks undergrund med senere ændringer, § 37 a

Kontinentalsokkelloven: Lovbekendtgørelse nr. 199 af 27. februar 2024 om kontinentalsoklen og visse aktiviteter på søterritoriet, § 6 a

Lov nr. 612 af 11. juni 2024 om rørført transport af CO₂, § 30

Rørledningsloven: Lovbekendtgørelse nr. 200 af 27. februar 2024 om etablering og benyttelse af en rørledning til transport af råolie og kondensat, § 5 a

VE-loven: Lovbekendtgørelse nr. 1031 af 6. september 2024 om fremme af vedvarende energi med senere ændringer, § 67

Naturbeskyttelsesloven: Lovbekendtgørelse af nr. 927 af 28. juni 2024 om naturbeskyttelse med senere ændringer, § 78 og § 86

Råstofloven: Lovbekendtgørelse nr. 1230 af 20. november 2024 om råstoffer, § 13, § 15, §§ 26-26 a

Skovloven: Lovbekendtgørelse nr. 690 af 26. maj 2023 om skove med senere ændringer, § 60 og § 62

Sommerhusloven: Lovbekendtgørelse nr. 400 af 12. april 2024 om udlejning af fast ejendom til ferie- og fritidsformål m.v. og campering m.v., §§ 10 d-10 e

Vandløbsloven: Lovbekendtgørelse nr. 1217 af 25. november 2019 om vandløb med senere ændringer, § 80

Også på området for landbrug og fødevarer gælder de ovenfor anførte generelle principper for administrativ og judiciel prøvelse.

Alene domstolsprøvelse, da administrativ klageadgang er afskåret, eksempler:

Lovbekendtgørelse nr. 1314 af 26. november 2024 om anlæg og drift af en fast forbindelse over Femern Bælt med tilhørende landanlæg i Danmark § 47

Lov nr. 1157 af 11. juni 2021 om anlæg af Lynetteholmen, § 21, stk. 2

Lov nr. 737 af 1. juni 2015 om anlæg af en ny Storstrømsbro og nedrivning af den eksisterende Storstrømsbro med senere ændringer, § 19

Lov nr. 1424 af 17. december 2019 om anlæg af en ny jernbane over Vestfyn, § 13

Lov nr. 1552 af 27. december 2019 om anlæg af en Nordhavnstunnel, § 13

Lov nr. 165 af 26. februar 2014 om letbane på Ring 3, som ændret bl.a. ved lov nr. 657 af 8. juni 2016 om ændring af lov om letbane på Ring 3, lov om Metroselskabet I/S og Udviklingselskabet By & Havn I/S og lov om trafikselskaber, § 25 c

Vejloven: Lovbekendtgørelse nr. 435 af 24. april 2024 om offentlige veje m.v., § 132, stk. 6-7 og stk. 9

Jernbaneloven: Lovbekendtgørelse nr. 1091 af 11. august 2023, § 115 a

Bekendtgørelse nr. 517 af 24. marts 2021 om vurdering af virkning på miljøet (VVM) af projekter vedrørende erhvervshavne og Københavns Havn samt om administration af internationale naturbeskyttelsesområder og beskyttelse af visse arter for så vidt angår anlæg og udvidelse af havne, § 30

Art. 9, stk. 3. I tillæg til og med forbehold for procedurerne om prøvelse efter stk. 1 og 2 ovenfor, sikrer hver part, at medlemmer af offentligheden, der opfylder eventuelle kriterier i national ret, har adgang til administrative eller retslige procedurer for at anfægte private personers og offentlige myndigheders handlinger og undladelser, der er i strid med de bestemmelser i national ret, der vedrører miljøet.

Ud over de ovenfor nævnte muligheder for at gå til klagenævn og domstolene er der administrativt mulighed for at gå til politiet for at anfægte private personers og offentlige

myndigheders handlinger og undladelser, der er i strid med nationale bestemmelser, herunder bestemmelser der vedrører miljøet. Der er også mulighed for at klage til Folketingets Ombudsmand og efter omstændighederne mulighed for at rette henvendelse til det kommunale og regionale tilsyn, se nærmere nedenfor.

Ombudsmandens kompetence omfatter alle dele af den offentlige forvaltning. Ombudsmanden skal bedømme, om myndigheder eller personer, der er omfattet af ombudsmandens virksomhed, handler i strid med gældende ret eller på anden måde gør sig skyldig i fejl eller forsømmelser ved udøvelsen af deres opgaver. Kontrollen omfatter både afgørelser og anden forvaltningsvirksomhed. Klage kan indgives af enhver, og klagen skal være indgivet inden et år efter, at forholdet er "begået". Ombudsmanden afgør, om en klage giver tilstrækkelig grund til undersøgelse. Ombudsmanden kan i den forbindelse fremsætte kritik, afgive henstillinger og i øvrigt give sin opfattelse af en sag. I overensstemmelse med den erklæring, der blev afgivet under forhandlingerne om ombudsmandsinstitutionen, anser Danmark muligheden for at indbringe sager for ombudsmanden for at være en mulighed for prøvelse ved et uafhængigt administrativt organ.

Ankestyrelsen varetager det almindelige tilsyn med kommuner og regioner med Indenrigs- og Sundhedsministeriet som overordnet tilsynsmyndighed. Ankestyrelsen fører tilsyn med, at kommuner og regioner overholder den lovgivning, der særligt gælder for offentlige myndigheder, herunder kommunale forskrifter, der er udstedt i medfør af denne lovgivning. Ankestyrelsen fører ikke tilsyn, i det omfang særlige klage- eller tilsynsmyndigheder kan tage stilling til den pågældende sag.

Ankestyrelsen beslutter selv, om der er tilstrækkelig anledning til at rejse en tilsynssag. Ankestyrelsen kan udtale sig om lovligheden af kommunale og regionale dispositioner eller undladelser. Ankestyrelsen kan endvidere under de i lovgivningen anførte betingelser sætte beslutninger, der strider imod lovgivningen, ud af kraft samt pålægge tvangsbøder, anlægge erstatnings- og anerkendelsessøgsmål samt indgå aftale om erstatningsretligt bod.

Art. 9, stk. 4. I tillæg til og med forbehold for stk. 1, skal procedurerne, der er fastsat i stk. 1, 2 og 3 ovenfor stille tilstrækkelige og effektive retsmidler til rådighed, inklusive foreløbige retsmidler, hvor dette findes passende, der skal være rimelige og retfærdige, betimelige og ikke uoverkommeligt dyre. Afgørelser efter denne artikel skal være skriftlige eller registreres på skrift. Domstolsafgørelser, og når det er muligt, andre organers afgørelser, skal være offentligt tilgængelige.

Domstolsafgørelser vedrørende:

- aktindsigt i miljøoplysninger,
 - offentlig deltagelse i afgørelser vedrørende konkrete aktiviteter med indvirkning på miljøet eller
 - foreneligheden med miljølovgivningen af privates eller offentlige myndigheders handlinger og undladelser
- er offentligt tilgængelige, jf. miljøoplysningslovens § 5 a, stk. 1.

Endvidere indeholder retsplejelovens kapitel 3 a generelle regler om aktindsigt i domme og kendelser m.v.

Skriftlighedskrav og bindende afgørelser

Administrative afgørelser

Der er i dansk forvaltningsret ingen almindelig regel om, at administrative afgørelser skal være skriftlige. Det er imidlertid den almindelige praksis, at administrative afgørelser meddeles skriftligt. Denne almindelige praksis suppleres af princippet om god forvaltningsskik, hvorefter borgernes skriftlige henvendelser skal besvares skriftligt, ligesom særligt indgribende afgørelser bør meddeles skriftligt. Hertil kommer, at en borger efter forvaltningslovens § 23 kan forlange at få en skriftlig begrundelse for en afgørelse, der er meddelt mundtligt, medmindre afgørelsen fuldt ud giver den pågældende medhold. Administrative afgørelser er bindende.

For så vidt angår sager om aktindsigt i miljøoplysninger fastsætter § 4, stk. 4, i miljøopplysningsloven, at afslag skal begrundes og være ledsaget af en klagevejledning. Afslag meddeles skriftligt, hvis anmodningen er fremsat skriftligt, eller hvis den, der fremsatte anmodningen, ønsker det. Kravet om skriftlighed gælder både myndigheder og organer omfattet af lovens § 1, og kravet omfatter ethvert afslag, herunder afslag på at modtage oplysningerne i en bestemt form.

Ombudsmanden

I overensstemmelse med den erklæring, der blev afgivet under forhandlingerne om Århuskonventionen vedrørende ombudsmandsinstitutionen, anser Danmark muligheden for at indbringe sager for Folketingets Ombudsmand for at være en mulighed for prøvelse ved et uafhængigt administrativt organ. Ombudsmandens afgørelser er skriftlige, men ikke bindende. I praksis efterlever forvaltningen generelt ombudsmandens henstillinger.

Folketingets Ombudsmand har bl.a. en rolle ved prøvelse af aktindsigtssager.

Ombudsmandens stillingtagen i en sag, begrænser ikke domstolenes adgang til en efterfølgende prøvelse af samme sag.

Domstolsafgørelser er skriftlige, bindende og kan tvangsfuldbyrdes, jf. retsplejelovens regler.

Ikke uoverkommeligt dyre procedurer efter art. 9, stk. 1, 2 og 3:

For behandling af klager, der indbringes for Miljø- og Fødevareklagenævnet og Planklagenævnet, betaler klager et gebyr på 900 kr. for privatpersoners og 1.800 kr. for virksomheders og organisationers vedkommende. Visse klager er dog undtaget fra gebyrkravet. Det gælder f.eks. klager, der udelukkende vedrører afslag på aktindsigt efter offentlighedsloven, forvaltningsloven eller miljøopplysningsloven, jf. lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet og gebyrbekendtgørelsen.

Gebyret tilbagebetales, såfremt klagen afvises, klager får helt eller delvist medhold eller klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves. Endvidere kan klagegebyret tilbagebetales, hvis klagen trækkes tilbage, jf. bekendtgørelse nr. 132 af 30. januar 2017 om gebyr for indbringelse af klager for Miljø- og Fødevareklagenævnet m.v. og gebyrbekendtgørelsen.

Det er gratis at klage til Ombudsmanden.

For så vidt angår domstolsprøvelse betales en retsafgift ved anlæggelse af en sag. Herudover er der sædvanligvis udgifter til advokatbistand og sagkyndig bistand m.v.

Hvis betingelserne i retsplejelovens kapitel 31 er opfyldt, er der mulighed for at få fri proces og retshjælp. Ved fri proces betaler statskassen bl.a. salær til advokat og nødvendige udgifter forbundet med sagens behandling eller oplysning. Tabes retssagen, betaler statskassen sagsomkostningerne til modparten. Retshjælp kan bl.a. omfatte rådgivning og udfærdigelse af enkelte skriftlige henvendelser af sædvanlig art, herunder ansøgning om fri proces, processkrifter i retssager, deltagelse i møder og klager over offentlige myndigheders afgørelser.

Art. 9, stk. 5. Med henblik på at fremme effektiviteten af bestemmelserne i denne artikel sikrer hver part, at offentligheden informeres om adgangen til administrativ og retslig prøvelse og overvejer etableringen af passende støtteordninger til at fjerne eller reducere finansielle og andre barrierer for adgangen til klage og domstolsprøvelse.

Information om mulighederne for administrativ og retslig prøvelse

Se besvarelse under art. 3, stk. 2.

XXXI. Hjemmesider relevante for implementeringen af artikel 9

www.naevneneshus.dk; www.ombudsmanden.dk; www.retshjaelpen.dk; www.domstol.dk; www.ast.dk; www.politi.dk;

På www.retsinformation.dk kan følgende regulering, der er relevant for den danske implementering af kravene i konventionens art. 9, findes:

- Forvaltningsloven: Lovbekendtgørelse nr. 433 af 22. oktober 2014 med senere ændringer
- Havmiljøloven: Lovbekendtgørelse nr. 147 af 19. februar 2024 med senere ændringer
- Husdyrbrugloven: Lovbekendtgørelse nr. 520 af 1. maj 2019 om miljøgodkendelsen af husdyrbrug med senere ændringer
- Kontinentalsokkeloven: Lovbekendtgørelse nr. 199 af 27. februar 2024 om kontinentalsoklen og visse aktiviteter på søterritoriet
- VE-loven: Lovbekendtgørelse nr. 1031 af 6. september 2024 om fremme af vedvarende energi
- Miljøbeskyttelsesloven: Lovbekendtgørelse nr. 1093 af 11. oktober 2024 med senere ændringer
- Miljøoplysningsloven: Lovbekendtgørelse nr. 980 af 16. august 2017 om aktindsigt i miljøoplysninger
- Naturbeskyttelsesloven: Lovbekendtgørelse nr. 927 af 28. juni 2024 om naturbeskyttelse med senere ændringer
- Kystbeskyttelsesloven: Lovbekendtgørelse nr. 73 af 18. januar 2024
- Planloven: Lovbekendtgørelse nr. 527 af 29. maj 2024 om planlægning
- Retsplejeloven: Lovbekendtgørelse nr. 1160 af 5. november 2024 med senere ændringer
- Råstofloven: Lovbekendtgørelse nr. 1230 af 20. november 2024 om råstoffer
- Skovloven: Lovbekendtgørelse nr. 690 af 26. maj 2023 om skove med senere ændringer

- Sommerhusloven: Lovbekendtgørelse nr. 400 af 12. april 2024 om udlejning af fast ejendom til ferie- og fritidsformål m.v. og camping m.v.
- Undergrundsloven: Lovbekendtgørelse nr. 1461 af 29. november 2023 om anvendelse af Danmarks undergrund med senere ændringer
- Vandløbsloven: Lovbekendtgørelse nr. 1217 af 25. november 2019 om vandløb med senere ændringer
- Museumsloven: Lovbekendtgørelse nr. 358 af 8. april 2014 om museumsloven med senere ændringer
- Bygningsfredningsloven: Lovbekendtgørelse nr. 219 af 06. marts 2018 om lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger og bymiljøer
- Driftsloven: Lovbekendtgørelse nr. 1041 af 10. juli 2023 om drift af landbrugsjorder
- Bjørneklobekendtgørelsen: Bekendtgørelse nr. 842 af 23. juni 2017 om bekæmpelse af kæmpebjørneklo
- Miljømålsloven: Lovbekendtgørelse nr. 692 af 26. maj 2023 om miljømål m.v. for internationale naturbeskyttelsesområder
- Lov nr. 1715 af 27. december 2016 om Miljø- og Fødevareklagenævnet med senere ændringer
- Bekendtgørelse nr. 132 af 30. januar 2017 om gebyr for indbringelse af klager for Miljø- og Fødevareklagenævnet m.v.
- Lov nr. 1658 af 20. december 2016 om Planklagenævnet med senere ændringer
- Gebyrbekendtgørelsen: Bekendtgørelse nr. 108 af 28. januar 2017 om gebyr for indbringelse af klager for Planklagenævnet
- Lovbekendtgørelse nr. 1314 af 26. november 2024 om anlæg og drift af en fast forbindelse over Femern Bælt med tilhørende landanlæg i Danmark
- Lov nr. 737 af 1. juni 2015 om anlæg af en ny Storstrømsbro og nedrivning af den eksisterende Storstrømsbro med senere ændringer
- Lovbekendtgørelse nr. 1044 af 17. september 2024 om letbane på Ring 3 med senere ændringer
- Vejloven: lovbekendtgørelse nr. 435 af 24. april 2024 om offentlige veje m.v.
- Jernbaneloven: Lovbekendtgørelse nr. 1091 af 11. august 2023
- Bekendtgørelse nr. 517 af 24. marts 2021 om vurdering af virkning på miljøet (VVM) af projekter vedrørende erhvervshavne og Københavns Havn samt om administration af internationale naturbeskyttelsesområder og beskyttelse af visse arter for så vidt angår anlæg og udvidelse af havne
- Lov nr. 1424 af 17. december 2019 om anlæg af en ny jernbane over Vestfyn
- Lov nr. 1552 af 27. december 2019 om anlæg af en Nordhavnstunnel

XXXIII. LEGISLATIVE, REGULATORY AND OTHER MEASURES IMPLEMENTING THE PROVISIONS ON GENETICALLY MODIFIED ORGANISMS PURSUANT TO ARTICLE 6bis AND ANNEX I bis

a)

i) De danske regler om udsætning i miljøet af GMO'er findes i miljø- og genteknologiloven (genteknologiloven), som er en implementering af EU Direktiv 2001/18/EF af 12. marts 2001 om udsætning i miljøet af genetisk modificerede organismer. Loven indeholder i § 9 a, stk. 1, 3 og 4 følgende bestemmelser:

§ 9 a. Miljø- fødevareministeren hører berørte myndigheder og organisationer i spørgsmål om godkendelse af genetisk modificerede organismer til udsætning.

Stk. 2. (...)

Stk. 3. Ministeren hører offentligheden, inden der træffes afgørelse efter § 9. Ministeren fastsætter nærmere regler om høring af offentligheden, herunder om, at høring kan ske udelukkende digitalt.

Stk. 4. Ministeren informerer offentligheden om godkendelser efter § 9, om afgørelser efter § 17, stk. 6, samt i tilfælde, hvor nye oplysninger efter § 15, stk. 2, fører til ændringer i godkendelsen efter § 9. Ministeren fastsætter de nødvendige regler herfor, herunder om oprettelse af et register over udsætninger af genetisk modificerede organismer.

ii) I bekendtgørelserne på dette område er der ikke tilføjet undtagelser vedrørende høring af offentligheden.

iii) Bestemmelserne vedrørende, hvorledes offentligheden høres, er nærmere udmøntet i bekendtgørelsen om godkendelse af udsætning i miljøet af genetisk modificerede organismer (udsætningsbekendtgørelsen). Af bekendtgørelsens kapitel 4 fremgår den nærmere procedure for høring og information af offentligheden i forbindelse med godkendelser til forsøgsudsætning og markedsføring af GMO'er, herunder §§ 9-10.

iv) I udsætningsbekendtgørelsen er der taget højde for, at den information der er nævnt i bilag I bis, paragraf 4 til Artikel 6 bis ikke kan holdes fortroligt. Af § 4 i bekendtgørelsen fremgår det, at for forsøgsudsætninger skal en godkendelse minimum indeholde følgende:

§ 4. Ansøgning om godkendelse til forsøgsudsætning behandles efter proceduren i direktivets art. 6, stk. 5. Ansøgningen indsendes til Miljøstyrelsen og skal indeholde dokumenterede oplysninger om de forhold, som fremgår af direktivets art. 6, stk. 2-4.

I henhold til § 10, stk. 2, i samme bekendtgørelse skal det offentlige tilgængelige register indeholde disse oplysninger.

Af § 10, stk. 3 i samme bekendtgørelse fremgår det, at en godkendelse skal indeholde de i direktivets art. 19 angivne oplysninger samt at det offentlige tilgængelige register indeholder disse oplysninger.

v) I genteknologiloven og i udsætningsbekendtgørelsen er det tydeligt beskrevet, hvilken myndighed, der er ansvarlig for behandlingen af GMO-sager i Danmark, herunder også hvem borgerne skal henvende sig til, såfremt de vil have information herom.

a) De ovenfor nævnte regelsæt beskriver karakteren af de mulige godkendelser samt hvordan de opnås, herunder både godkendelser til markedsføring og godkendelser til forsøgsudsætning.

b) Det fremgår tydeligt af udsætningsbekendtgørelsen at det er Miljøstyrelsen, som behandler ansøgninger om forsøgsudsætninger og markedsføringer af genmodificerede non-food produkter. Som følge af ministerens delegation af beføjelser på området til Landbrugsstyrelsen (nu Landbrugs- og Fiskeristyrelsen), vil det imidlertid i praksis være Landbrugs- og Fiskeristyrelsen, der behandler ansøgninger. Denne ændring vil snarest muligt blive afspejlet i reguleringen af området. Når det gælder import af genmodificerede fødevarer og foder, er det Fødevarestyrelsen i samarbejde med Landbrugs- og Fiskeristyrelsen, der varetager den danske behandling af ansøgningerne. Importen er reguleret ved forordning (EF) nr. 1829/2003 af 22. september 2003.

c) I praksis foregår høringen af offentligheden ved at dele af ansøgningen (den såkaldte SNIF ("Summary Notification Information Format) samt en oversigt over den samlede ansøgning) sendes i høring til ca. 50 parter, herunder miljø- og forbrugerorganisationer. Derudover annonceres på Landbrugs- og Fiskeristyrelsens hjemmeside, at offentligheden har mulighed for, at kommentere på nye ansøgninger om forsøgsudsætning eller markedsføring af GMO'er. Den samlede ansøgning – med undtagelse af fortrolige oplysninger – udleveres på begæring.

d) Som det fremgår af ovenstående sikres dette ved, at relevante parter modtager høringsskrivelse fra Landbrugs- og Fiskeristyrelsen samt ved annoncering på egen hjemmeside om muligheden for at kommentere på nye ansøgninger om forsøgsudsætning eller markedsføring af GMO'er.

vi) Se ovenstående svar.

vii) De høringssvar, som Landbrugs- og Fiskeristyrelsen modtager, indarbejdes i et notat til ministeren, som danner baggrund for ministerens beslutning. Notatet offentliggøres efterfølgende på styrelsens hjemmeside.

viii) Landbrugs- og Fiskeristyrelsen offentliggør alle godkendelser på deres hjemmeside, og har i øvrigt et register på samme hjemmeside over alle godkendelser. Dette fremgår af udsætningsbekendtgørelsens § 10.

b) Landbrugs- og Fiskeristyrelsen finder, at de krav der stilles i overensstemmelse med bestemmelserne i bilag I bis, komplementerer og støtter den danske lovgivning om biosikkerhed ved udsætning og markedsføring af GMO'er. Herigennem sikres det endvidere at den danske lovgivning er i overensstemmelse med målsætningerne i Cartagena-protokollen om Biosikkerhed, herunder protokollens forpligtelser om oplysning og inddragelse af offentligheden.

XXXIV. Problemer ved implementeringen af artikel 6 bis og bilag I bis

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri har ikke oplevet hindringer i forbindelse med implementering af paragrafferne i artikel 6 bis og bilag I bis.

XXXV. Yderligere information om anvendelsen af artikel 6 bis i praksis

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri har ikke ført statistik over offentlighedens deltagelse i høringer. Som tidligere nævnt forekommer der ikke tilfælde, hvor offentligheden ikke er blevet hørt, idet der foreligger et lovkrav om høring i hver sag.

XXXVI. Hjemmesider relevante for implementeringen af artikel 6 bis

www.lfst.dk.

På www.retsinformation.dk kan følgende regulering, der er relevant for den danske implementering af kravene i konventionens art. 6 bis, findes

- Udsætningsbekendtgørelsen: Bekendtgørelse nr. 37 af 19. januar 2012 om godkendelse af udsætning i miljøet af genetisk modificerede organismer
- Genteknologiloven: Lov om miljø og genteknologi, jf. lovbekendtgørelse nr. 9 af 4. januar 2017.

XXXVII Opfølgning på eventuelle beslutninger truffet ved seneste partsmøde om manglende overholdelse af konventionen

På partsmødet i Genève i 2021 blev der ikke truffet nogen beslutninger om Danmark.²

² Konventionens Compliance Committee har behandlet 5 sager om Danmarks implementering af konventionen. 3 af sagerne blev lukket uden endelig afgørelse. Sagerne kan findes på: <http://www.unece.org/env/pp/pubcom.html>.